

Vlaanderen
is werk

TRENDRAPPORT 2023

Kwetsbare groepen
op de Vlaamse arbeidsmarkt

**STEUNPUNT
WERK**

DEPARTEMENT
**WERK &
SOCIALE
ECONOMIE**

TRENDRAPPORT 2023

Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt

Botterman, S., Geraert, F. & Vansteenkiste, S. (2023).
Tendrapport 2023: Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt.
Brussel/Leuven: Departement Werk en Sociale Economie/Steunpunt Werk.
ISBN: 9789040304637

STEUNPUNT
WERK

Vlaanderen
is werk

Inhoud

Inhoud	3
Lijst van figuren	6
Lijst van tabellen	9
Samenvatting.....	10
Inleiding	16
1. Personen met een niet-EU-27-migratieachtergrond.....	18
Aandeel in de bevolking.....	18
🔗 Focus: Reden voor immigratie naar Vlaanderen.....	20
Werkzaamheid.....	21
🔗 Focus: Werkzaamheidsgraad en niet-beroepsactiviteit: geboorteland en herkomstnationaliteit	22
🔗 Focus: Onderwijsniveau onder personen geboren buiten de EU-27	23
Werkloosheid en uitstroom naar werk.....	24
Deelname aan opleiding	25
Socio-demografische kenmerken	27
2. Vrouwen.....	28
Aandeel in de bevolking.....	28
Werkzaamheid.....	29
🔗 Focus: Vrouwelijke tewerkstelling in sectoren en beroepen.....	30
Werkloosheid en uitstroom naar werk.....	32
🔗 Focus: Deeltijds werk naar geslacht en andere profielkenmerken.....	34
Deelname aan opleiding	36
Socio-demografische kenmerken	37
3. Jongeren.....	38
Aandeel in de bevolking.....	38
Werkzaamheid.....	39
🔗 Focus: De arbeidsmarktsituatie van jongeren en het herstel van de coronacrisis.....	40
Werkloosheid en uitstroom naar werk.....	40
🔗 Focus: Jeugdwerkloosheid volgens studieniveau	43
Socio-demografische kenmerken	44
4. NEET-jongeren.....	45

Aandeel in de bevolking.....	45
NEET-ratio naar achtergrondkenmerken.....	47
Afstand tot de arbeidsmarkt.....	48
Socio-demografische kenmerken	52
5. 55-plussers.....	53
Aandeel in de bevolking.....	53
Werkzaamheid.....	55
🔗 Focus: Evolutie werkzaamheidsgraad per leeftijdsjaar	56
Werkloosheid en uitstroom naar werk.....	57
🔗 Focus: Uittredestatuten.....	58
Deelname aan opleiding	60
Socio-demografische kenmerken	61
6. Kortgeschoolden.....	62
Aandeel in de bevolking.....	62
🔗 Focus: Vlaams onderwijsniveau in Belgisch- en Europees perspectief.....	63
Werkzaamheid.....	65
🔗 Focus: Beroepsstatuut naar onderwijsniveau	66
Werkloosheid en uitstroom naar werk.....	66
Deelname aan opleiding	69
Socio-demografische kenmerken	70
7. Personen met een arbeidshandicap.....	71
Aandeel in de bevolking.....	71
🔗 Focus: Ontvangen van uitkering omwille van arbeidsongeschiktheid en tegemoetkoming omwille van handicap.....	73
Werkzaamheid.....	74
🔗 Focus: Werkritme en beroepsstatus	75
Werkloosheid en uitstroom naar werk.....	76
🔗 Focus: Niet-beroepsactieven.....	77
Deelname aan opleiding	79
Socio-demografische kenmerken	80
8. Arbeidsreserve.....	81
Aandeel in de bevolking.....	82
🔗 Focus Gekend bij VDAB of RVA	86
Werkzaamheid.....	87
Deelname aan opleiding	89
Socio-demografische kenmerken	90
9. Huishoudpositie.....	91

Aandeel in de bevolking.....	91
Werkzaamheid.....	93
🚶 Focus Werkzaamheidskloof naar huishoudpositie volgens geboorteland.....	95
Personen in baanloze gezinnen.....	98
Deelname aan opleiding.....	99
Socio-demografische kenmerken.....	101
10. Methodologie - 2022.....	103
11. Bibliografie.....	106
Colofon.....	109

Lijst van figuren

Figuur 1: Aantal (x 1000) en aandeel (%) personen geboren buiten de EU-27 in de totale bevolking en aandeel (%) met niet EU-27-herkomst Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2011-2022	19
Figuur 2: Reden voor immigratie naar Vlaanderen van personen geboren binnen de EU-27 en personen geboren buiten de EU-27 Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2022	20
Figuur 3: Werkzaamheidsgraad (%) naar geboorteland Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2008-2022	21
Figuur 4: Werkzaamheidsgraad (%) en niet-beroepsactiviteitsgraad (%) naar niet EU-27 geboorteland en niet EU-27 herkomstnationaliteit Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2008-2022	22
Figuur 5: Aandeel personen geboren buiten de EU-27 naar onderwijsniveau Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2008-2022	23
Figuur 6: Werkloosheidsgraad (%) naar geboorteland Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022	24
Figuur 7: Gemiddelde maandelijkse uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (%) naar migratieachtergrond Vlaams Gewest, 2018-2022	24
Figuur 8: Aandeel (%) dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding, naar geboorteland Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2009-2022	26
Figuur 9: Aantal (x 1000) en aandeel (%) vrouwen in de totale bevolking Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022	28
Figuur 10: Werkzaamheidsgraad (%) naar geslacht Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2008-2022	29
Figuur 11: Werkloosheidsgraad (%) naar geslacht Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022	32
Figuur 12: Gemiddelde maandelijkse uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (%), naar geslacht Vlaams Gewest, 2018-2022	33
Figuur 13: Evolutie deeltijds werk naar geslacht Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2002-2022	34
Figuur 14: Aandeel (%) personen dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding naar geslacht Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2009-2022	36
Figuur 15: Aantal (x1000) en aandeel (%) 15- tot 24-jarigen in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) Vlaams Gewest, 2008-2022	38
Figuur 16: Werkzaamheidsgraad (%) naar leeftijd Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022	39
Figuur 17: Werkloosheidsgraad (%) naar leeftijd Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022	41
Figuur 18: Gemiddelde maandelijkse uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (%) Vlaams Gewest, 2018-2022	42
Figuur 19: Werkloosheidsgraad (%) bij jongeren, naar opleidingsniveau. Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022	44
Figuur 20: Evolutie NEET-ratio voor de verschillende leeftijdscategorieën Vlaams Gewest, 2008-2022	46
Figuur 21: NEET-ratio (%) volgens socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 15-29 jaar, 2021 en 2022	48
Figuur 22: Zelf-gepercipieerde socio-economisch statuut van niet-beroepsactieve NEET-jongeren Vlaams Gewest, 15-29 jaar, 2022	50
Figuur 23: Aantal (x 1000) en aandeel (%) 55-plussers in de totale bevolking Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2023	54
Figuur 24: Werkzaamheidsgraad (%) naar leeftijd Vlaams Gewest, 2008-2022	55
Figuur 25: Werkzaamheidsgraad (%) 55-plussers per leeftijdsjaar Vlaams Gewest, 2008-2022	56
Figuur 26: Werkloosheidsgraad (%) 55-plussers Vlaams gewest, 2008-2022	57
Figuur 27: Samenstelling van de populatie 55- tot 64-jarigen Vlaams Gewest, 2011-2022	58
Figuur 28: Gemiddelde maandelijkse uitstroom van wzw naar werk (%), naar leeftijd Vlaams Gewest, 2018-2022	59

Figuur 29: Gemiddelde maandelijkse uitstroom van wzw naar werk (%), naar leeftijd en werkloosheidsduur Vlaams Gewest, 2022	60
Figuur 30: Aandeel (%) dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding naar leeftijd Vlaams Gewest, 2009-2022.....	60
Figuur 31: Aantal (x 1000) en aandeel (%) kortgeschoolden in de totale bevolking Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2008-2022.....	62
Figuur 32: Onderwijsniveau (%) Belgische gewesten en EU-landen (selectie), 25-64 jaar, 2022...	64
Figuur 33: Werkzaamheidsgraad (%) naar onderwijsniveau Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2008-2022	65
Figuur 34: Beroepsstatuut naar onderwijsniveau (%) Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2022.....	66
Figuur 35: Werkloosheidsgraad (%) naar onderwijsniveau Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2008-2022	67
Figuur 36: Gemiddelde maandelijkse uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (%), naar onderwijsniveau Vlaams Gewest, 2018-2022.....	68
Figuur 37: Aandeel (%) personen dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan een opleiding naar onderwijsniveau Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2009-2022	69
Figuur 38: Aantal (x 1000) en aandeel (%) personen met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte in de totale bevolking Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2009-2022	72
Figuur 39: Werkzaamheidsgraad (%) van personen met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2009-2022.....	74
Figuur 40: Werkloosheidsgraad (%) van personen met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2009-2022	76
Figuur 41: Aandeel (%) personen met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte opgesplitst naar statuut Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2009-2022.....	77
Figuur 42: Gemiddelde maandelijkse uitstroom van werkzoekenden zonder werk naar werk (%) Vlaams Gewest, 2018-2022	78
Figuur 43: Aandeel (%) dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2009-2022	79
Figuur 44: Aantal (x 1000) en aandeel (%) niet-beroepsactieven die zoekend of beschikbaar zijn in de bevolking Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2012-2022.....	82
Figuur 45: Aantal (x1000) en aandeel (%) niet-beroepsactieven die zichzelf percipieert als werkend of werkloos in de bevolking Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2012-2022.....	83
Figuur 46: Aantal (x 1000) en aandeel (%) huisvrouwen en -mannen in de bevolking Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2012-2022	84
Figuur 47: Werkzaamheidsgraad (%) en mogelijke werkzaamheidsgroei door het inzetten van de potentiële arbeidsreserve Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2012-2022.....	87
Figuur 48: Werkzaamheidsgraad (%) en mogelijke werkzaamheidsgroei door het inzetten van de potentiële arbeidsreserve, opgesplitst naar socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022.....	88
Figuur 49: Aandeel (%) in de niet-beroepsactieve arbeidsreserve dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2012-2022.	89
Figuur 50: Werkzaamheidsgraad (%) naar huishoudpositie Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2012-2022	94
Figuur 51: Werkzaamheidsgraad (%) naar huishoudpositie en geslacht Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2012-2022	96
Figuur 52: Werkzaamheidskloof in procentpunt naar huishoudpositie volgens geslacht en geboorteland – referentiegroep: samenwonende partners zonder kinderen Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2022.....	97

Figuur 53: Aandeel (%) dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding naar huishoudpositie | Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2012-2022.....100

Lijst van tabellen

Tabel 1: Socio-demografisch profiel van de kwetsbare groepen Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2022	15
Tabel 2: Aandeel (%) personen naar migratieachtergrond en andere socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2021-2022	27
Tabel 3: Aandeel (%) tewerkstelling naar geslacht per beroepsstatuut Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022	30
Tabel 4: Aandeel (%) tewerkstelling naar geslacht per sector Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022	31
Tabel 5: Aandeel (%) tewerkstelling naar geslacht per beroep Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022	31
Tabel 6: Aandeel deeltijdswerk naar geslacht Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022	35
Tabel 7: Aandeel (%) personen naar geslacht en andere socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2021-2022	37
Tabel 8: Evolutie in de arbeidsmarktsituatie van jongeren (15- tot 24-jarigen) Vlaams Gewest, 2019-2022	40
Tabel 9: Aandeel (%) jongeren naar socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2020-2022	44
Tabel 10: Huidige arbeidsmarktpositie van NEET-jongeren Vlaams Gewest, 15-24 jaar en 15-29 jaar, 2021 en 2022	49
Tabel 11: Aandeel (%) NEET-jongeren naar socio-demografische kenmerken en leeftijd Vlaams Gewest, 2021-2022	52
Tabel 12: Aandeel (%) 55-plussers naar socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2020-2022	61
Tabel 13: Onderwijsniveau (%) Belgische gewesten en EU-landen (selectie), 25-64 jaar, 2022	63
Tabel 14: Aandeel (%) personen naar onderwijsniveau en andere socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2021-2022	70
Tabel 15: Ontvangen van uitkering omwille van arbeidsongeschiktheid of tegemoetkoming omwille van handicap Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2022	73
Tabel 16: Aandeel (%) voltijds versus deeltijds werk naargelang al dan niet ervaren van langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022	75
Tabel 17: Beroepsstatus naargelang al dan niet ervaren van langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022	75
Tabel 18: Aandeel (%) niet-beroepsactieven naargelang langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2022	77
Tabel 19: Aandeel (%) personen met arbeidshandicap uitgesplitst naar socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2021-2022	80
Tabel 20: Inschrijving bij VDAB in combinatie met het al dan niet hebben van een RVA-uitkering bij groepen uit de potentiële arbeidsreserve Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2021-2022	86
Tabel 21: Aandeel (%) personen in verschillende groepen uit de arbeidsreserve opgesplitst naar socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2021-2022	90
Tabel 22: Aandeel (%) van huishoudpositie in de bevolking Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2012-2022	92
Tabel 23: Verdeling naar huishoudpositie van personen in baanloze gezinnen Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2021 en 2022	99
Tabel 24: Aandeel (%) personen naar huishoudpositie en andere socio-demografische kenmerken Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2021-2022	101

Samenvatting

Personen met een niet EU-27 migratieachtergrond

Personen met een niet EU-27 migratieachtergrond worden hier gedefinieerd als personen geboren buiten de EU-27 – maar voor het eerst in deze editie worden de statistieken ook vergeleken met de categorie van personen met een herkomstnationaliteit van buiten de EU-27, waartoe dus ook tweede en derde generatie immigranten behoren. De verschillen zijn beperkt en worden hier niet expliciet besproken. Het aandeel personen geboren buiten de EU-27 in Vlaanderen is sinds 2016 vrij stabiel gebleven. Op vlak van werk is er weliswaar veel veranderd: de werkzaamheidsgraad steeg van 56,6% in 2008 (52,2% in 2012) naar 62,7% in 2022 en de werkloosheidsgraad daalde van 14,7% in 2008 (17,4% in 2010) naar 8,6% in 2022. Deze veranderingen gaan gepaard met een demografische verandering: het aandeel hooggeschoolden is sterk toegenomen, van 26,8% in 2008 naar 33,0% in 2022. De verschillen tussen personen geboren binnen de EU-27 (maar niet in België) en personen geboren in België zijn in 2022 bijna verdwenen (0,6 procentpunt voor werkzaamheid in 2022, 1,4 procentpunt voor werkloosheid in 2022).

Ook vinden werkzoekende personen geboren buiten de EU-27 iets minder snel werk vanuit werkloosheid dan personen geboren in België. 8,4% van hen stroomt volgens cijfers van VDAB maandelijks uit naar werk, ten opzichte van 9,5% van de werkzoekende personen met een Belgische achtergrond. De deelname aan opleiding van personen geboren buiten de EU-27 doorheen de tijd is heel stabiel, net als de deelname van personen geboren in België en in de EU-27, en lag in 2022 op 18,7% ten opzichte van 23,0% voor personen geboren in België. Voor het eerst bekijken we in deze editie van het trendrapport ook de reden van migratie. Van de personen geboren buiten de EU-27 kwam 11,0% (ooit) naar België in het kader van werk. Veruit de meerderheid van deze groep kwam (ooit) naar België in het kader van asiel (21,9%) of in het kader van gezinshereniging (55,8%). Van de personen geboren in een EU27-land kwam 27,9% in het kader van werk, maar was het aandeel gezinsherenigers ongeveer even hoog: 56,6%.

Vrouwen

We zien bij vrouwen een uitgesproken stijgende trend in werkzaamheidsgraad de afgelopen jaren. Deze werd enkel kort onderbroken door de bankencrisis en door de COVID-19-pandemie. In 2022 bedroeg de werkzaamheidsgraad bij vrouwen 73,2%. Tegelijk stellen we vast dat de vrouwelijke werkzaamheidsgraad minder conjunctuurgevoelig is dan die van mannen. Dit kunnen we in verband brengen met het nog steeds grote verschil in sector van tewerkstelling. Meer conjunctuurgevoelige sectoren als bouw en industrie worden nog steeds door mannen gedomineerd, terwijl in sectoren zoals de menselijke gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening en het onderwijs vrouwen oververtegenwoordigd zijn. De kloof in werkzaamheidsgraad tussen mannen en vrouwen wordt dus gestaag kleiner (7,0 procentpunt in 2022), maar er blijft wel een andere belangrijke kloof bestaan: vrouwen werken veel vaker deeltijds dan mannen. In 2022 bedroeg deze kloof 29,4 procentpunt, met uitschieters tot 38,9 procentpunt bij kortgeschoolden en 35,5 procentpunt bij personen geboren buiten de EU-27. We stellen verder ook vast dat vrouwen (2,1%) minder vaak werkloos zijn dan mannen (maar ook een lagere uitstroom naar werk laten optekenen), en vaker niet-beroepsactief zijn. In 2022 was 29,4% van de vrouwen niet-beroepsactief.

Jongeren (15-24 jaar)

In 2022 stijgt het aantal jongeren tussen 15 en 24 jaar met ruim 12.000 personen. Dat is goed nieuws in het licht van de krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt. De werkzaamheidsgraad van jongeren stijgt van 29,9% in 2021 naar 32,3% in 2022, en zo komt het cijfer van 33,4% in 2019, voor de coronacrisis, terug in zicht. Een verklaring voor deze stijgende werkzaamheidsgraad ligt in het toenemende aantal jongeren met een studentenjob. Na een verontrustende stijging in de jeugdwerkloosheid in 2021, neemt het aandeel werkloze jongeren terug af. In 2022 bedraagt de jeugdwerkloosheidsgraad bij 15- tot 24-jarigen 11,0%, ten opzichte van 13,5% in 2021.

In 2022 herstelt de tewerkstelling van jongeren zich verder: het aantal werkende jongeren groeit met 10,0% ten opzichte van 2021. Het absolute aantal jongeren ligt zo ongeveer op hetzelfde peil als in 2019 (-0,6%). Verder neemt het aantal jongeren met een vast contract in 2022 terug toe, maar het cijfer ligt nog altijd 11,1% lager dan in 2019. Het absoluut aantal jongeren met een tijdelijk contract blijft sterk groeien (+10,7% ten opzichte van 2021), en overtreft in 2022 het peil van 2019 (+6,9%).

NEET-Jongeren

NEET-jongeren zijn jongeren die niet werken en geen onderwijs, opleiding of training volgen. Deze groep jongeren wordt doorgaans gekenmerkt door een hoge kwetsbaarheid. Die kwetsbaarheid kan op lange termijn gevolgen hebben: jongeren die voor een langere periode noch werken noch een opleiding volgen, zijn ook in hun latere levensfasen vaker werkloos of niet-beroepsactief. Behalve kwetsbaarheid, wordt deze deelpopulatie van jongeren ook gekenmerkt door een grotere conjunctuurgevoeligheid. Echter, ondanks de turbulente periode van de COVID-19-pandemie werd deze groep in 2022 opnieuw kleiner in aantal en aandeel. Het aandeel NEET-jongeren zet zo de neerwaartse trend van de afgelopen jaren verder. In Vlaanderen zijn er in 2022 ongeveer 73.000 jongeren tussen 15 en 29 jaar, van wie ruim 36.000 tussen de 15 en 24 jaar, die zich in een NEET-situatie bevinden. Dat komt overeen met een NEET-ratio van respectievelijk 6,4% en 4,9%, wat een laagterecord is in historisch perspectief.

De arbeidsmarktpositie van NEET-jongeren blijft weliswaar precair, zeker omdat meer kwetsbare arbeidsmarktprofielen (zoals jongeren geboren buiten de EU-27, kortgeschoolden en jongeren die hinder ervaren door een aandoening, handicap of ziekte) nog steeds oververtegenwoordigd zijn binnen de NEET-groep en ook een grotere afstand tot de arbeidsmarkt laten optekenen. Achter de globale NEET-ratio schuilen dus nog steeds grote verschillen en ongelijkheden. Op basis van objectieve gegevens – namelijk zoekgedrag, beschikbaarheid en het al dan niet hebben van een arbeidswens - stellen we bijvoorbeeld vast dat de 15- tot 29-jarige NEET voornamelijk bestaan uit niet-beroepsactieven zonder arbeidswens (49,3%). Zij staan zo vrij veraf van het vinden van aansluiting met de Vlaamse arbeidsmarkt. Ondanks het positieve nieuws van de gedaalde NEET-ratio in Vlaanderen, merken we in onze analyse dat het aandeel NEET-jongeren met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt bovendien is toegenomen tussen 2021 en 2022 (van 47,7% naar 49,3%). Het blijft daarom belangrijk om deze NEET-jongeren verder op te volgen en te begeleiden richting een duurzame positie in de samenleving.

55-plussers

De vergrijzing van de samenleving zet zich zeker nog tot 2040 door, dat maakt ook dat de arbeidsmarktparticipatie van de 55-plussers nog lang en in toenemende mate een belangrijk thema is. Deze arbeidsmarktparticipatie gaat alvast sinds 2008 in crescendo: de werkzaamheidsgraad van de 55-plussers nam over deze periode met maar liefst 25,2 procentpunt toe. Deze sterke groei is echter ook een indicatie dat er nog marge voor verbetering is. Ondanks een halvering van de generatiekloof met de 25- tot 54-jarigen, blijft deze nog steeds 27,5 procentpunt bedragen. Tot de leeftijd van 58 jaar blijft de werkzaamheidsgraad op een relatief hoog niveau, daarna gaat het echter snel bergaf.

De werkloosheidsgraad van de 55-plussers bereikte in 2022 zijn absolute dieptepunt, met 2,1% ligt deze maar liefst 1,4 procentpunt lager dan bij de 15- tot 54-jarigen. Eenmaal in de werkloosheid, is de uitstroom naar werk van oudere werkzoekenden echter wel bijzonder laag in vergelijking met jongere leeftijdsgroepen. Daarnaast is er ook op vlak van opleiding nog steeds een grote generatiekloof terug te vinden: terwijl 25,4% van de 25- tot 54-jarigen in de laatste twaalf maanden deelnam aan een opleiding, bedraagt dit bij de 55-plussers slechts 14,1%.

Kortgeschoolden

Het aandeel kortgeschoolden op beroepsactieve leeftijd neemt al jaren in snel tempo af. Terwijl in 2008 28,4% als dusdanig gecategoriseerd werd, vertegenwoordigde deze groep in 2022 nog slechts 14,6%. De hoge uitstroomcijfers binnen de oudere leeftijdscategorieën, waarbinnen kortgeschoolden oververtegenwoordigd zijn, bieden in hoofdzaak een verklaring. In 2022 was 51,3% van de kortgeschoolde volwassenen aan het werk ten opzichte van 78,4% en 89,7% bij respectievelijk midden- en hogeschoolden. De daling sinds 2019 is vooral toe te schrijven aan een toename in werkloosheid (+1,0-procentpunt) en inactiviteit (+2,6-procentpunt). Vooral vrouwelijke kortgeschoolden, kortgeschoolden geboren buiten de EU-27 en kortgeschoolden jonger dan 55 jaar kenden een terugval in werkzaamheid in 2021 en 2022 vergeleken met voorgaande jaren.

In 2022 bedroeg de werkloosheidsgraad van kortgeschoolden 5,9%, meer dan drie keer zo hoog als die van hogeschoolden (1,6%). De kwetsbare positie van kortgeschoolden op de huidige arbeidsmarkt impliceert tevens een hoger risico op langdurige werkloosheid. In 2022 was maar liefst 53,1% van de kortgeschoolde werkzoekenden langer dan één jaar op zoek naar werk. Ook wat betreft levenslang leren (opleiding gevolgd in de laatste twaalf maanden) zijn kortgeschoolden in 2022 ondervertegenwoordigd in de cijfers, met hogeschoolden (32,2%) die ruim drie keer vaker een opleidingstraject volgden dan kortgeschoolden (9,1%).

Personen met een arbeidshandicap

558.000 Vlamingen, wat overeenkomt met 13,3% van de bevolking tussen 15 en 64 jaar, ondervinden langdurige hinder bij het werken of in hun dagelijks leven door een handicap, aandoening of ziekte.

In 2022 was 46,5% van de Vlamingen tussen 20 en 64 jaar met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte aan het werk. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2021. Deze groep is veel vaker deeltijds aan het werk (41,4%) dan de groep die geen langdurige hinder ondervinden.

Het aandeel niet-beroepsactieven binnen de groep Vlamingen tussen 15 en 64 jaar die langdurige hinder ondervonden, steeg lichtjes tot 52,8%. Dit aandeel is zelfs 74,8% wanneer men in erge mate langdurige hinder ondervindt. Binnen deze groep niet-beroepsactieven, ontvangt meer dan de

helpt (57,8%) een uitkering omwille van arbeidsongeschiktheid en ontvangt bijna een vijfde (18,0%) een inkomensvervangende of integratietegemoetkoming als zij langdurige hinder ondervindt.

Arbeidsreserve

De Vlaamse arbeidsmarkt staat onder druk. De krapte op de arbeidsmarkt neemt al enkele jaren toe. Om tegemoet te komen aan de toenemende arbeidsvraag zit er naast de werklozen ook nog heel wat arbeidspotentieel verscholen bij niet-beroepsactieven. We leggen in dit rapport de focus op de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven, de niet-beroepsactieven die zichzelf percipiëren als werkend of werkloos, en de huisvrouwen of -mannen. In deze groepen vinden we bovengemiddeld veel vrouwen, kortgeschoolden, personen geboren buiten de EU-27 en personen met een arbeidshandicap terug.

Indien we erin slagen om de groepen die het dichtst bij de arbeidsmarkt staan (werklozen, de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven en de niet-beroepsactieven die zichzelf percipiëren als werkend of werkloos) aan de slag te krijgen bovenop de werkende populatie van 2022, dan zou de werkzaamheidsgraad 4,3 procentpunt hoger liggen (81,0%). Vlaanderen zou hiermee in één klap de aansluiting vinden met de Europese toplanden op vlak van werkzaamheidsgraad en tegelijkertijd wordt de werkzaamheidsdoelstelling van 80% behaald. Wanneer we de mogelijke werkzaamheidsgroei opsplitsen naar een aantal socio-demografische kenmerken merken we op dat er vooral bij de meest kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt veel progressiemarge is. Deze groepen hebben een lagere werkzaamheidsgraad dan gemiddeld, maar doordat ze oververtegenwoordigd zijn in de potentiële arbeidsreserve is er nog veel groei mogelijk.

Huishoudpositie

In het algemeen is het belang van alle huishoudposities bestaande uit twee samenwonende partners en kinderen toegenomen in de totale Vlaamse bevolking tussen de 25 en 49 jaar ten opzichte van een jaar eerder: het aandeel van gezinnen met één kind nam toe van 14,5% naar 16,0% (de op één na grootste groep), met twee kinderen van 25,8% naar 27% (de grootste groep) en met drie of meer kinderen van 9,9% naar 11,2%. Samen zijn ze goed voor meer dan de helft (54,2%) van de populatie 25- tot 49-jarigen. Dat is een stijging van 4,1 procentpunt ten opzichte van 2021, maar een daling van -1,6 procentpunt in vergelijking met het begin van de meting in 2012. Ondanks het belang van het meer traditionele gezin in onze samenleving, wordt de top-drie in termen van voorkomen in 2022 vervolledigd door samenwonende partners zonder kinderen (14,1%). Echter, ten opzichte van 2012 zijn het de alleenstaanden en de inwonende kinderen (ouder dan 15 jaar) die de sterkste stijging kennen op tien jaar tijd.

Het gaat echter niet alle besproken huishoudposities voor de wind op de arbeidsmarkt: bepaalde gezinssamenstellingen cumuleren kwetsbaarheden terwijl andere een meer gunstig arbeidsmarktprofiel kennen. Zo zijn samenwonende partners met drie of meer kinderen en zij die aan het hoofd staan van een éénoudergezin vaker niet-beroepsactief en kortgeschoold. Dit vertaalt zich ook in de hoogte van de werkzaamheidsgraad en van de opleidingsdeelnecijfers. Zo wordt de figuur die de werkzaamheidsgraden toont, in twee verdeeld met bovenaan huishoudposities die zich consistent boven de algemene werkzaamheidsgraad van de 25- tot 49-jarigen bevinden (samenwonende partners zonder kinderen, met één kind en twee kinderen) en onderaan in de figuur drie huishoudposities die lagere werkzaamheidsgraden kennen gedurende de periode 2012-2022 (de alleenstaanden, éénoudergezinnen en de kroostrijkere huishoudposities). Alleenstaanden en éénoudergezinnen zien hun werkzaamheidsgraad wel stijgen van 2021 op 2022.

De hoogte van de werkzaamheidsgraad wordt bovendien ook bepaald door onder andere het geslacht. Zo blijven ouderschap en de bijhorende sociale normen rond gezins- en huishoudelijke taken een invloed hebben op de arbeidsmarktparticipatie, zowel qua deelname (genderkloof in de werkzaamheidsgraad) als de manier van deelname (vrouwen werken opvallend vaker deeltijds). De analyse van de werkzaamheidskloof tussen huishoudposities met kinderen enerzijds en zonder kinderen anderzijds – met bijkomende opdeling naar geslacht en geboorteland – leert ons dat vrouwen veel vaker dan mannen de arbeidsmarkt (tijdelijk) zullen verlaten bij gezinsuitbreiding, en dan vooral in geval van vrouwen geboren buiten EU-27. De kloof neemt dan toe naarmate het aantal kinderen in het huishouden stijgt.

De kwetsbaarheid op basis van de socio-demografische samenstelling, wordt ook weerspiegeld in de opleidingsdeelnamecijfers. Met uitzondering van de samenwonende met partner en zonder kinderen, kennen alle besproken huishoudposities een verbetering van hun participatiegraad tussen 2021 en 2022. De sterkste toename is terug te vinden bij éénoudergezinnen. Alleenstaande moeders of vaders gaan met 6 procentpunt vooruit op vlak van opleidingsdeelname na de sterke terugval tussen 2019 en 2021. Ze steken zo de samenwonende partners met drie of meer kinderen voorbij. Hun opleidingsdeelname is eerder constant gebleven, van 22,0% in 2021 naar 22,3% in 2022. Alle huishoudposities zijn ten opzichte van een jaar eerder meer naar elkaar geconvergeerd, en de meer kwetsbare huishoudposities naar de gemiddelde opleidingsdeelname van de totale bevolking

Terwijl we de uitbraak van de gezondheids crisis ondertussen al iets verder achter ons laten, stellen we een eerder beperkte impact van deze pandemie op de kans om een baanloos gezin te worden (gezin waar niet gewerkt wordt). Net zoals een jaar eerder zijn het in 2022 hoofdzakelijk de alleenstaanden met en zonder kinderen die we terugvinden in de baanloze gezinnen, respectievelijk 33,9% en 16,3% terwijl zij slechts 13,4% en 5,2% uitmaken van de bevolking tussen de 25 en 49 jaar. Echter, hun aandeel in de baanloze gezinnen is wel gedaald ten opzichte van 2021. Het aandeel in baanloze gezinnen van partners zonder kinderen is daarentegen toegenomen van 7,2% naar 9,2% en dat terwijl hun aandeel in de totale populatie kleiner is geworden. Desondanks kunnen we hier niet spreken van een oververtegenwoordiging.

Tabel 1: Socio-demografisch profiel van de kwetsbare groepen | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2022

	Populatie	Geboren buiten EU-27	Vrouwen	Jongeren	NEET-Jongeren (15-24 jaar)	55-plussers (55-64 jaar)
Statuut						
Werkzaamheidsgraad	71,5	60,5	68,5	32,3	nvt	59,5
Werkloosheidsgraad	2,4	8,6	3,0	11,0	nvt	2,1
Inactiviteitsgraad	26,2	33,8	30,6	63,7	nvt	39,2
Geslacht						
Man	50,3	46,2	0,0	51,1	55,9	50,3
Vrouw	49,7	53,8	100,0	48,9	44,1	49,7
Leeftijd						
15-24	17,4	10,9	17,1	100,0	100,0	0,0
25-54	60,5	74,2	60,8	0,0	0,0	0,0
55-64	22,0	14,9	22,1	0,0	0,0	100,0
Onderwijsniveau^a						
Kortgeschoold	14,6	37,1	14,1	Nvt	36,9	23,0
Middengespoold	38,7	29,6	34,6	Nvt	46,3	39,9
Hooggeschoold	46,7	33,3	51,3	Nvt	16,8	37,1
Geboorteland						
Geboren in België	85,1	0,0	84,0	90,2	82,4	89,6
Geboren in EU-27 (excl. België)	6,1	0,0	6,5	4,3	nb	4,5
Geboren buiten EU-27	8,8	100,0	9,5	5,5	nb	5,9
Arbeidshandicap						
Met arbeidshandicap	13,2	13,3	14,1	4,2	23,3	24,6
Zonder arbeidshandicap	86,8	86,7	85,9	95,8	76,6	75,4
					Zelf	
	Populatie	Kort- geschoolden (25-64 jaar)	Personen met langdurige arbeids- handicap	Zoekend of beschikbaar (20-64 jaar)	gepercipieerd als werkend of werkloos (20-64 jaar)	Huisvrouwen en -mannen (20-64 jaar)
Statuut						
Werkzaamheidsgraad	71,5	51,3	45,6	nvt	nvt	nvt
Werkloosheidsgraad	2,4	5,9	3,9	nvt	nvt	nvt
Inactiviteitsgraad	26,2	45,5	44,4	100,0	100,0	100,0
Geslacht						
Man	50,3	51,7	47,0	47,1	51,7	Nb
Vrouw	49,7	48,3	53,0	52,9	48,3	96,5
Leeftijd						
15-24	17,4	nvt	5,1	27,0	nb	nb
25-54	60,5	57,7	53,7	54,5	52,2	59,4
55-64	22,0	42,1	41,2	18,5	38,7	39,1
Onderwijsniveau^a						
Kortgeschoold	14,6	100,0	31,2	28,1	28,0	46,4
Middengespoold	38,7	0,0	44,2	44,5	43,3	31,4
Hooggeschoold	46,7	0,0	24,5	27,3	28,7	22,2
Geboorteland						
Geboren in België	85,1	67,3	85,7	70,9	76,5	48,4
Geboren in EU-27 (excl. België)	6,1	8,3	4,4	nb	nb	12,2
Geboren buiten EU-27	8,8	24,4	9,9	20,3	15,5	39,4
Arbeidshandicap						
Met arbeidshandicap	13,2	28,2	100,0	nb	33,5	10,4
Zonder arbeidshandicap	86,8	71,8	0,0	73,7	66,5	89,6

Noot: 'nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celtaantallen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Inleiding

In deze editie van het Trendrapport brengen we de positie van een aantal aandachtsgroepen op de Vlaamse arbeidsmarkt in kaart. In 2022 is de Vlaamse arbeidsmarkt al grotendeels hersteld van de coronacrisis. Dit merken we aan de werkzaamheidscijfers, inclusief deze voor de verschillende aandachtsgroepen. Bij jongeren, vrouwen en personen met een handicap waren er in 2022 opnieuw meer mensen aan het werk dan voor de crisis. Voor personen met een migratieachtergrond zagen we nog geen herstel in 2021, maar in 2022 bereikt de werkzaamheidsgraad een hoger niveau dan in 2019 en daarmee zelfs het hoogste niveau sinds 2008. Net zoals in de vorige editie van het Trendrapport stellen we echter bij kortgeschoolden ook in 2022 een lage werkzaamheidsgraad vast (51,2% in 2021 en 51,3% in 2022). Zij lijken zich als enige groep voorlopig nog niet te herstellen. Dit Trendrapport maakt duidelijk dat vooral vrouwelijke kortgeschoolden, kortgeschoolden geboren buiten de EU-27 en kortgeschoolden jonger dan 55 jaar een terugval in werkzaamheid kenden in 2021 en 2022 vergeleken met voorgaande jaren. Deze personen lijken dan ook op meerdere vlakken kwetsbaar op de arbeidsmarkt.

Hoewel er veel positieve trends opvallen, is het belangrijk om voldoende stil te staan bij de unieke kwetsbaarheden die we bij de aandachtsgroepen vaststellen. De arbeidsmarkt was erg krap in 2022, en dat biedt doorgaans heel wat kansen op werk. Toch zijn er nog duidelijke kloven die blijven bestaan tussen de aandachtsgroepen en andere werkenden. Door deze te monitoren in dit Trendrapport, verkrijgen we inzicht in hun evolutie en kan er gericht ingezet worden op een beleid van remediëring. De werkzaamheid van jongeren gaat er bijvoorbeeld op vooruit, maar tegelijkertijd blijft het absoluut aantal jongeren met een tijdelijk contract wel sterk groeien (+10,7% ten opzichte van 2021). Het aandeel NEET-jongeren is nog verder gedaald en bereikt een historisch laag cijfer. Het aandeel NEET-jongeren met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt is echter toegenomen tussen 2021 en 2022 (van 47,7% naar 49,3%), wat het belang van goede opvolging en begeleiding benadrukt. Ondanks een halvering van de generatiekloof met de 25- tot 54-jarigen, blijft de kloof met 55-plussers nog steeds 27,5 procentpunt bedragen. Zeker vanaf de leeftijd van 58 jaar, merken we een sterke afname van de werkzaamheidsgraad en ook de uitstroom naar werk van oudere werkzoekenden blijkt bijzonder laag in vergelijking met jongere werkzoekenden. Ook personen die door een handicap, aandoening of ziekte langdurige hinder ondervinden bij het werken of in hun dagelijks leven, hebben het moeilijker op de arbeidsmarkt. Het aandeel niet-beroepsactieven binnen de groep Vlamingen tussen 15 en 64 jaar die langdurige hinder ondervonden, steeg lichtjes tot 52,8%. Dit aandeel is zelfs 74,8% wanneer men in erge mate langdurige hinder ondervindt. Daarnaast zijn er ook bepaalde gezinssamenstellingen die kwetsbaarheden cumuleren. Zo zijn samenwonende partners met drie of meer kinderen en zij die aan het hoofd staan van een éénuoudergezin vaker niet-beroepsactief en kortgeschoold.

Sinds de vorige edities beschouwen we ook vrouwen als aandachtsgroep. Er zijn bepaalde arbeidsmarktrisico's waarmee vrouwen vaker geconfronteerd worden en die ook in deze editie opnieuw naar boven komen. Hoewel het aandeel vrouwen dat deeltijds werkt, daalt (39,4% in 2022), merken we nog steeds een enorme kloof tussen mannen en vrouwen op vlak van deeltijds werk. De analyse van de werkzaamheidskloof tussen huishoudposities met kinderen enerzijds en zonder kinderen anderzijds – met bijkomende opdeling naar geslacht en geboorteland – leert ons dat het nog steeds de vrouwen zijn, die veel vaker dan mannen de arbeidsmarkt (tijdelijk)

zullen verlaten bij gezinsuitbreiding. Een vaststelling die we nog sterker bemerken bij vrouwen geboren buiten EU-27.

Ons Trendrapport maakt ook duidelijk waar er nog potentieel verscholen zit om het doel van een werkzaamheidsgraad van 80% te behalen. Indien we er in slagen om de groepen die het dichtst bij de arbeidsmarkt staan (werklozen, de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven en de niet-beroepsactieven die zichzelf percipiëren als werkend of werkloos) aan de slag te krijgen bovenop de werkende populatie van 2022, dan zou de werkzaamheidsgraad 4,3 procentpunt hoger liggen en 81,0% bereiken. In deze groepen vinden we bovengemiddeld veel vrouwen, kortgeschoolden, personen geboren buiten de EU-27 en personen met een arbeidshandicap terug.

In wat volgt wordt de arbeidsmarktpositie van verschillende kwetsbare groepen geschetst aan de hand van hun werkzaamheidsgraad, werkloosheidsgraad, transities van werkloosheid naar werk en hun opleidingsdeelname. Waar relevant, worden de cijfers ook wat meer in de diepte geanalyseerd. De cijfers in dit rapport lopen tot 2022. Het is moeilijk om hier het effect van de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis al duidelijk te kunnen onderscheiden. Mogelijk wordt dat duidelijker in de update van volgend jaar. Naast conjunctuurgevoeligheid zijn er bovendien nog zeer veel andere redenen waarom bepaalde groepen een lagere arbeidsdeelname hebben dan gemiddeld. Factoren op vlak van opleiding en vaardigheden, taalkennis, mobiliteit, gezondheid, opvang, discriminatie, enzovoort kunnen ertoe leiden dat bepaalde groepen van mensen minder vlot hun weg vinden op de arbeidsmarkt.

De cijfers in dit rapport monitoren de verschillen in arbeidsdeelname tussen verschillende groepen, maar kunnen niet aanwijzen waaraan deze verschillen te wijten zijn. Het Trendrapport is bovendien beperkt tot een aantal groepen die op basis van hun sociodemografische kenmerken eenvoudig te identificeren zijn in statistieken. Het gaat met name om vrouwen, jongeren, 55-plussers, personen geboren buiten de Europese Unie, personen met langdurige hinder door een handicap, aandoening of ziekte, kortgeschoolden, niet-beroepsactieven en bepaalde huishoudposities. Er bestaan daarnaast nog andere groepen die kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt, zoals mensen in armoede, laaggeletterden, ... Deze groepen kunnen tot op zekere hoogte overlappen met de groepen die we al bestuderen, maar kunnen we helaas niet uniek afbakenen in onze gebruikte statistieken. Echter bieden we met onze analyses in dit Trendrapport wel al een uniek inzicht in de kwetsbaarheid van specifieke aandachtsgroepen, via verschillende globale indicatoren en specifieke uitdiepingen die we in focusboxen voorzien in elk hoofdstuk. We hopen u zo ook dit jaar alweer een boeiend rapport te kunnen voorschotelen. Wie vragen heeft bij de gebruikte begrippen en definities, kan terecht in het methodologische hoofdstuk aan het einde van dit rapport.

1. Personen met een niet-EU-27-migratieachtergrond

AUTEUR: **Chris R. GAASENDAM**

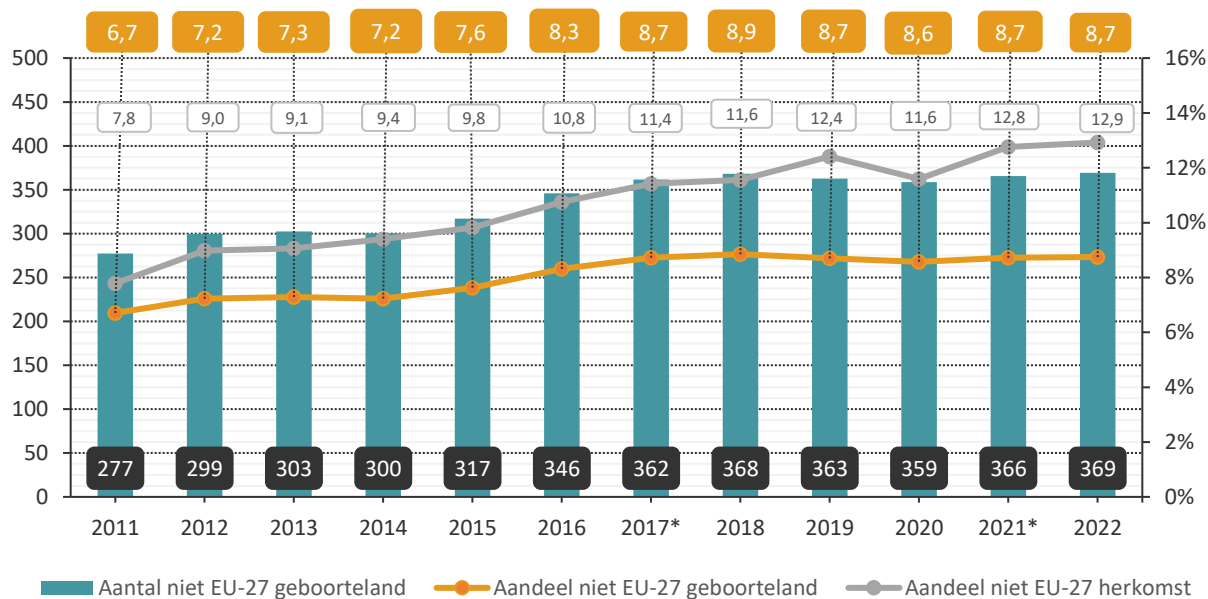
Aandeel in de bevolking

In dit hoofdstuk bekijken we personen met een niet-EU-27-migratieachtergrond, hier gedefinieerd als mensen geboren buiten de EU-27. Dit zijn alle landen die ten tijde van de publicatie van dit rapport onderdeel zijn van de Europese Unie. Het Verenigd Koninkrijk wordt voor de gehele tijdsreeks tot de categorie niet EU-27 gerekend. Merk op dat er met deze definitie geen rekening wordt gehouden met de herkomst van de ouders maar enkel met het geboorteland van de personen in kwestie. Sinds deze editie van het Trendrapport kunnen we weliswaar ook gebruik maken van een nieuwe variabele in de EAK: herkomstnationaliteit. Deze variabele is door Statbel ontwikkeld op basis van administratieve gegevens en stelt ons in staat om naast het geboorteland ook de (eerste) nationaliteit van de ouders mee te nemen en zodoende de statistieken naar herkomst en naar geboorteland op enkele plekken met elkaar te vergelijken. De focus in dit hoofdstuk blijft liggen op een vergelijking naar geboorteland. We vergelijken personen geboren buiten de EU-27 met de totale populatie maar ook met personen geboren in België en met personen geboren binnen de EU-27 (exclusief België) om een goed zicht te krijgen op hun specifieke arbeidsmarktpositie.

We observeren tussen 2011 en 2018 een quasi continue stijging van het aantal personen geboren buiten de EU-27 in de bevolking tussen 15 en 64 jaar: waar het in 2011 nog om 277.000 personen ging, steeg dit in 2018 tot 368.000 personen. In 2019 en in 2020 daalde het aantal personen geboren buiten de EU-27, maar in 2022 neemt het aantal personen geboren buiten de EU-27 opnieuw toe naar 369.000 personen. Zo maakt deze groep in 2022 8,7% van de bevolking uit (Figuur 1). Op lange termijn zien we dat in relatieve termen deze groep stelselmatig belangrijker werd in Vlaanderen maar sinds 2017 observeren we een stabilisering.

Tot slot bekijken we het aantal en aandeel personen naar herkomstnationaliteit in plaats van naar geboorteland, waardoor we ook personen geboren in België of een ander EU-27-land maar met een niet EU-27-migratieachtergrond (tweede generatie) kunnen bekijken. Vanaf 2019 (m.u.v. coronajaar 2020) lijkt het verschil in het aandeel tussen personen geboren buiten de EU en personen met herkomstnationaliteit buiten de EU te groeien. Dit duidt op een groter aandeel tweede generatie personen met een migratieachtergrond met een Belgische of andere EU-27-nationaliteit dat in recente jaren toetreedt tot de beroepsactieve bevolking (15-64 jaar). Hoewel het aandeel personen geboren buiten de EU-27 dus stabiliseert, neemt het aandeel met niet EU-27-herkomstnationaliteit dus wel nog toe.

Figuur 1: Aantal (x 1000) en aandeel (%) personen geboren buiten de EU-27 in de totale bevolking en aandeel (%) met niet EU-27-herkomst | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2011-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Vanaf het trendrapport van 2022 werd de afbakening aangepast van EU-28 naar EU-27, exclusief het Verenigd Koninkrijk. Deze afbakening is retroactief toegepast (ook op de cijfers van de jaren voor 2022).

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Wanneer we de groep van personen die niet geboren zijn in een EU-27-land vergelijken met de personen geboren in België, merken we op dat ze een aantal specifieke kenmerken hebben (zie Tabel 2). Zo zijn er in deze groep relatief weinig 55-plussers te vinden (14,9% in vergelijking met 23,3% bij wie in België werd geboren). Het merendeel van de personen met een niet EU-27-migratieachtergrond behoort tot de leeftijdsgroep 25- tot 54-jarigen (74,2%). Tegelijk is het aandeel kortgeschoolden binnen deze groep opmerkelijk hoger dan bij de in België geboren bevolking: 37,1% in vergelijking met 11,6%. Het aandeel hooggeschoolden ligt dan weer lager: 33,1% in vergelijking met 48,6% bij personen geboren in België, hoewel het aandeel hooggeschoolden onder personen geboren buiten de EU-27 wel is toegenomen met 1,7 procentpunt vergeleken met vorig jaar (2021: 31,4%).

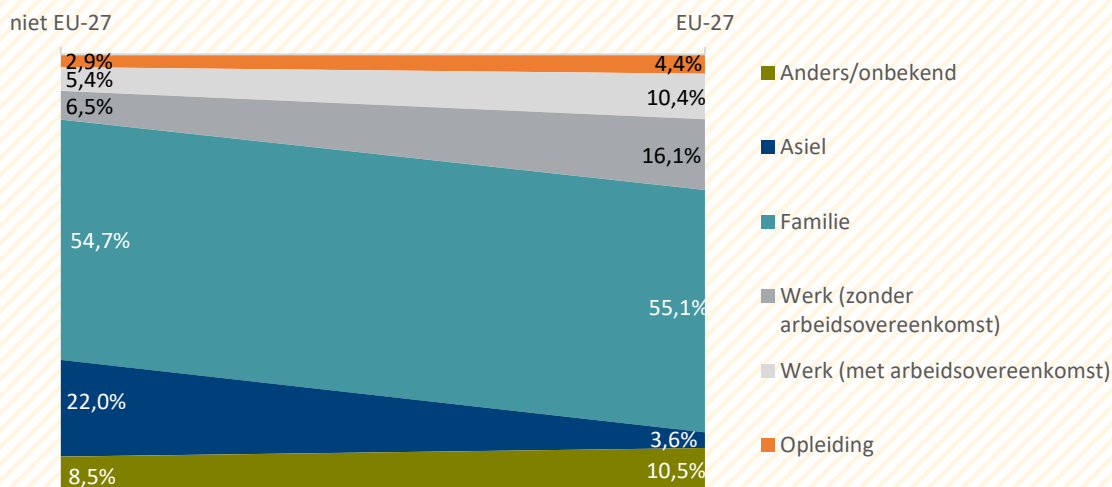
Focus:**Reden voor immigratie naar Vlaanderen**

Aangezien we personen met een niet EU-27-migratieachtergrond definiëren als personen geboren buiten de EU-27 zijn al deze personen op enig moment naar Vlaanderen geïmmigreerd: ze zijn eerste generatie immigrant. Daarom kunnen we de reden voor immigratie analyseren en zien hoe deze zich verhoudt ten aanzien van immigranten van binnen de EU-27. Het gaat hierbij dus niet om personen die dit jaar immigreerden, maar om de volledige populatie personen die ooit immigreerde en in Vlaanderen woont. De reden voor immigratie wordt door de immigrant zelf aangegeven, wat een lichte vertekening kan betekenen vergeleken met de formele reden voor immigratie.

Slechts een klein aandeel van alle immigranten kwam naar Vlaanderen in het kader van werk. Van de personen geboren buiten de EU-27 gaf 11,9% aan dat zij migreerde in het kader van werk – maar slechts 5,4% had reeds een job voordat zij afkwamen. De overige 6,5% kwam naar Vlaanderen zonder arbeidsovereenkomst – het gaat hier vermoedelijk om een oudere generatie aangezien het tegenwoordig onmogelijk is zonder arbeidsovereenkomst een verblijfsvergunning te krijgen in het kader van arbeidsmigratie. Het kan echter ook gaan om een verschil tussen de formele reden voor migratie (bv. familie) en de eigen perceptie van de immigrant, aangezien het een survey-vraag betreft. Het aandeel dat immigreerde in het kader van werk is een pak hoger onder EU-27-immigranten: 27,9% in 2022. Het onderscheid tussen immigratie in het kader van werk met of zonder job is hier weliswaar minder relevant aangezien er geen formele migratiebarrières meer bestaan voor hen. Het aandeel dat immigreerde in het kader van opleiding is 2,9% voor niet EU-27 en 4,4% voor EU-27.

Meer dan de helft van de immigranten komt naar Vlaanderen om familieredenen (bv. het vervoegen van de partner), zowel onder personen geboren buiten de EU als personen geboren binnen de EU. Ongeveer één vijfde van de personen geboren buiten de EU-27 kwam naar Vlaanderen in het kader van een asielaanvraag; dit aandeel was met 3,6% zeer beperkt voor personen geboren binnen de EU-27.

Figuur 2: Reden voor immigratie naar Vlaanderen van personen geboren binnen de EU-27 en personen geboren buiten de EU-27 | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2022

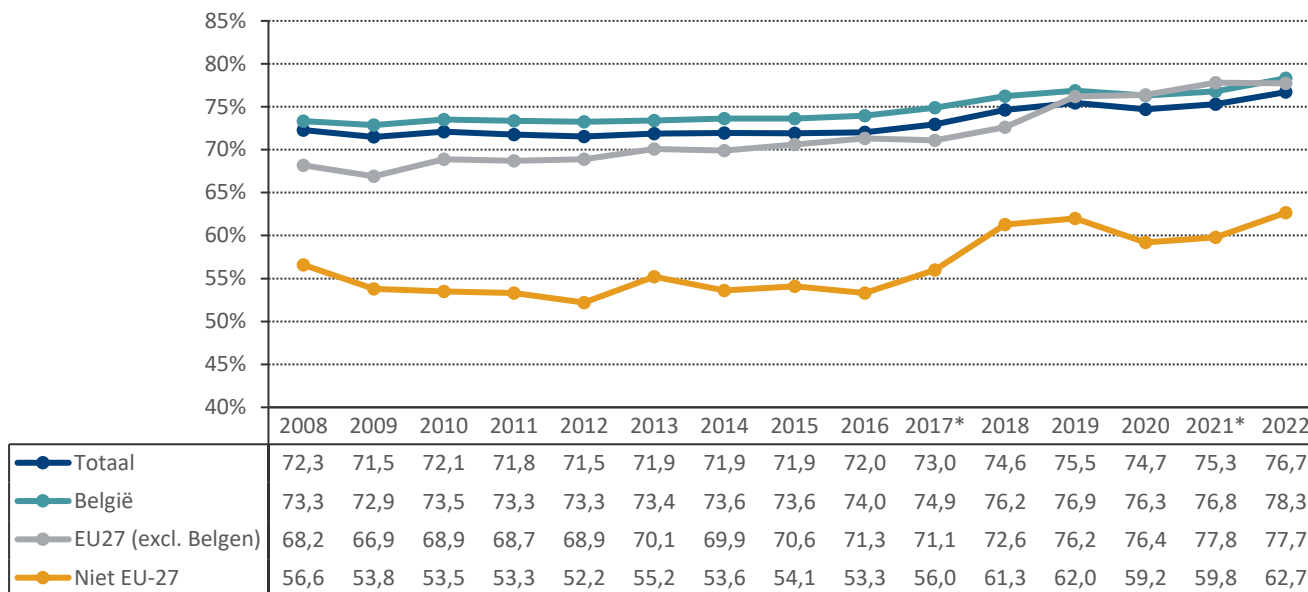

Noot: Vanaf het trendrapport van 2022 werd de afbakening aangepast van EU-28 naar EU-27, exclusief het Verenigd Koninkrijk. Deze afbakening is retroactief toegepast (ook op de cijfers van de jaren voor 2022).

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Werkzaamheid

Figuur 3: Werkzaamheidsgraad (%) naar geboorteland | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2008-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Vanaf het trendrapport van 2022 werd de afbakening aangepast van EU-28 naar EU-27, exclusief het Verenigd Koninkrijk. Deze afbakening is retroactief toegepast (ook op de cijfers van de jaren voor 2022).

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

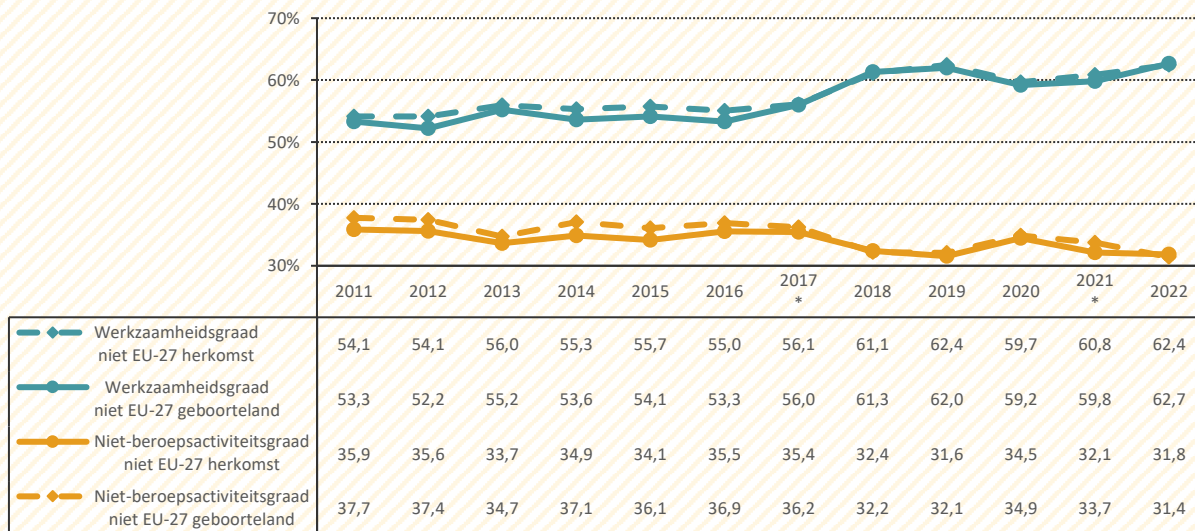
Na een kortstondige daling van de totale werkzaamheidsgraad in 2020, hervatte deze terug haar stijgende trend in 2021 en stijgt deze in 2022 door naar 76,7%. Bij personen geboren buiten de EU-27 steeg de werkzaamheidsgraad het sterkst: van 59,8% in 2021 naar 62,7% in 2022, het hoogste sinds de start van de metingen. Toch blijft deze ver beneden de werkzaamheidsgraad van personen geboren in België (78,3%) en personen geboren in de EU-27 (77,7%).

Focus:**Werkzaamheidsgraad en niet-beroepsactiviteit: geboorteland en herkomstnationaliteit**

We bekijken in deze focusbox het verschil in werkzaamheidsgraad en niet-beroepsactiviteitsgraad van personen geboren buiten de EU-27 en personen met herkomstnationaliteit van buiten de EU-27. Het verschil tussen de twee variabelen is dat herkomstnationaliteit ook de kinderen (tweede generatie) van personen met een migratieachtergrond meeneemt. De variabelen zijn dus grotendeels overlappend.

We zien dat personen geboren buiten de EU-27 vóór 2017 een lagere werkzaamheidsgraad hadden dan personen met een herkomstnationaliteit buiten de EU-27. Vanaf 2017 lijkt dit verschil te verdampen – mogelijks ook een gevolg van de hervorming van de EAK in 2017. In 2022 ligt de werkzaamheidsgraad van personen geboren buiten de EU-27 zelfs iets hoger dan die van personen met een niet EU-27-herkomstnationaliteit. De niet-beroepsactiviteitsgraad spiegelt de werkzaamheidsgraad, logischerwijs. Dit duidt erop dat personen geboren buiten de EU-27 vaker aan de slag gaan en dat personen die behoren tot de tweede generatie personen met een migratieachtergrond relatief gezien meer problemen ondervinden. Deze personen zijn natuurlijk ook pas recenter toegetreden tot de arbeidsmarkt.

Figuur 4: Werkzaamheidsgraad (%) en niet-beroepsactiviteitsgraad (%) naar niet EU-27 geboorteland en niet EU-27 herkomstnationaliteit | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2008-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Vanaf het trendrapport van 2022 werd de afbakening aangepast van EU-28 naar EU-27, exclusief het Verenigd Koninkrijk. Deze afbakening is retroactief toegepast (ook op de cijfers van de jaren voor 2022).

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

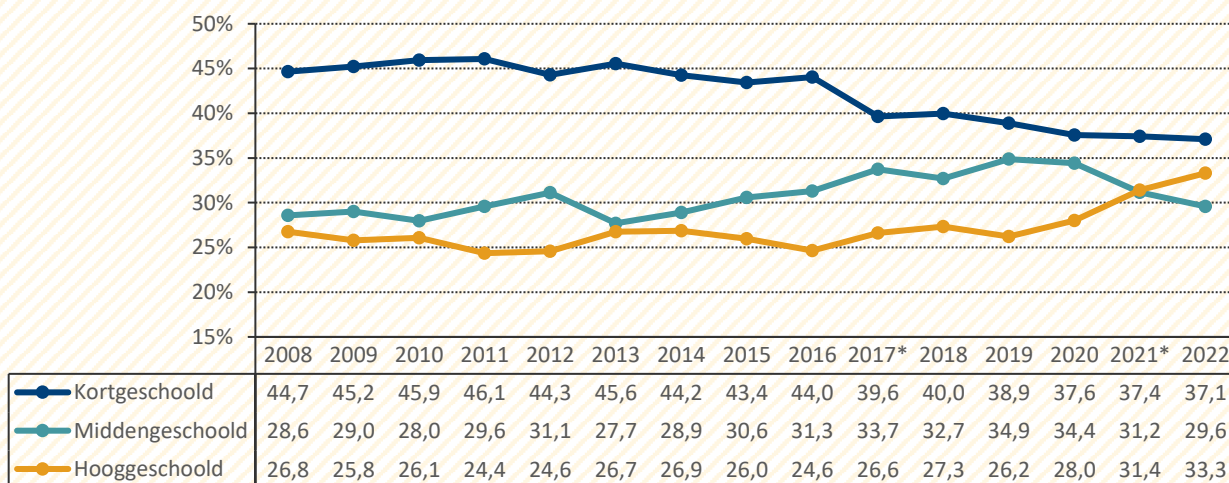
Focus:**Onderwijsniveau onder personen geboren buiten de EU-27**

Sinds 2019 was er een opvallende stijging van het aantal en aandeel hooggeschoolden onder personen geboren buiten de EU-27 (van 26,2% in 2019 naar 33,3% in 2022). Van 2019 tot 2022 ging het om een absolute stijging van ongeveer 24.000 personen. Deze stijging is mogelijks deels toegeschreven aan het economische migratiebeleid van de Vlaamse Regering, waarmee sinds 2019 jaarlijks iets minder dan 3.000 hooggeschoolde personen van buiten de EU-27 werden aangeworven. Hooggeschoolden worden sinds 2019 versoepeld aangetrokken, wat wil zeggen dat VDAB geen arbeidsmarktonderzoek meer uitvoert als een Vlaamse onderneming een aanvraag indient voor een hooggeschoolde persoon afkomstig van buiten de EU. De rest van de stijging is vermoedelijk toe te schrijven aan een verhoogde instroom uit opleiding.

Tegelijkertijd daalt het aandeel middengeschoolde en kortgeschoolde profielen geboren buiten de EU-27. Het aandeel kortgeschoolde profielen kromp het sterkst van 44,7% in 2008 naar 37,1% in 2022. Dit ziet men ook terug in de absolute aantallen: sinds 2016 is het aantal kortgeschoolden flink gedaald van 136.000 in 2016 naar 122.000 in 2022. Dit zal in belangrijke mate toe te schrijven zijn aan de uitstroom naar pensioen van de eerste generatie 'gastarbeiders', die in sterke mate kortgeschoold was (zie ook hoofdstuk 6 over kortgeschoolden). De plotse daling in 2017 kan ook deels het gevolg zijn van hervormingen van de EAK. Het aandeel middengeschoolden kende juist een stijging tot 2019 (34,9%), maar nam flink af in de jaren daarna (29,6% in 2022). In totale aantallen is het aantal middengeschoolde personen geboren buiten de EU-27 op de lange termijn dan ook ongeveer gelijk gebleven (in 2022: 98.000).

Deze veranderende populatie van personen geboren buiten de EU-27 heeft ook een impact op de tewerkstellingscijfers. De verhoging van de werkzaamheidsgraad van personen geboren buiten de EU-27 sinds 2017 valt duidelijk samen met een stijging in het aandeel hooggeschoolden onder personen geboren buiten de EU-27 onder de beroepsactieve bevolking.

Figuur 5: Aandeel personen geboren buiten de EU-27 naar onderwijsniveau | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2008-2022

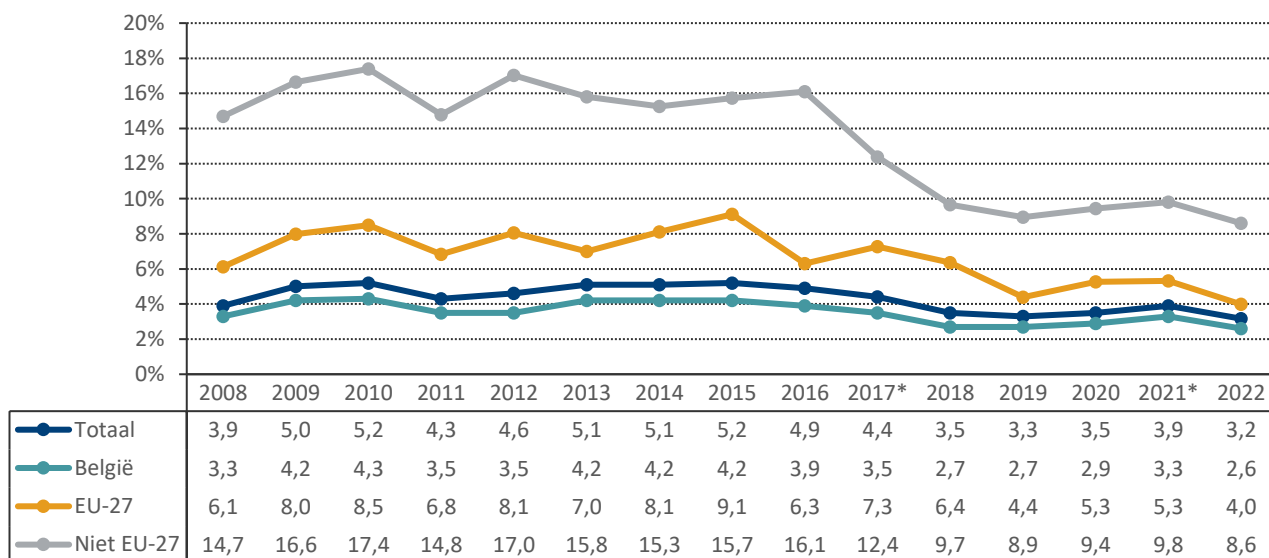

Noot: Gezien we de opsplitsing maken naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken, omdat jongeren (20-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond. * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Vanaf het trendrapport van 2022 werd de afbakening aangepast van EU-28 naar EU-27, exclusief het Verenigd Koninkrijk. Deze afbakening is retroactief toegepast (look op de cijfers van de jaren voor 2022).

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Werkloosheid en uitstroom naar werk

Figuur 6: Werkloosheidsgraad (%) naar geboorteland | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022

Noot: In 2011 is er een aanpassing in de toewijzing van werklozen. * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Vanaf het trendrapport van 2022 werd de afbakening aangepast van EU-28 naar EU-27, exclusief het Verenigd Koninkrijk. Deze afbakening is retroactief toegepast (ook op de cijfers van de jaren voor 2022).

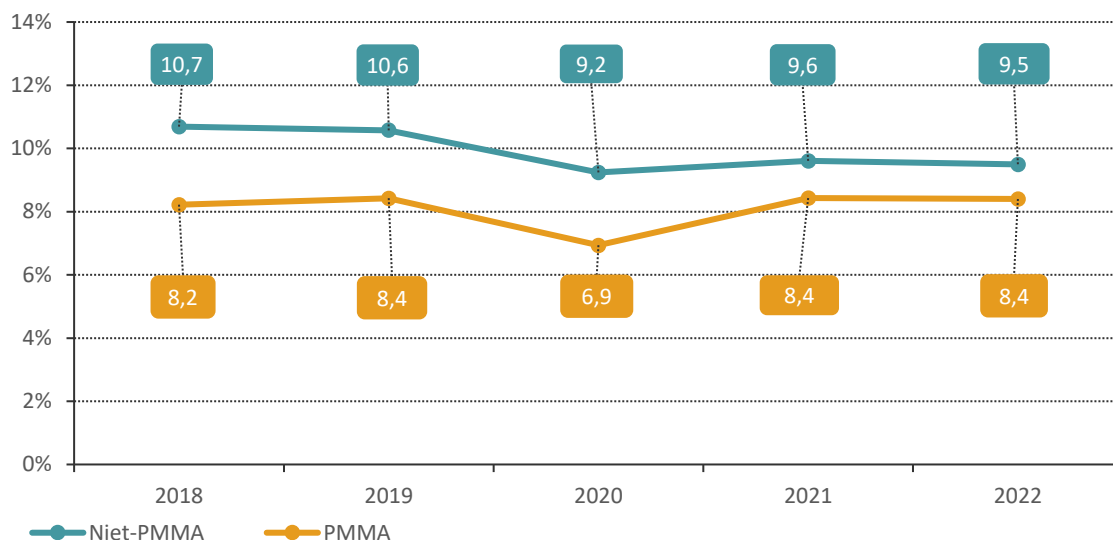
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Wanneer we inzoomen op de werkloosheidsgraad van personen geboren buiten de EU-27 zien we een aanzienlijke daling tussen 2008 (14,7%) en 2019 (8,9%), gevolgd door een lichte stijging in 2020 en 2021. Ook hier is de impact van de conjunctuur aanzienlijk, met pieken tijdens de economische crisis in 2010 en 2012 van 17% of meer. Net als bij de werkzaamheidsgraad blijkt ook hier dat deze groep een grotere conjunctuurgevoeligheid kent dan gemiddeld, hoewel de stijging in coronajaar 2020 redelijk beperkt was. In 2022 daalde de werkloosheidsgraad van personen geboren buiten de EU-27 opnieuw naar 8,6%. De kloof tussen de algemene werkloosheidsgraad (3,2%), de werkloosheidsgraad van wie in België (2,6%) of in de EU-27 (4,0%) geboren werd en personen geboren buiten de EU-27 blijft wel bestaan.

De uitstroom naar werk van personen met en zonder migratieachtergrond bleef in 2022 ongeveer gelijk ten opzichte van 2021 (Figuur 7). In het algemeen valt bij de uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (wzw) op dat personen met een migratieachtergrond minder vaak uitstromen (8,4%) dan personen zonder migratieachtergrond (9,6%). Sinds de coronacrisis is de kloof in uitstroom naar werk tussen mensen mét en mensen zonder migratieachtergrond wel kleiner geworden, wat voornamelijk toe te schrijven is aan de lagere uitstroom naar werk van personen zonder migratieachtergrond. In recente jaren valt deze trend te verklaren door het feit dat de werkloosheid zeer laag ligt, waardoor meer profielen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt overblijven in de groep werkzoekenden.

Figuur 7: Gemiddelde maandelijkse uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (%) naar migratieachtergrond | Vlaams Gewest, 2018-2022

Noot: Allochtone (hier PMMA, oftewel personen met een migratieachtergrond) werkzoekenden worden door VDAB statistisch gedefinieerd als werkzoekenden die een huidige of vorige nationaliteit hebben van buiten de EU-27 of EVA landen. VDAB krijgt deze gegevens uit het Rijksregister. Hierdoor kunnen nieuwe Belgen met een vorige nationaliteit uit een niet EU land als "allochtoon" gedetecteerd worden. VDAB hanteert sinds juni 2021 een nieuwe werkzoekendenindeling. Meer bepaald ligt nu de focus op de rapportering van alle burgers die ingeschreven zijn bij de VDAB (werkzoekenden zonder werk, maar bijvoorbeeld ook werkenden en studenten). Deze wijziging heeft als gevolg dat de tijdreeks over de maandelijkse uitstroom van de wzw naar werk slechts vanaf 2018 beschikbaar is.

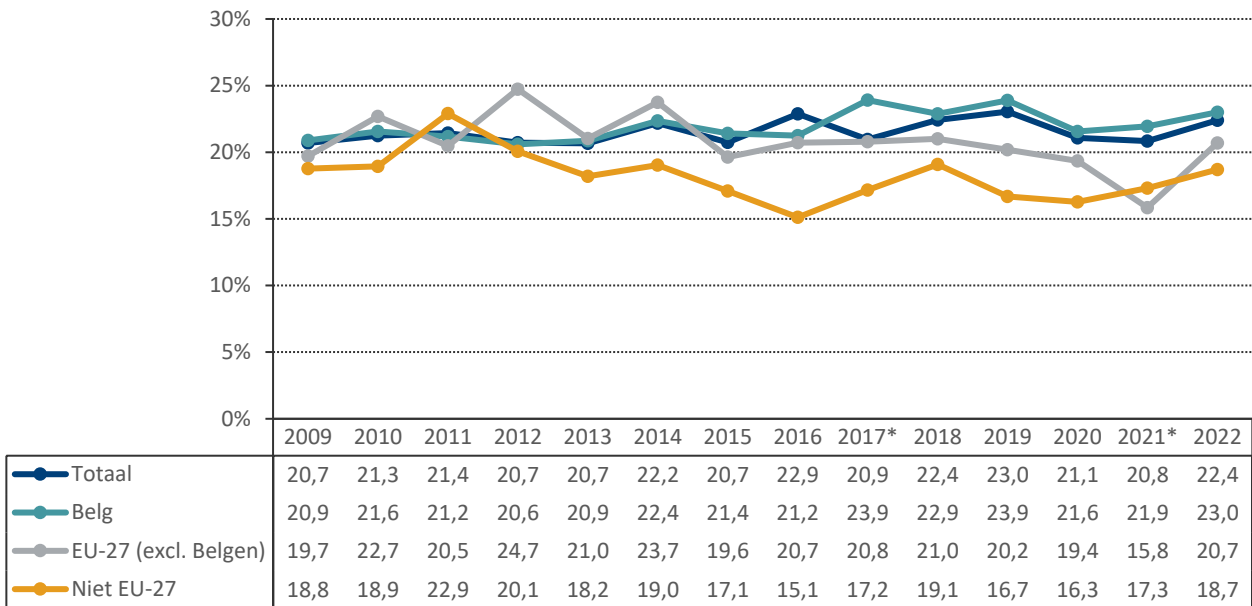
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van VDAB

Deelname aan opleiding

Wanneer we naar de totale bevolking kijken, observeren we de afgelopen jaren een beperkte stijging in de deelname aan opleiding gedurende de laatste twaalf maanden tot 2019. In 2020 vond er bij alle groepen een daling plaats omwille van de coronacrisis. In 2022 steeg de opleidingsparticipatie opnieuw bij alle groepen waardoor zij uitkwam op 23,0% voor personen geboren in België, 20,7% voor personen geboren in de EU-27 en 18,7% voor personen geboren buiten de EU-27. In het algemeen kent de opleidingsparticipatie een meer schommelend verloop bij personen geboren in de EU-27 en buiten de EU-27. Overigens weten we dat bij personen met een migratieachtergrond deelname aan de opleiding Nederlands als Tweede Taal (NT2) deels de deelnamecijfers verklaart.¹ De kloof in opleidingsdeelname tussen wie in België geboren werd en wie daarbuiten lijkt zich tussen 2009 en 2022 nog niet structureel te dichten.

¹ Dit blijkt uit cijfers van Statistiek Vlaanderen: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/schoolbevolking-volwassenenonderwijs>

Figuur 8: Aandeel (%) dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding, naar geboorteland | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2009-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Vanaf het trendrapport van 2022 werd de afbakening aangepast van EU-28 naar EU-27, exclusief het Verenigd Koninkrijk. Deze afbakening is retroactief toegepast (ook op de cijfers van de jaren voor 2022).

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Socio-demografische kenmerken

Tabel 2: Aandeel (%) personen naar migratieachtergrond en andere socio-demografische kenmerken | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2021-2022

	Geboren in België		Geboren binnen de EU-27 (excl. België)		Geboren buiten de EU-27		Populatie 15-64 jaar	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Statuut								
Werkend	71,0	72,5	73,8	73,5	57,6	60,5	70,0	71,5
Werkloos	2,4	1,9	4,1	3,0	6,2	5,7	2,9	2,3
<i>Waarvan langdurig werkloos</i>	23,5	17,7	Nb	Nb	35,5	45,2	27,5	24,6
Niet-beroepsactief	26,6	25,5	22,1	23,5	36,1	33,8	27,2	26,1
Geslacht								
Man	50,9	51,0	47,7	47,0	47,3	46,2	50,4	50,3
Vrouw	49,1	49,0	52,3	53,0	52,7	53,8	49,6	49,7
Leeftijd								
15-24	18,5	18,5	11,8	12,4	9,3	10,9	17,3	17,5
25-54	58,4	58,2	71,0	71,4	75,2	74,2	60,7	60,4
55-64	23,1	23,3	17,2	16,2	15,5	14,9	22,1	22,1
Onderwijsniveau								
Kortgeschoold	13,0	11,6	20,4	18,5	37,4	37,1	15,9	14,5
Middengeschoold	39,7	39,8	35,7	37,2	31,2	29,6	38,7	38,7
Hooggeschoold	47,3	48,6	43,9	44,2	31,4	33,3	45,4	46,9
Arbeidshandicap								
Met arbeidshandicap	14,2	13,6	14,0	8,6	15,6	13,3	14,4	13,3
Zonder arbeidshandicap	85,6	86,4	85,8	91,4	84,4	86,7	85,4	86,7

Noot: Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken, omdat jongeren (15-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond. Voor alle andere groepen gaat het om de 15- tot 64-jarigen. Vanaf het trendrapport van 2022 werd de afbakening aangepast van EU-28 naar EU-27, exclusief het Verenigd Koninkrijk. Deze afbakening is retroactief toegepast (ook op de cijfers van de jaren voor 2022). 'nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celaantallen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

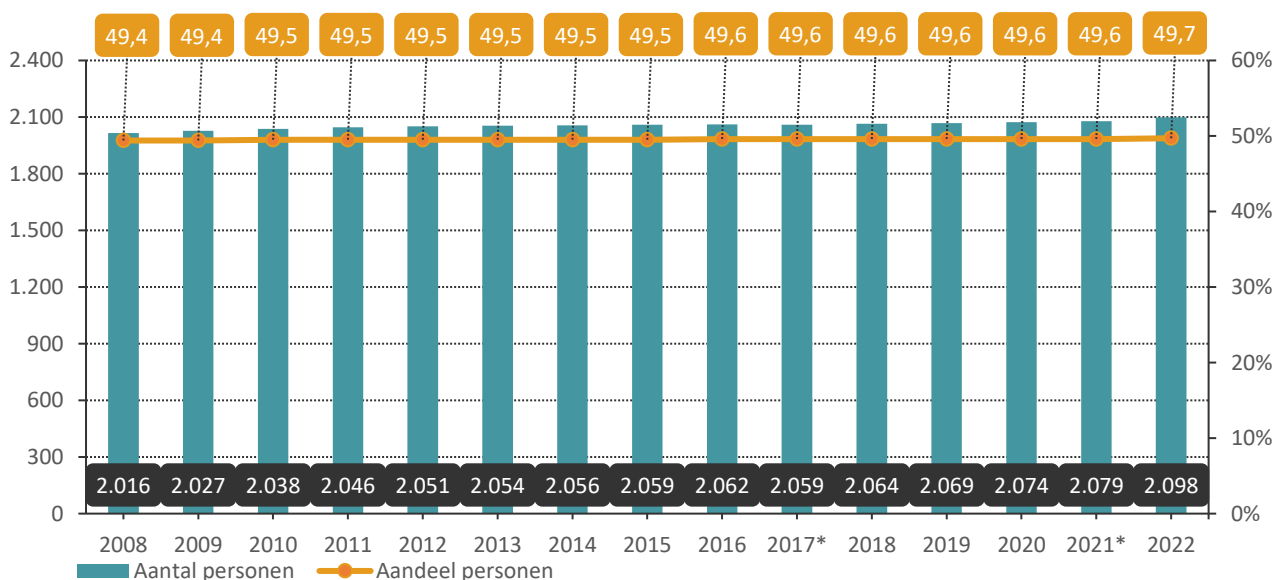
2. Vrouwen

AUTEUR: Febe GERAERT

Aandeel in de bevolking

Het aandeel vrouwen in de Vlaamse bevolking tussen 15 en 64 jaar bleef tussen 2008 en 2022 stabiel en schommelde rond de 49,5%. In 2022 bedroeg het cijfer 49,7%. Wanneer we vrouwen vergelijken met mannen, merken we op dat ze een aantal specifieke verschillen hebben (zie Tabel op het einde van het hoofdstuk). Vrouwen waren vaker niet-beroepsactief dan mannen. In 2022 was 29,4% van de vrouwen niet-beroepsactief, in vergelijking met 23,0% van de mannen. Ze waren minder vaak werkloos (2,1% van de vrouwen, in vergelijking met 2,6% van de mannen) of werkend (68,5% van de vrouwen, 74,4% van de mannen). Vrouwen hadden gemiddeld ook een hogere scholingsgraad dan mannen. 51,3% van de vrouwen was in 2022 hooggeschoold, terwijl dit bij mannen uitgesproken lager was, slechts 42,2% van de mannen was hooggeschoold. De jongere generaties waren vaker hooggeschoold dan de oudere vrouwelijke generaties. 57,6% van de 25-34-jarige vrouwen waren hooggeschoold in 2022, terwijl 33,5% van de 55-64-jarige vrouwen hooggeschoold waren. De kloven tussen mannen en vrouwen op vlak van opleidingsniveau waren ook minder groot bij oudere generaties dan bij jongere generaties. Ook wat betreft het voorkomen van een arbeidshandicap was er een klein verschil tussen vrouwen en mannen. 14,1% van de vrouwen tussen 15 en 64 jaar hadden een arbeidshandicap in 2022, wat iets hoger lag dan bij mannen (12,3%).

Figuur 9: Aantal (x 1000) en aandeel (%) vrouwen in de totale bevolking | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022

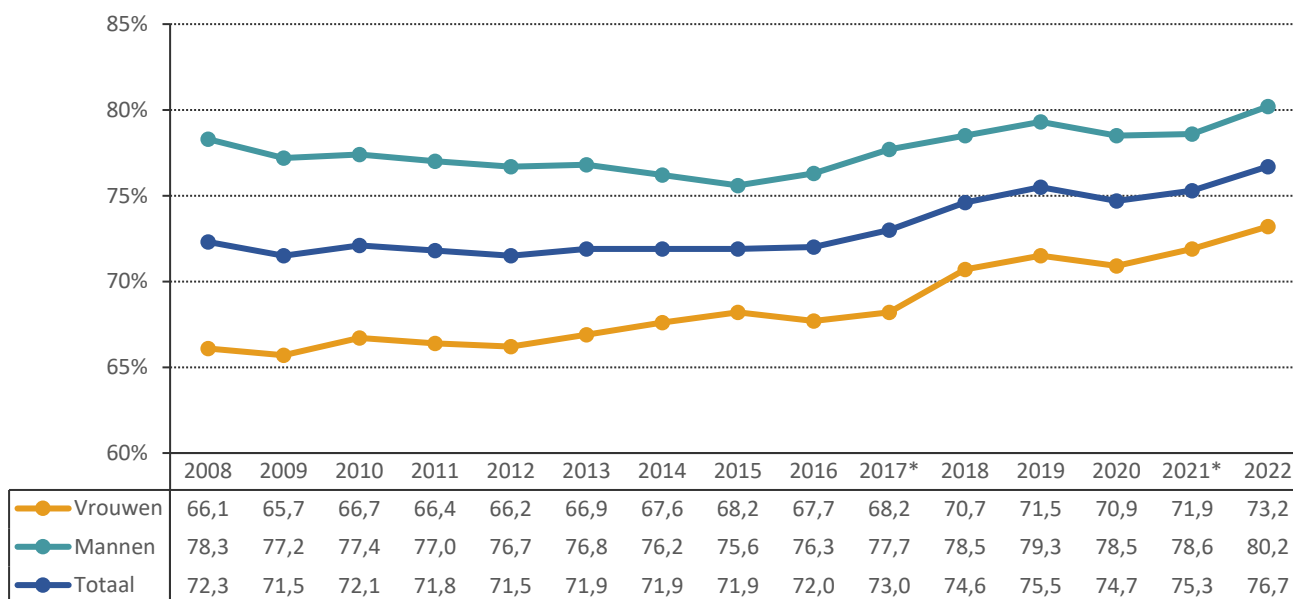
Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Werkzaamheid

De werkzaamheidsgraad van vrouwen steeg de afgelopen jaren quasi continu. Enkel tussen 2019 en 2020 was er een COVID-19 gerelateerde daling. In 2022 klokte de vrouwelijke werkzaamheidsgraad af op 73,2%. Dit was uitgesproken lager dan de werkzaamheidsgraad bij mannen die 80,2% bedroeg. De kloof in werkzaamheidsgraad werd tussen 2008 en 2022 langzaam wel kleiner. In 2008 bedroeg ze nog 12,2 procentpunt; in 2022 daalde ze tot 7,0 procentpunt. De vrouwelijke werkzaamheid leek resistenter voor crisissen dan die van mannen. Tijdens de financiële crisis (2013-2015) zagen we enkel een daling van de werkzaamheidsgraad bij mannen, terwijl deze bij vrouwen gewoon doorsteeg. Ook COVID-19 had een iets grotere negatieve impact op de werkzaamheidsgraad bij mannen met een daling van 0,8 procentpunt én het herstel was uitgesprokener bij vrouwen.

Figuur 10: Werkzaamheidsgraad (%) naar geslacht | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2008-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Focus:**Vrouwelijke tewerkstelling in sectoren en beroepen**

De tewerkstelling van vrouwen verschilde op meerdere manieren van die van mannen. Het aandeel vrouwen werkend in de openbare sector (24,3%) lag hoger dan het aandeel mannen werkend in de openbare sector (14,8%). Mannen en vrouwen waren vaak tewerkgesteld in de private sector. Vrouwen waren echter meer tewerkgesteld in de private sector als bediende (49,1%), maar mannen vaker als arbeider (28,9%). In 2022 lag het aandeel vrouwelijke zelfstandigen (10,5%) ook een stuk lager dan het aandeel mannelijke zelfstandigen (18,0%). Vrouwen blijken specifieke drempels te ervaren om te starten als zelfstandige (zie bijvoorbeeld OESO, 2023). Ten opzichte van 20 jaar geleden, steeg het aandeel vrouwelijke zelfstandigen wel sterker dan het aandeel mannelijke zelfstandigen. De genderkloof bleef desalniettemin, wat ook wereldwijd werd vastgesteld via de GEM (Global Entrepreneurship Monitor, 2022).

Tabel 3: Aandeel (%) tewerkstelling naar geslacht per beroepsstatuut | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022

Beroepsstatuut	Vrouwen	Mannen
Helper - medewerkend gezinslid (zonder vergoeding)	nb	nb
Openbare sector - contractueel	8,6	4,8
Openbare sector - statutair ambtenaar	15,7	10,0
Private sector - arbeider	15,2	28,9
Private sector - bediende	49,1	38,0
Zelfstandige met personeel	2,6	4,7
Zelfstandige zonder personeel	7,9	13,3

Noot: 'nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celaantallen

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Er waren verder grote verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke tewerkstelling in verschillende sectoren. De meest uitgesproken mannelijke sectoren, met meer dan driekwart mannelijke tewerkstelling in 2022 waren de bouwnijverheid (88,6%), distributie van water, afval- en afvalwaterbeheer en sanering (85,9%), productie en distributie van elektriciteit, gas, vervoer en opslag (80,7%), en industrie (75,9%). De mannelijke oververtegenwoordiging in deze sectoren verklaart ook mee de grotere conjunctuurgevoeligheid van de mannelijke tewerkstelling. Vrouwelijke oververtegenwoordiging zagen we in andere sectoren. Het hoogste aandeel vrouwen was werkzaam in de sector van de menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (81,2%). De zorg- en welzijnssector omvat zowel residentiële als ambulante zorg, maar ook de kinderopvang en dienstenchequesector). Ook binnen het onderwijs waren vrouwen oververtegenwoordigd (74,8%). Verder werkten er meer vrouwen bij de 'overige diensten' (63,7%), een divers amalgaam aan subsectoren van onder meer persoonlijke diensten zoals textielreiniging en haar- en schoonheidsverzorging, alsook een deel van de dienstenchequesector.

Tabel 4: Aandeel (%) tewerkstelling naar geslacht per sector | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022

Sector	Vrouwen	Mannen
Landbouw, bosbouw en visserij	26,7	73,3
Winning van delfstoffen	nb	nb
Industrie	24,1	75,9
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	31,8	68,2
Distributie van water; afval- en afval-waterbeheer en sanering	14,1	85,9
Bouwnijverheid	11,4	88,6
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	48,1	51,9
Vervoer en opslag	19,3	80,7
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	50,9	49,1
Informatie en communicatie	29,4	70,6
Financiële activiteiten en verzekeringen	51,9	48,1
Exploitatie van en handel in onroerend goed	48,5	51,5
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	44,4	55,6
Administratieve en ondersteunende diensten	56,5	43,5
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	52,6	47,4
Onderwijs	74,8	25,2
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	81,2	18,8
Kunst, amusement en recreatie	46,5	53,5
Overige diensten	63,7	36,3
Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten	nb	nb
Extraterritoriale organisaties en lichamen	51,4	48,6

Noot: 'nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celaantallen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Wanneer we op beroepen inzoomen, sprong de mannelijke oververtegenwoordiging in de beroepsgroep managers in het oog. In 2022 was 64,1% van de beroepsgroep manager een man, tegenover 35,9% een vrouw.

Tabel 5: Aandeel (%) tewerkstelling naar geslacht per beroep | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022

Beroep	Vrouwen	Mannen
Beroepen bij de strijdkrachten	nb	nb
Managers	35,9	64,1
Intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen	54,8	45,2
Technici en verwante beroepen	47,8	52,2
Administratief personeel	64,5	35,5
Dienstverlenend personeel en verkopers	66,1	33,9
Geschoolde landbouwers, bosbouwers en vissers	nb	nb
Ambachtlieden	6,5	93,5
Bedieners van machines en installaties, assembleurs	13,2	86,8
Elementaire beroepen	53,7	46,3

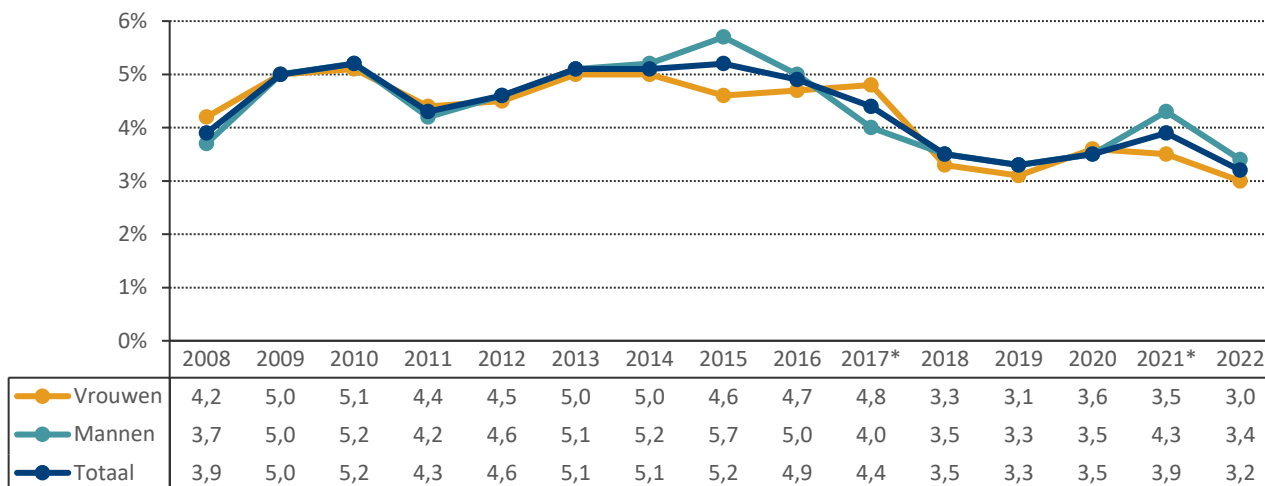
Noot: Voor de beroepen bij de 'strijdkrachten' en 'geschoolde landbouwers, bosbouwers en vissers' kan wegens te kleine aantallen niet betrouwbaar gerapporteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Werkloosheid en uitstroom naar werk

De evolutie van de vrouwelijke werkloosheid schommelde over de jaren heen. Na 2017 was er een forse daling in werkloosheid, die even onderbroken werd door COVID-19, maar zich het laatste jaar weer verder doorzette. In 2022 lag de werkloosheid bij vrouwen met 3,0% lager dan bij mannen (3,4%). De werkloosheid bij zowel mannen als vrouwen daalde ten opzichte van 2021 en het verschil tussen mannen en vrouwen was genormaliseerd. In 2021 was er nog een verschil in werkloosheid tussen mannen en vrouwen van 0,8 procentpunt, in 2022 verkleinde dit verschil tot 0,4 procentpunt.

Figuur 11: Werkloosheidsgraad (%) naar geslacht | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022

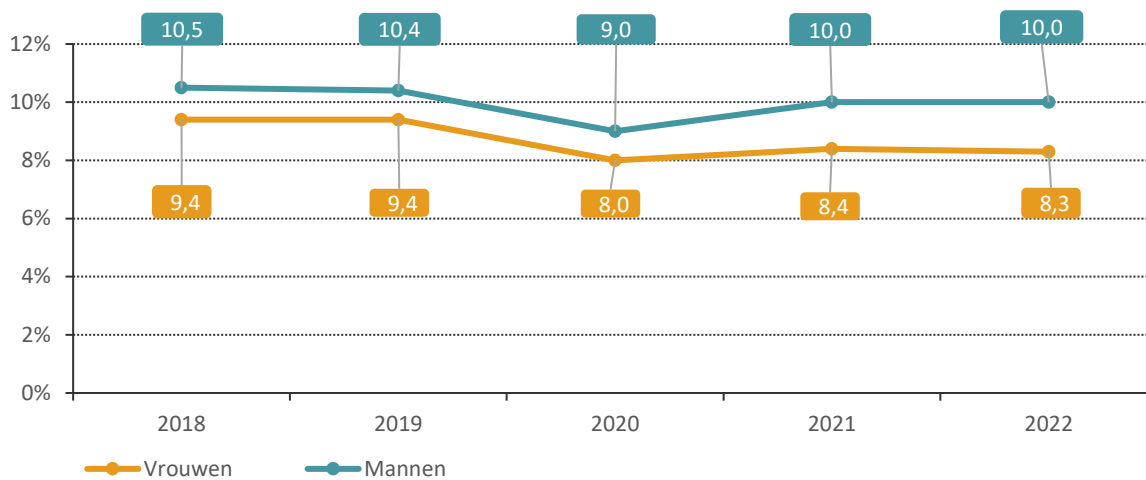
Noot: In 2011 is er een aanpassing in de toewijzing van werklozen. * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

In 2022 stroomde elke maand gemiddeld 8,3% van de vrouwelijke werkzoekenden zonder werk (wzw) uit naar werk. Dit percentage lag lager dan bij mannelijke werkzoekenden zonder werk (10,0%). Voor zowel mannen als vrouwen bleef het cijfer stabiel in vergelijking met het jaar voordien. Er was een toename in uitstroom naar werk na COVID-19 bij zowel mannen (+1,0 procentpunt) als vrouwen (+0,3 procentpunt). De vrouwelijke uitstroom naar werk bleef echter in 2022 1,1 procentpunt lager dan in 2019, terwijl dit verschil bij mannen slechts 0,5 procentpunt bedraagt.

Figuur 12: Gemiddelde maandelijkse uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (%), naar geslacht | Vlaams Gewest, 2018-2022

Noot: VDAB hanteert sinds juni 2021 een nieuwe werkzoekendenindeling. Meer bepaald ligt nu de focus op de rapportering van alle burgers die ingeschreven zijn bij de VDAB (werkzoekenden zonder werk, maar bijvoorbeeld ook werkenden en studenten). Deze wijziging heeft als gevolg dat de tijdreeks over de maandelijkse uitstroom van de wzw naar werk slechts vanaf 2018 beschikbaar is.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van VDAB

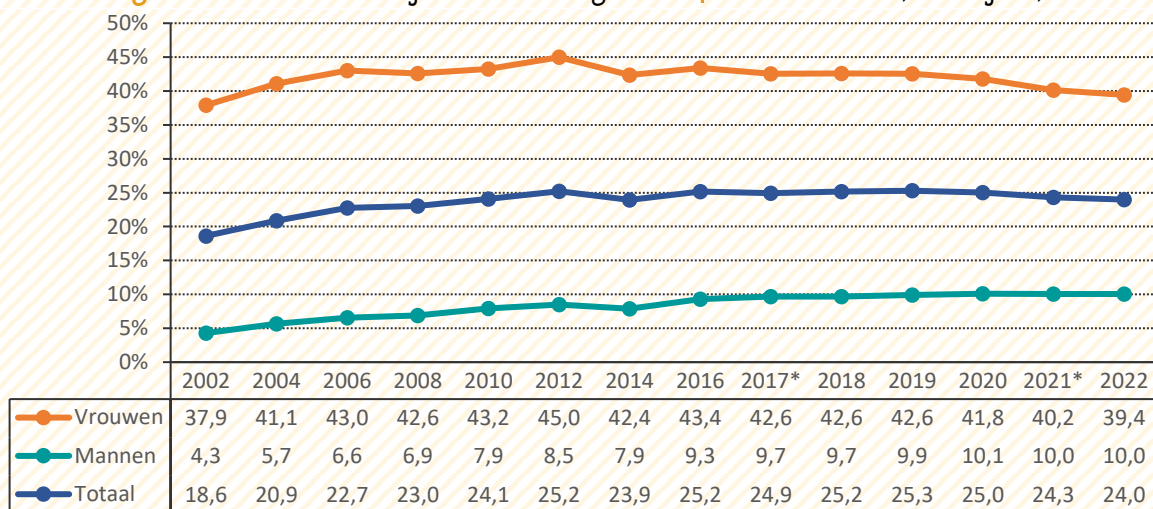

Focus:

Deeltijds werk naar geslacht en andere profielkenmerken

Deeltijds werk komt uitgesproken vaker voor bij vrouwen dan bij mannen. In 2022 werkte 39,4% van de vrouwen deeltijds, tegenover 10,0% van de mannen. Bij vrouwen daalde het aandeel dat deeltijds werkte over de voorbije jaren. Het aandeel daalde licht tegenover 2021 (40,2%) en heeft sinds 2002 (37,9%) niet meer zo'n laag cijfer bereikt. Bij mannen bleef de situatie stabiel tegenover 2021 (10,0%). Op de langere termijn steeg bij mannen wel het aandeel deeltijds werk. In 2002 was het aandeel deeltijds werkende mannen slechts 4,3%. De laatste jaren schommelde het aandeel mannen dat deeltijds werkte rond de 10,0%. De kloof in deeltijds werk tussen vrouwen en mannen werd kleiner en bedroeg in 2022 nog 29,4 procentpunt.

Figuur 13: Evolutie deeltijds werk naar geslacht | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2002-2022

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Deze kloof was er bij alle groepen naargelang verschillende achtergrondkenmerken. Toch sprongen bepaalde verschillen in het oog. Bij kortgeschoolden is de kloof tussen mannen en vrouwen in deeltijds werk met 38,9 procentpunt het grootst: 53,7% van de kortgeschoolde vrouwen werkte deeltijds tegenover 14,8% van de kortgeschoolde mannen. Tegelijk werkten kortgeschoolde mannen (14,8%) vaker deeltijds dan hooggeschoolde mannen (8,7%). Ook kortgeschoolde vrouwen (53,7%) werkten vaker deeltijds dan hooggeschoolde vrouwen (34,6%). De kloof tussen hooggeschoolde mannen en vrouwen was met 25,9 procentpunt uitgesproken, maar wel één van de laagste genderkloven, aangezien hooggeschoolde vrouwen relatief lage deeltijdswerkcijfers optekenden. Ook de kloof in deeltijds werk tussen mannen en vrouwen met een migratieachtergrond was uitgesproken groot (35,5 procentpunt). Van de vrouwen geboren buiten de EU-27 werkte 45,0% deeltijds (ruim meer dan de 38,8% bij vrouwen geboren in België), terwijl dit bij mannen uit deze subgroep dit amper 9,5% was. Mannen met een migratieachtergrond scoren hiermee ook lager dan in België geboren mannen (10,3%). Bij personen met een langdurige arbeidshandicap was zowel het aandeel mannen als het aandeel vrouwen dat deeltijds werkte hoger dan bij de groep zonder arbeidshandicap.

59,1% van de vrouwen met een handicap werkte deeltijds tegenover 37,9% zonder handicap. De kloof tussen mannen en vrouwen was bij de populatie met een langdurige arbeidshandicap 6,5 procentpunt groter dan bij de populatie zonder langdurige arbeidshandicap. De kloof in deeltijds werk naar leeftijd was kleiner bij jongere leeftijdsgroepen, maar toch duidelijk aanwezig. Bij de groep 25- tot 29-jarigen was de kloof het kleinst (17,8 procentpunt). Bij de groep 55- tot 59-jarigen was de kloof het hoogst (35,5 procentpunt). Zowel bij vrouwen (53,8%) als bij mannen (26,0%) zien we het hoogste aandeel deeltijds werk bij de leeftijdsgroep 60- tot 64- jarigen.

Er zijn verschillende redenen voor deze kloof tussen mannen en vrouwen. Vrouwen spenderen nog steeds meer tijd aan zorg- en huishoudelijke taken en werken ook vaker in sectoren en beroepen waar deeltijds werk couranter is (zorgsector, schoonmaak met dienstencheques, ...). Deeltijds werk heeft ook belangrijke gevolgen (Coenen & Morsink, 2018). Zo heeft de hogere prevalentie bij vrouwen als gevolg dat ze het moeilijker hebben om promotie te maken en minder tevreden zijn over hun job. Dit zagen we ook in de vorige focusbox waar we de ondervertegenwoordiging van vrouwen in managementfuncties in kaart brachten. Het verklaart ook in sterke mate mee de loonkloof tussen man en vrouw (8,0% in 2021), die nog groter wordt wanneer niet gecorrigeerd wordt voor de arbeidsduur (en dus het effect van deeltijds werk) (21,0% in 2021) (IGMV, 2023). De grootte van de kloof varieerde overigens naargelang leeftijd, statuut en de sector waarin iemand tewerkgesteld is (IGMV, 2023).

Tabel 6: Aandeel deeltijds werk naar geslacht | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022

	Vrouwen	Mannen	Totaal	Kloof vrouw-man (ppt)
Totaal				
Voltijds	60,6	90,0	76,0	- 29,4
Deeltijds	39,4	10,0	24,0	29,4
Onderwijsniveau				
Kortgeschoold	53,7	14,8	29,4	38,9
Middengeschoold	44,8	9,1	23,9	35,7
Hooggeschoold	34,6	8,7	22,6	25,9
Leeftijd				
20-24	40,0	17,9	28,5	22,0
25-29	23,9	6,1	14,7	17,8
30-34	33,9	6,3	19,6	27,6
35-39	38,2	6,4	21,5	31,8
40-44	40,3	8,2	23,7	32,0
45-49	39,2	7,0	22,6	32,2
50-54	41,6	7,7	23,7	33,9
55-59	51,3	15,8	32,0	35,5
60-64	53,8	26,0	38,5	27,8
Geboorteland				
Geboren in België	38,8	10,3	23,9	28,5
Geboren in EU-27 (excl. België)	41,5	7,4	24,2	34,0
Geboren buiten EU-27	45,0	9,5	25,3	35,5
Arbeidshandicap				
Met arbeidshandicap	59,1	22,3	41,4	36,7
Zonder arbeidshandicap	37,9	7,6	21,8	30,2

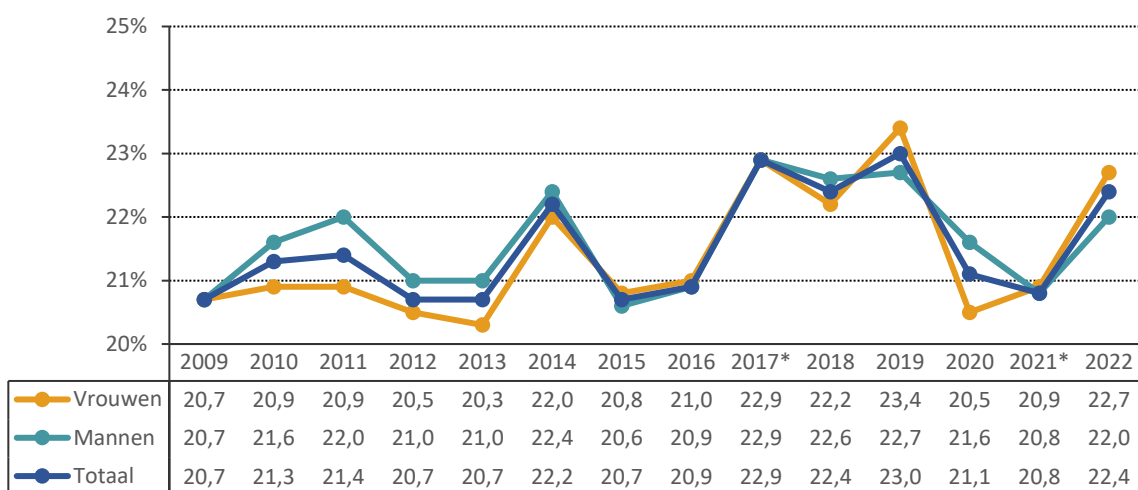
Noot: Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken, omdat jongeren (15-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

22,4% Deelname aan opleiding

Inzake deelname aan opleiding was de kloof tussen mannen en vrouwen zeer beperkt. Vrouwen namen in 2022 iets vaker deel aan een opleiding dan mannen, namelijk 22,7% ten opzichte van 22,0%. Vorig jaar lagen deze deelnamecijfers nog dichterbij elkaar, namelijk 20,9% van de vrouwen ten opzichte van 20,8% van de mannen. Ondanks het hoger aandeel hooggeschoolde vrouwen (zie Tabel 7 op het einde van het hoofdstuk), waren de verschillen de afgelopen jaren steeds beperkt met af en toe een iets hogere deelname bij mannen en af en toe een iets hogere deelname bij vrouwen. Op zichzelf lijkt geslacht dus niet een doorslaggevende factor te zijn voor het volgen van opleiding. Andere kenmerken, zoals leeftijd, scholingsgraad en migratieachtergrond lijken hierin bepalender.

Figuur 14: Aandeel (%) personen dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding naar geslacht | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2009-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Socio-demografische kenmerken

Tabel 7: Aandeel (%) personen naar geslacht en andere socio-demografische kenmerken | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2021-2022

	Vrouwen		Mannen		Populatie 15-64 jaar	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Statuut						
Werkend	67,0	68,5	72,9	74,4	70,0	71,5
Werkloos	2,5	2,1	3,3	2,6	2,9	2,4
<i>Waarvan langdurig werkloos</i>	<i>29,4</i>	<i>24,0</i>	<i>26,1</i>	<i>25,1</i>	<i>27,5</i>	<i>24,6</i>
Niet-beroepsactief	31,5	30,6	24,7	23,8	27,2	26,2
Leeftijd						
15-24 jaar	17,0	17,1	17,5	17,7	17,3	17,4
25-54 jaar	60,9	60,8	60,5	60,3	60,7	60,5
55-64 jaar	22,1	22,1	22,0	22,0	22,1	22,0
Onderwijsniveau						
Kortgeschoold	15,0	14,1	16,7	15,1	15,9	14,6
Middengeschoold	35,0	34,6	42,4	42,7	38,7	38,7
Hooggeschoold	49,9	51,3	40,9	42,2	45,4	46,7
Geboorteland						
Geboren in België	84,7	84,0	86,4	86,2	85,6	85,1
Geboren in EU-27 (excl. België)	6,0	6,5	5,4	5,7	5,7	6,1
Geboren buiten EU-27	9,3	9,5	8,2	8,1	8,8	8,8
Arbeidshandicap						
Met arbeidshandicap	15,4	14,1	13,3	12,3	14,4	13,3
Zonder arbeidshandicap	84,6	85,9	86,7	87,7	85,6	86,7

Noot: Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken omdat jongeren (15-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond.

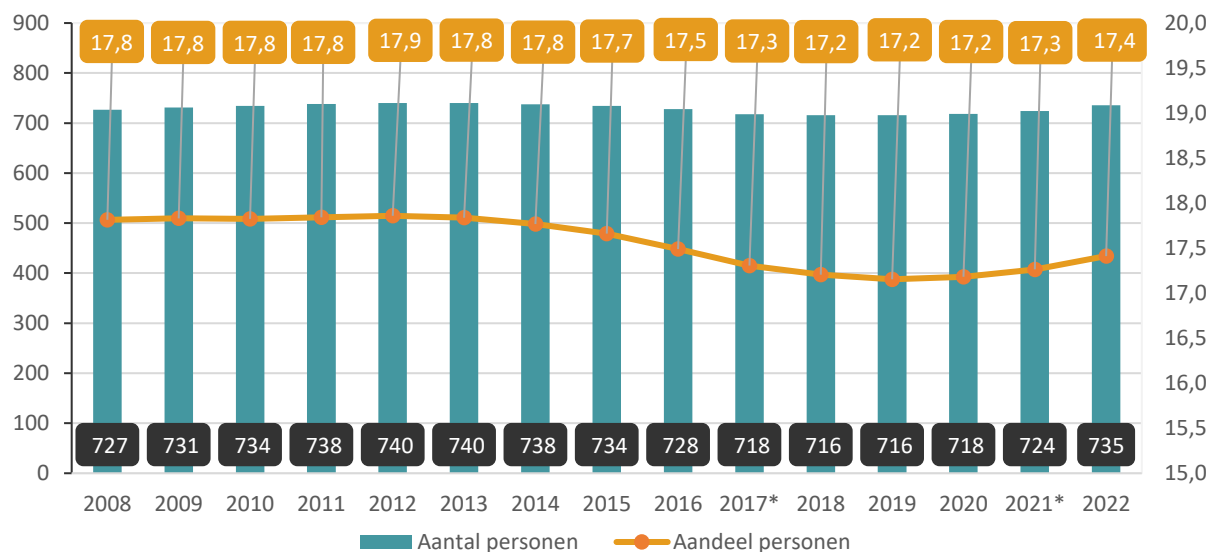
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

3. Jongeren

AUTEURS: Cornelia VANDENBERGHE

Aandeel in de bevolking

Figuur 15: Aantal (x1000) en aandeel (%) 15- tot 24-jarigen in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) | Vlaams Gewest, 2008-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

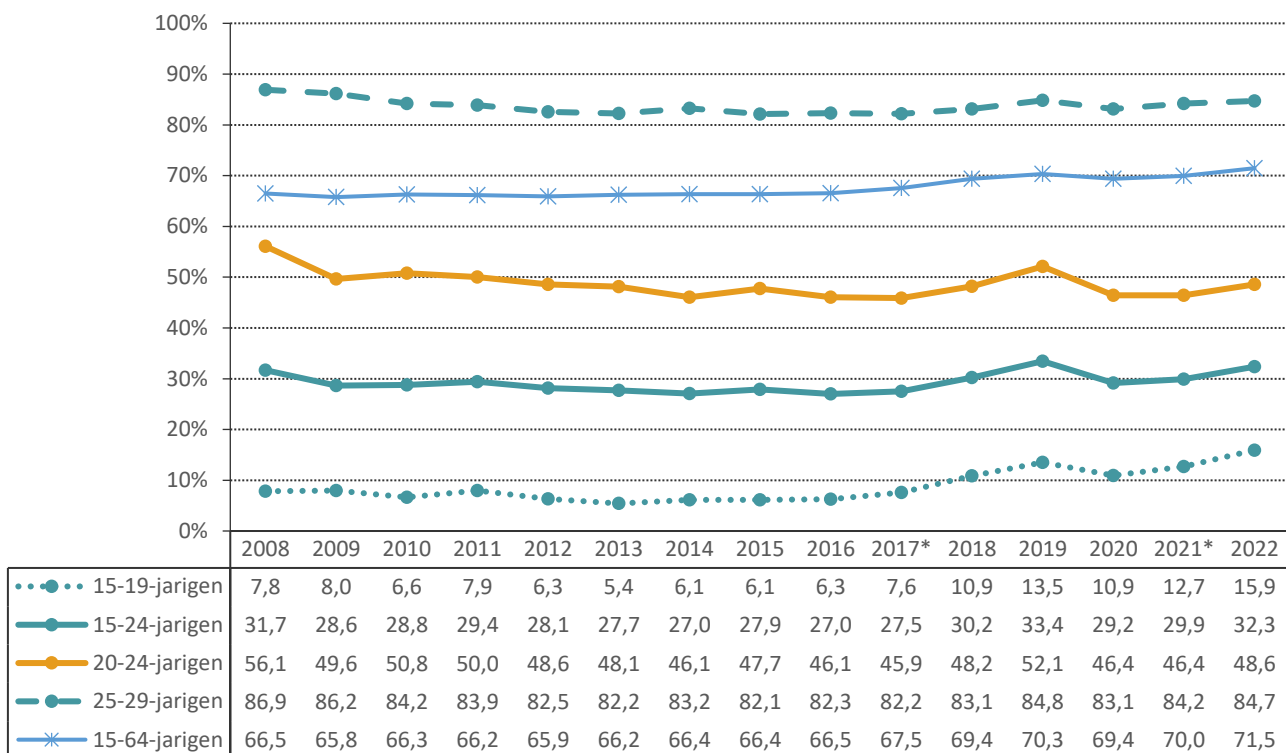
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

In 2022 steeg het aantal jongeren (15- tot 24-jarigen) dat in Vlaanderen woont met een kleine 12.000 personen. Tot en met 2019 zat het aantal jongeren in Vlaanderen in dalende lijn. De stijgende trend vanaf 2020 is een gevolg van de Vlaamse geboortecijfers die vanaf 2005 opnieuw toenamen. Ook het aandeel jongeren ten opzichte van de bevolking op beroepsactieve leeftijd steeg licht in 2022 met 0,1 procentpunt. Met 735.000 is hun aantal wel beduidend lager dan het aantal 55- tot 64-jarigen (zie hoofdstuk 55-plussers).

Werkzaamheid

In 2022 was 32,3% van de 15- tot 24-jarigen aan het werk. Daarmee herstelt de werkzaamheidsgraad van jongeren zich verder van de coronapandemie, en komt het cijfer van 2019, 33,4%, terug in zicht. Dat het aandeel werkende jongeren steeds in de buurt van 30% ligt heeft te maken met het groot aantal jongeren dat nog schoolgaand is, in het bijzonder bij de groep 15- tot 19-jarigen. Daar was de werkzaamheidsgraad 15,9%, weliswaar het hoogste cijfer sinds het begin van de tijdreeks (1999). Een verklaring hiervoor ligt in de evolutie van het aantal tieners met een studentenjob: in 2019 ging het om ongeveer 26.700 jongeren, en na een dip tijdens de COVID-19-crisis ging het in 2021 om 30.000 jongeren met een studentenjob. Dit cijfer klom naar een recordhoogte in 2022: 37.900 15- tot 19-jarige jongeren gaven toen aan een studentenjob uit te oefenen. In 2022 steeg het aandeel werkenden binnen alle leeftijdscategorieën bij de jongeren, hoewel eerder beperkt bij de groep van 25 tot 29 jaar (+0,5 procentpunt). Waar in 2021 de werkzaamheidsgraad bij 20-24-jarigen nog gelijk bleef aan het cijfer uit coronajaar 2020 (46,4%), nam het in 2022 toe met 2,2 procentpunt naar 48,6%. Mogelijk is dit een inhaaleffect van jongeren die hun intrede op de arbeidsmarkt uitstelden door bijvoorbeeld nog een jaar langer te studeren (Vandekerkhove, Goesart & Struyven, 2022).

Figuur 16: Werkzaamheidsgraad (%) naar leeftijd | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

Focus:**De arbeidsmarktsituatie van jongeren en het herstel van de coronacrisis**

In 2022 steeg het aantal werkende jongeren met 10% ten opzichte van het jaar eerder. Het absoluut aantal werkende 15- tot 24-jarige jongeren bereikte zo nagenoeg opnieuw het peil van 2019 voor de coronacrisis. Het aantal werkzoekenden nam met 13,3% af ten opzichte van 2021, het aantal niet-beroepsactieven daalde met 1,2%. Het aantal niet-werkenden lag evenwel nog steeds 4,5% hoger dan het precoronapeil.

Vorig jaar werd vastgesteld dat hoewel het globaal aantal werkende jongeren zich deels herstelde, het aantal vaste contracten voor die werkende jongeren nog altijd in dalende lijn zat. In 2022 nam het aantal jongeren met een vast contract terug toe, maar dit cijfer lag nog altijd 11,1% lager dan in 2019. Het aantal jongeren met een tijdelijk contract zat nog altijd in de lift (+10,7% in 2022). De behoorlijke stijging wordt deels mee verklaard door de groeiende studentenarbeid.

Het aantal niet-werkende jongeren steeg met 4,5% in 2022 ten opzichte van 2019. De groep niet-werkende 15- tot 24-jarigen was een stuk groter dan de groep werkende jongeren, omwille van het grote aantal niet-beroepsactieve jongeren. Veel van deze jongeren waren nog schoolgaand. In 2022 nam het aantal werkzoekenden terug af, na een grote toename met 33,3% tussen 2020 en 2021. Ook het aantal niet-beroepsactieve jongeren nam licht af, en lag in 2022 zo nog 3,8% boven het peil van 2019.

Tabel 8: Evolutie in de arbeidsmarktsituatie van jongeren (15- tot 24-jarigen) | Vlaams Gewest, 2019-2022

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2019-2022
Werkend	-12,5%	+3,3%	+10,0%	-0,6%
<i>Vast contract</i>	<i>-12,2%</i>	<i>-4,3%</i>	<i>+5,7%</i>	<i>-11,1%</i>
<i>Tijdelijk contract</i>	<i>-16,3%</i>	<i>+15,4%</i>	<i>+10,7%</i>	<i>+6,9%</i>
Niet-werkend	+6,9%	-0,3%	-2,0%	+4,5%
<i>Werkzoekend</i>	<i>+1,4%</i>	<i>+33,3%</i>	<i>-13,3%</i>	<i>+17,2%</i>
<i>Niet-beroepsactief</i>	<i>+7,2%</i>	<i>-2,0%</i>	<i>-1,2%</i>	<i>+3,8%</i>

Noot: In 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

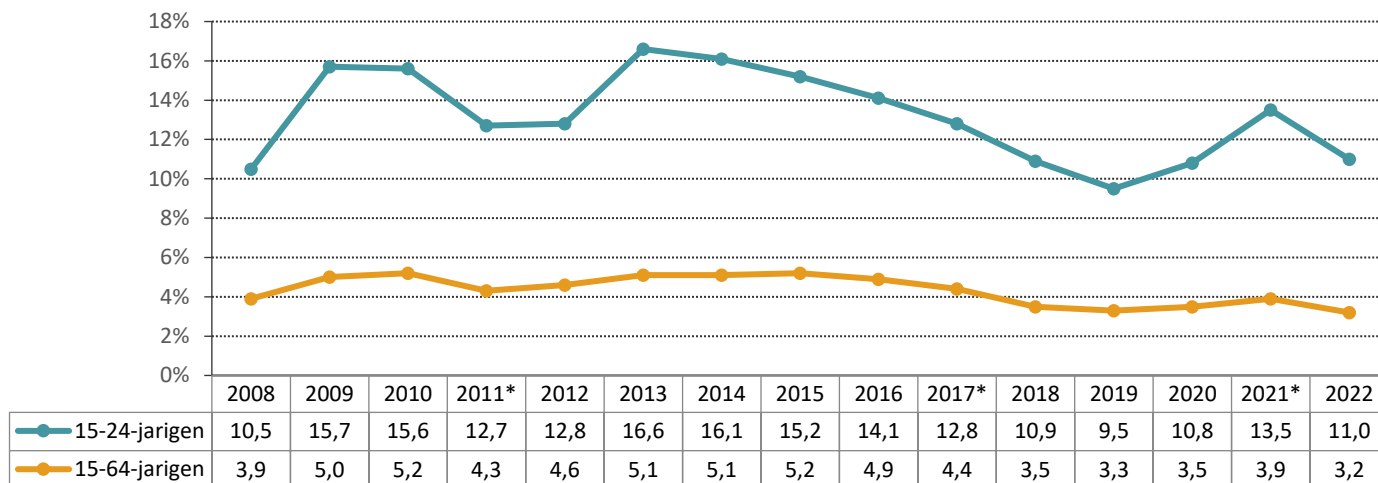
Werkloosheid en uitstroom naar werk

De tewerkstelling van jongeren is vrij conjunctuurgevoelig en dit uitte zich ook in de evolutie van de jeugdwerkloosheidsgraad. Tijdens de periodes van de economische crises piekte de

werkloosheidsgraad rond de 16%, meer bepaald in 2009 en 2012-2013. De coronacrisis zorgde in 2020 voor een meer bescheiden opstoot van 9,5% in 2019 naar 10,8% in 2020, maar in 2021 steeg de jeugdwerkloosheidsgraad verder naar 13,5%. In 2022 daarentegen zette de stijgende trend van 2019-2021 zich niet meer verder: de jeugdwerkloosheidsgraad daalde met 2,5 procentpunt naar 11,0%. Zo bereikte de jeugdwerkloosheid terug het peil van 2018 (10,9%). In 2019 was de jeugdwerkloosheid historisch laag, met 9,5%.

Figuur 17: Werkloosheidsgraad (%) naar leeftijd | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022

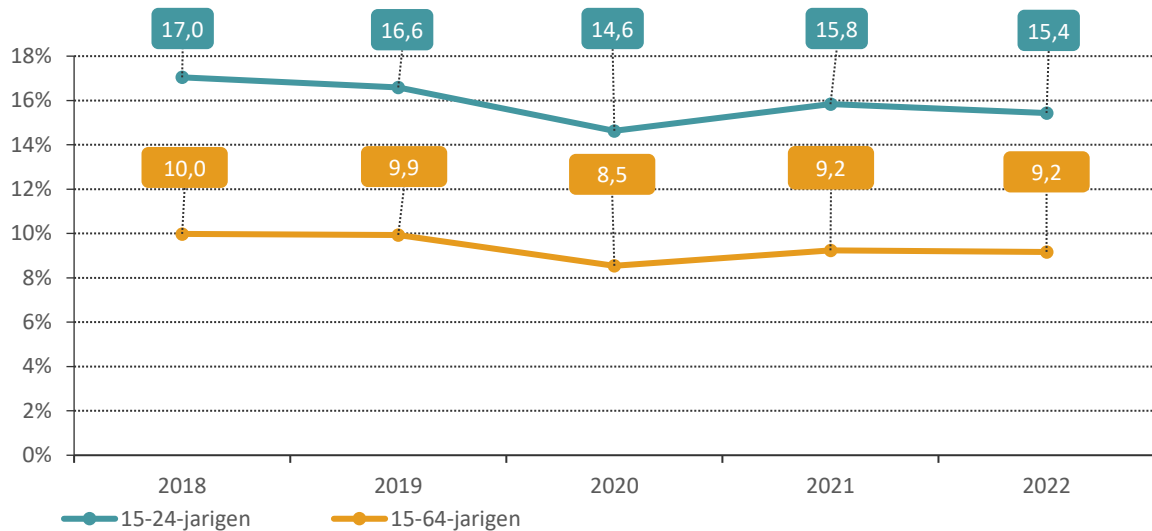

Noot: * In 2011 is er een aanpassing in de toewijzing van werklozen. In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

De uitstroom naar werk nam dan weer lichtjes af: het gemiddelde maandelijkse aandeel jonge werkzoekenden dat werk vond, daalde van 15,8% in 2021 naar 15,4% in 2022. De gemiddelde uitstroom bij de totale populatie werkzoekenden bleef in 2022 gelijk aan het peil van 2021 (9,2%).

Figuur 18: Gemiddelde maandelijkse uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (%) | Vlaams Gewest, 2018-2022

Noot: VDAB hanteert sinds juni 2021 een nieuwe werkzoekendenindeling. Meer bepaald ligt nu de focus op de rapportering van alle burgers die ingeschreven zijn bij de VDAB (werkzoekenden zonder werk, maar bijvoorbeeld ook werkenden en studenten). Deze wijziging heeft als gevolg dat de tijdreeks over de maandelijkse uitstroom van de wzw naar werk slechts vanaf 2018 beschikbaar is.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van VDAB

Focus:

Jeugdwerkloosheid volgens studieniveau

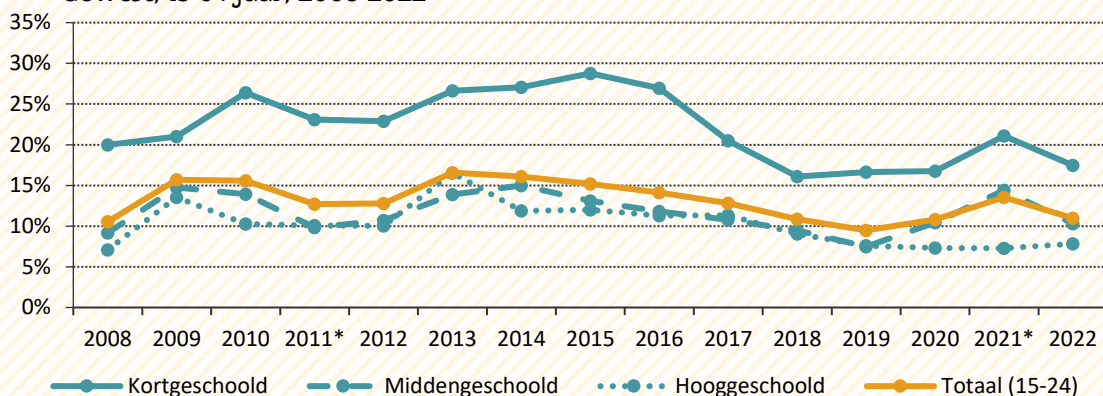
De jeugdwerkloosheid bedroeg in 2022 11,0%, maar hierachter gaan verschillen schuil voor verschillende profielen van jongeren. Een belangrijke factor was het opleidingsniveau. De volgende figuur geeft de werkloosheidsgraad weer voor jongeren (15 tot 24 jaar) ingedeeld volgens opleidingsniveau.

Jongeren met een kort- of middengeschoold profiel hadden een kwetsbaardere positie op de arbeidsmarkt, en dat uitte zich zowel in het hogere absolute niveau van de werkloosheidsgraad als in de conjunctuurgevoeligheid van deze groepen. De werkloosheidsgraad van kortgeschoolde jongeren lag in lijn met de verwachting, een stuk hoger dan bij hun midden- en hooggeschoolde leeftijdsgenoten, aangezien deze laatste twee categorieën nog vaker studeren op deze leeftijd. Niettemin lag de werkloosheid bij jongeren zonder secundair diploma sinds 2018 op een lager peil dan in de periode 2008-2017. Daarnaast was de werkloosheid bij hooggeschoolde jongeren de laatste jaren stabiel en lager dan bij kort- en middengeschoolde jongeren. In 2021 nam de jeugdwerkloosheidsgraad toe tot 13,5%, maar als we inzoomen op opleidingsniveau stellen we vast dat de drijvende factor hier de werkloosheidsgraad was bij kort- en middengeschoolde jongeren. Bij jongeren met een tertiair diploma bleef de werkloosheid ongeveer stabiel. Met name kortgeschoolde jongeren hadden het moeilijk op de arbeidsmarkt: uit cijfers (VDAB, 2023) blijkt dat 20% van de jongeren die de schoolbanken zonder diploma verlieten in 2021, één jaar later nog altijd op zoek waren naar werk. Bij middengeschoolde jongeren bedroeg dit aandeel nog maar 6%, bij de hooggeschoolde schoolverlaters was slechts 2% één jaar later op zoek naar werk.

De kloof tussen de werkloosheidscijfers voor kortgeschoolde jongeren enerzijds en midden- en hooggeschoolde jongeren anderzijds bleef doorheen de tijd substantieel. Het verschil tussen de werkloosheid bij kortgeschoolden en middengeschoolden lag sinds 2016 wel lager, na een periode 2011-2015 waar de kloof in de werkloosheidsgraden groeide.

Tot slot moeten we bij jongerenwerkloosheidsgraden in rekening nemen dat midden- en hooggeschoolde jongeren minder kans hebben om werkloos te worden. Dit is niet enkel omwille van hun sterkere arbeidsmarktpositie, maar ook omdat binnen deze leeftijdscategorie – 15 tot 24 jaar – er minder tijd is om in het IAB-werkloosheidsstatuut te belanden met dit onderwijsniveau. Dit geldt met name voor hooggeschoolde jongeren. Het absoluut aantal hooggeschoolde jongeren was daarom ook een stuk kleiner dan het aantal kort- en middengeschoolde jongeren: het duurt enkele jaren om een tertiair diploma te halen. In absolute termen was het aantal kortgeschoolde werklozen ongeveer gelijk aan 8.900 personen, bij middengeschoolden bedroeg dit 14.800 personen. Vlaanderen telde ongeveer 5.700 hooggeschoolde jongeren in werkloosheid.

Figuur 19: Werkloosheidsgraad (%) bij jongeren, naar opleidingsniveau. | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022

Noot: In 2011 is er een aanpassing in de toewijzing van werklozen. * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

Socio-demografische kenmerken

Tabel 9: Aandeel (%) jongeren naar socio-demografische kenmerken | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2021-2022

	15-24 jarigen		15-64 jarigen	
	2021*	2022	2021*	2022
Statuut				
Werkend	29,9	32,3	70,0	71,5
Werkloos	4,7	4,0	2,9	2,4
<i>Waarvan langdurig werkloos</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	27,5	24,6
Niet-beroepsactief	65,4	63,7	27,2	26,2
Geslacht				
Man	51,1	51,1	50,4	50,3
Vrouw	48,9	48,9	49,6	49,7
Geboorteland				
Geboren in België	91,4	90,2	85,6	85,1
Geboren in EU-27 (excl. België)	3,9	4,3	5,7	6,1
Geboren buiten EU-27	4,7	5,5	8,8	8,8
Arbeidshandicap				
Met arbeidshandicap	4,2	4,2	14,4	13,3
Zonder arbeidshandicap	95,8	95,8	85,6	86,7

Noot: 'nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine cel aantallen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

4. NEET-jongeren

AUTEURS: Ines PENDERS EN Sarah VANSTEENKISTE

Aandeel in de bevolking

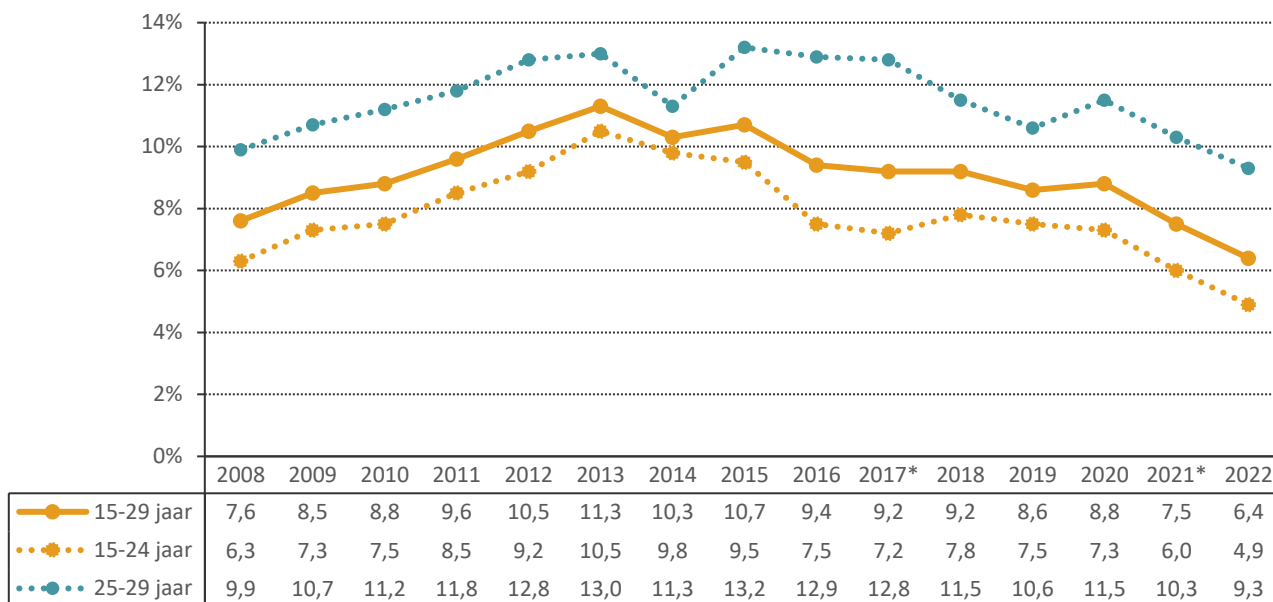
Na het hoofdstuk over de arbeidsmarktsituatie van jongeren in zijn geheel, gaan we in dit hoofdstuk dieper in op de situatie van de NEET-jongeren. NEET-jongeren (Not in Education, Employment or Training) zijn jongeren die niet aan het werk zijn en geen onderwijs of opleiding volgen maar hiervoor wel in aanmerking komen. Vanuit het beleid gaat er extra aandacht naar de gehele groep van niet-beroepsactieven in de samenleving om hen te begeleiden en ondersteunen op de Vlaamse arbeidsmarkt. NEET-jongeren vormen hierbij een belangrijke groep. Bovendien is het behoren tot een NEET-groep een indicatie van kwetsbaarheid die op langere termijn gevolgen kan hebben. Wie de carrièrestart mist, dreigt dit langer met zich mee te dragen. Jongeren die periodes van werkloosheid en/of niet-beroepsactiviteit kennen aan het begin van hun loopbaan, verwerven geen (of verliezen zelfs) menselijk kapitaal en vaardigheden, wat bijkomende negatieve gevolgen inhoudt voor toekomstige jobs (bijvoorbeeld jobs van lagere kwaliteit) en hun inkomen. Die langdurige effecten worden aangeduid als 'littekeneffecten', aangezien ze de kansen op de arbeidsmarkt verlagen, wat vervolgens ook impact heeft op onder andere het (mentaal) welzijn van jongeren (Eurofound, 2012; Cockx & Ghirelli, 2015; Europese Commissie, 2018). Achtereenvolgens bespreken we de samenstelling van deze groep, de evolutie en omvang van de NEET-jongeren en hun afstand tot de arbeidsmarkt.

De NEET-ratio is de indicator bij uitstek om de evolutie van het aantal en aandeel NEET-jongeren in onze samenleving te monitoren en op te volgen. Deze ratio drukt uit hoeveel NEET-jongeren er zijn in relatie tot het totale aantal jongeren. De standaard leeftijdsafbakening van deze ratio was in het verleden 15 tot 24 jaar. Recent is de focus steeds meer verschoven naar de grotere groep 15- tot 29-jarigen omwille van de Europese jongerengarantie die in 2020 de leeftijdsgrens heeft opgetrokken van 25 jaar naar jongeren onder de dertig jaar. Die jongerengarantie houdt in dat alle Europese jongeren onder de dertig jaar recht hebben op een degelijk aanbod wat betreft werk, opleidingen, leerbanen en stages binnen de vier maanden nadat zij werkloos raken of met school stoppen. We zullen ons in dit hoofdstuk dan ook concentreren op de 15- tot 29-jarigen. Dit leidt ook tot grotere steekproefaantallen, wat betere of specifieke analyses van deze doelgroep mogelijk maakt. Waar de aantallen het toelaten, betrekken we ook nog de subgroepen 15 tot 24 jaar en 25 tot 29 jaar in de analyses.

Tabel 11 aan het einde van dit hoofdstuk geeft een indicatie van het profiel van de NEET-jongeren. Door een vergelijking met de totale populatie in de betreffende leeftijdscategorie, komen we te weten welke groepen over- of ondervertegenwoordigd zijn in de NEET-groep. Op vlak van genderverdeling is er bij de 15- tot 29-jarigen een lichte oververtegenwoordiging van vrouwen. Dit aandeel is meer uitgesproken (57,9%) bij de oudere leeftijdscategorie (25-29 jaar) terwijl mannen de meerderheid (55,9%) uitmaken van de jongere subcategorie (15-24 jaar). Ook de verdeling naar onderwijsniveau is afhankelijk van de leeftijdsafbakening, te verklaren door de min-18-jarigen in de groep van 15 tot 24 jaar die sowieso nog kortgeschoold zijn. Daarom is er bij de 15- tot 24-jarigen geen sprake van een oververtegenwoordiging van kortgeschoolden, terwijl dit wel het geval is voor de 25- tot 29-jarige NEET: 39,2% van hen is kortgeschoold. Dat aandeel ligt maar liefst meer dan vier keer zo hoog in vergelijking met het aandeel in de totale

jongerenpopulatie van 25 tot 29 jaar (8,8%). NEET-jongeren zijn met andere woorden vaker kort- en middengediplomeerd. Nog een uitschieter, en dit voor beide subleeftijdsgroepen, constateren we bij personen die hinder ervaren door een handicap, aandoening of ziekte. Van de NEET-jongeren tussen 15 en 29 jaar ervaart 25,2% hinder, terwijl dit voor de hele jongerenpopulatie beperkt is tot 4,8%. Deze aandelen liggen iets hoger voor de jongeren tussen 25 en 29 jaar (respectievelijk 27,5% versus 5,8%). Door te kleine aantallen kijken we bij geboorteland naar de algemene leeftijdsgroep 15 tot 29 jaar; zij zijn beduidend vaker buiten België geboren en dan vooral buiten de EU-27 (17,9% versus 6,9% in de totale jongerenpopulatie). Deze achtergrondkenmerken komen ook nog meer in detail aan bod in het onderdeel over de NEET-ratio.

Figuur 20: Evolutie NEET-ratio voor de verschillende leeftijdscategorieën | Vlaams Gewest, 2008-2022

Noot: *in 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) - EAK

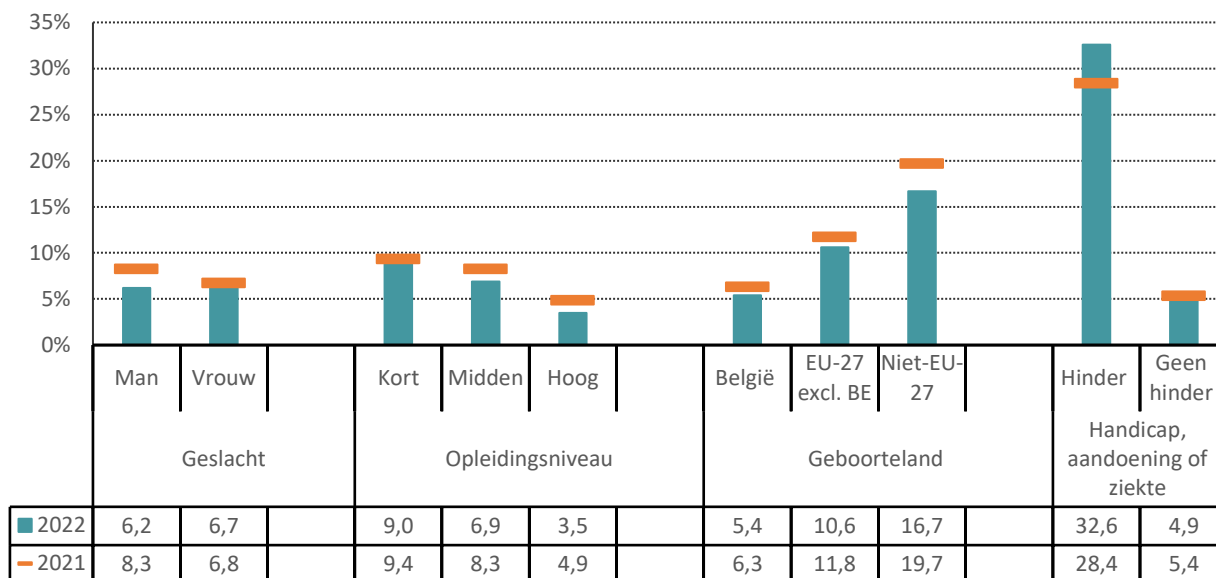
Het aandeel NEET kent sinds 2008 een wisselend verloop. Figuur 20 toont de evolutie van de NEET-ratio voor de verschillende leeftijdsgroepen. Omdat in 2017 en 2021 de EAK grondig gewijzigd is, moeten evoluties met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Als eerste bespreken we de groep 15- tot 24-jarige NEET. In 2022 bedraagt de Vlaamse NEET-ratio 4,9%, wat een absoluut laagtepunt is. In vijftien jaar was het aantal en aandeel NEET nooit lager. Dat is opmerkelijk aangezien het eerdere verloop van de NEET-ratio duidde op de gevoeligheid van NEET-jongeren voor conjunctuurschommelingen. Zo steeg het aantal NEET-jongeren fors na de financieel-economische crisis van 2008-2009. Deze stijging kwam pas tot een einde in 2013. Sindsdien vertoont de NEET-ratio, met uitzondering van het jaar 2018, een dalende trend. De COVID-19-pandemie lijkt tegen de verwachtingen in geen opwaartse druk uitgeoefend te hebben op de NEET-ratio in Vlaanderen. De daling van de NEET-ratio gaat hand in hand met een toegenomen aandeel jongeren dat onderwijs volgt of deelneemt aan een opleiding (van 66,1% in 2013 tot 77,0% in 2022) en een stijging van het aandeel werkende jongeren (van 27,7% in 2013 tot 32,3% in 2022). Die laatste kende wel een terugval in 2020 en 2021, toen het percentage onder de 30% zakte, maar in 2022 evolueert het aandeel opnieuw naar het niveau van voor de coronapandemie. De NEET-ratio van de 25- tot 29-jarigen kende wel even een lichte opstoot in

het eerste pandemiejaar (van 10,6% naar 11,5%), maar is sindsdien verder gezakt naar 9,3%, het laagste punt sinds de meting in 2008.

Ondanks het gunstige verloop van de NEET-ratio en de aantrekkende arbeidsmarkt met veel job opportuniteiten (zie bijvoorbeeld De Smet et al., 2023a), leren verschillende eerdere analyses dat veel jongeren moeilijkheden ondervinden om de achterstand in te halen die ze hebben opgelopen tijdens de coronajaren (zie hoofdstuk 3; Boey & Vansteenkiste, 2022; Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, 2022; De Smet et al., 2023). Het gaat voornamelijk om drie groepen, die reeds voor de COVID-19-pandemie een moeilijkere inschakeling hadden op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld vaker kortlopende jobs, afgewisseld met werkloosheidsperiodes): kortgeschoolde jongeren, jongeren met een migratieachtergrond en NEET-jongeren. Uit het voorgaande weten we dat er veel overlap is: onder de NEET-jongeren zijn kortgeschoolden en jongeren geboren buiten EU-27 oververtegenwoordigd. Kwetsbaarheden worden dus gecumuleerd, waardoor het nog moeilijker is om een loopbaan te starten en een carrière met opwaartse loopbaanmobiliteit uit te bouwen. Dit is een van de redenen om de inspanningen richting de NEET-jongeren aan te houden, zodat hun inschakeling op de arbeidsmarkt en duurzame tewerkstelling verder kan worden verbeterd.

NEET-ratio naar achtergrondkenmerken

In Figuur 21 berekenen we voor verschillende socio-demografische kenmerken de NEET-ratio. We splitsen de NEET-ratio op naar geslacht, opleidingsniveau, geboorteland en het hebben van een handicap, aandoening of ziekte en dit voor de 15- tot 29-jarigen. De grootste kloof in 2022 vinden we bij het hebben van een handicap, aandoening of ziekte: van zij die hinder ervaren, is bijna een derde NEET (32,6%), wat meer dan zes keer zo hoog is als personen die geen hinder ervaren (4,9%). Ook bij geboorteland stellen we grote verschillen vast. Echter, hier is de kloof niet gewijzigd ten opzichte van een jaar eerder. Wie geboren is buiten de EU-27 is veel vaker NEET (16,7%) dan personen geboren in de EU-27 (10,6%) en zeker in België (5,4%). Omwille van de eerder aangehaalde rol van leeftijd voor het opleidingsniveau, zeggen onderstaande NEET-ratio's voor de algemene groep 15 tot 29 jaar naar opleidingsniveau nog niet erg veel. Desondanks zien we ook hier dat de groep kortgeschoolden een hoger aandeel NEET-jonger kent dan de hooggeschoolden (9,0% ten opzichte van 6,9% bij de midden- en 3,5% bij de hooggeschoolden). Bij de 25- tot 29-jarigen is dit verschil nog meer uitgesproken en steekt het aandeel NEET onder kortgeschoolden ver uit boven die van de hooggeschoolden: 41,5% versus 2,7% (niet in de figuur).

Figuur 21: NEET-ratio (%) volgens socio-demografische kenmerken | Vlaams Gewest, 15-29 jaar, 2021 en 2022

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Bovenstaande figuur bevestigt de kwetsbaarheid van bepaalde groepen: bij kortgeschoolden, jongeren geboren buiten de EU-27 en personen met een arbeidshandicap vinden we de hoogste NEET-ratio's terug, respectievelijk 9,0%, 16,7% en 32,6% in 2022. De NEET-ratio is wel bij elk van de groepen gedaald in 2022 ten opzichte van 2021, behalve bij vrouwen (een stabilisatie van 6,8% in 2021 naar 6,7% in 2022) en bij personen die hinder ervaren door een handicap, aandoening of ziekte. Daar is met 32,6% bijna een op drie personen NEET in 2022, tegenover 28,4% in 2021. Ten opzichte van 2021 is de kloof groter geworden (toen was deze vijf keer zo groot).

Afstand tot de arbeidsmarkt

De afstand tot de arbeidsmarkt in kaart brengen is een complex gegeven. Eerder onderzoek (bijvoorbeeld Scholiers & Herremans (2016), Penders et al. (2020) en Boey & Vansteenkiste (2022)) toonde reeds aan dat dé NEET-jongere niet bestaat en dat elke jongere een andere afstand tot de arbeidsmarkt kan hebben. Niet elke NEET-jongere hoeft daarom per definitie ver van de arbeidsmarkt af te staan. We gebruiken twee manieren om de afstand tot de arbeidsmarkt in te schatten. In de eerste manier maken we gebruik van de huidige arbeidsmarktsituatie waarin een jongere zich bevindt, waarbij we de officiële definities (van de International Labour Organization) hanteren om een onderscheid te maken tussen werkloze NEET, niet-beroepsactieve NEET met een arbeidswens, en niet-beroepsactieve NEET zonder arbeidswens. De eerste groep, de werkloze NEET, worden geacht de kleinste afstand tot de arbeidsmarkt te hebben. Zij zijn namelijk actief op zoek naar werk en stellen zich bovendien ook beschikbaar voor werk. Niet-beroepsactieven daarentegen voldoen aan geen van beide voorwaarden en worden om die reden een grotere afstand tot de arbeidsmarkt toegedicht. Hun binding met de arbeidsmarkt is minder sterk dan bij de werkloze NEET. Echter, ook binnen die laatste groep is er sprake van heterogeniteit, aangezien er wel personen zijn met een arbeidswens. Zij wensen een betaalde job, ook al zijn ze niet op zoek naar een baan of zijn ze momenteel niet beschikbaar. Tegenover de niet-beroepsactieven met arbeidswens vinden we de niet-beroepsactieven zonder arbeidswens. Zij lijken zich het verst van de arbeidsmarkt te bevinden. De EAK biedt inzicht in de hoofdredenen waarom personen niet willen werken: 30% van de niet-beroepsactieve NEET zonder arbeidswens

(15 tot 29 jaar) geeft aan dat ze niet kunnen werken omwille van ziekte of een beperking, 23,5% haalt zorgverantwoordelijkheden aan als reden en 20,6% zegt geen job te kunnen uitoefenen omwille van opleiding of training.

Tabel 10: Huidige arbeidsmarktpositie van NEET-jongeren | Vlaams Gewest, 15-24 jaar en 15-29 jaar, 2021 en 2022

15-24 jaar	2021		2022	
	Aantal	%	Aantal	%
Werkloos	17.900	41,3	14.400	39,8
Niet-beroepsactief	25.400	58,7	21.700	60,2
<i>Met arbeidswens</i>	6.900	15,9	5.500	15,1
<i>Zonder arbeidswens</i>	18.500	42,8	16.300	45,1
Totaal	43.300		36.100	
15-29 jaar				
Werkloos	30.800	36,4	27.700	37,9
Niet-beroepsactief	53.900	63,6	45.500	62,1
<i>Met arbeidswens</i>	13.500	15,9	9.400	12,8
<i>Zonder arbeidswens</i>	40.400	47,7	36.100	49,3
Totaal	84.700		73.200	

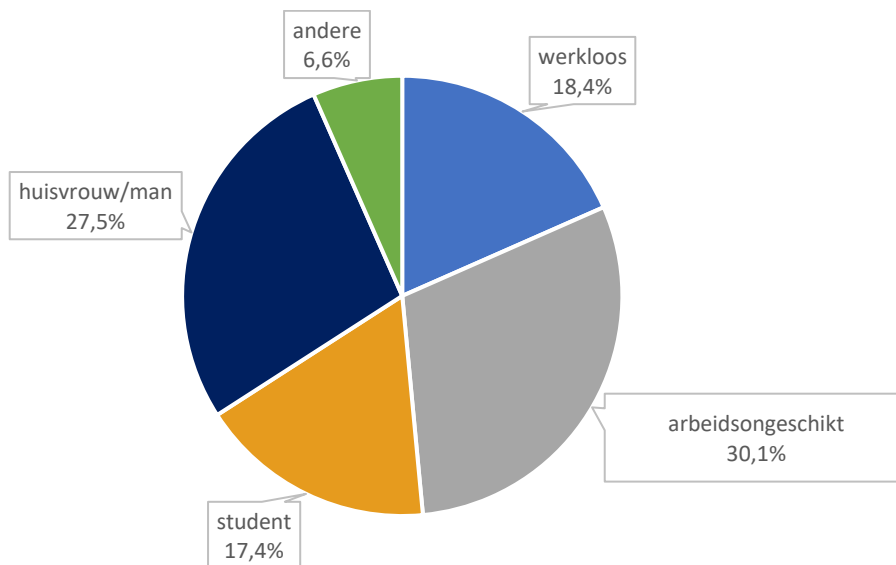
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

In 2022 is zowat zes op de tien van de NEET-jongeren tussen 15 en 24 jaar in Vlaanderen niet-beroepsactief (60,2%), tegenover vier op de tien die werkloos zijn (39,8%) (Tabel 10). Ten opzichte van een jaar eerder is het aandeel niet-beroepsactieven bij de 15- tot 24-jarigen een stukje toegenomen (58,7% in 2021 ten opzichte van 60,2% in 2022), terwijl het aandeel werkloze NEET een beperkte terugval kent (41,3% in 2021 tegenover 39,8% in 2022). Daarbij zijn het de niet-beroepsactieve NEET zonder arbeidswens die toch beduidend toenemen (van 42,8% naar 45,1%). Als we de ruimere leeftijdsgroep van NEET-jongeren beschouwen, de 15- tot 29-jarigen, dan stellen we een omgekeerd patroon vast: het aandeel werklozen neemt toe van 36,4% in 2021 naar 37,9% in 2022, terwijl het aandeel niet-beroepsactieve NEET afneemt van 63,6% naar 62,1%. Een opvallende vaststelling is evenwel dat ondanks de globale afname in niet-beroepsactieve NEET tussen 15 en 29 jaar, ook hier het aandeel niet-beroepsactieven zonder arbeidswens een stijging laat optekenen, van 47,7% naar 49,3%. Dat betekent dat we zowel bij de 15- tot 24-jarigen als bij de 15- tot 29-jarigen een hoger aandeel NEET terugvinden die zich typeren met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt. In het Over.Werk artikel van Penders en Vansteenkiste (2023) toont een aanvullende figuur deze afstand tot de arbeidsmarkt bij NEET-jongeren naar achtergrondkenmerken. Daaruit blijkt dat het aandeel niet-beroepsactieve NEET zonder arbeidswens aanzienlijk hoger is voor personen die hinder ervaren door een handicap, aandoening of ziekte, kortgeschoolden en personen geboren buiten België, dezelfde groepen waarbij we eerder al een opmerkelijk hogere NEET-ratio vaststelden.

Het is niet uitgesloten dat NEET-jongeren reeds werkervaring hebben. Ook dit bepaalt mee of iemand verder of dichterbij de arbeidsmarkt afstaat. Van de 15- tot 29-jarige NEET heeft 43,0% ooit al betaalde arbeid verricht. Werkloze NEET geven veel vaker dan niet-beroepsactieve NEET aan dat ze reeds een job hebben gehad, respectievelijk 62,8% in vergelijking met 30,9%. Van de NEET-populatie tussen 15 en 29 jaar gaat het in 2022 bij 11,4% om een job die korter was dan drie maanden. In 31,6% van de gevallen ging het om een job met meer continuïteit en jobzekerheid: de job (of tenminste één job) duurde langer dan drie maanden. De job werd voornamelijk

beëindigd omwille van het einde van een tijdelijk contract (37,4%). De grote meerderheid (78,5%) van de NEET-jongeren met werkervaring, verliet de job in het referentiejaar of het jaar daarvoor.

Figuur 22: Zelf-gepercipieerde socio-economisch statuut van niet-beroepsactieve NEET-jongeren | Vlaams Gewest, 15-29 jaar, 2022

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Naast het inschatten van de afstand tot de arbeidsmarkt via de arbeidsmarktpositie, kunnen we als tweede manier ook gebruik maken van het sociaaleconomisch statuut dat niet-beroepsactieve NEET tussen 15 en 29 jaar zichzelf toeschrijven. We kunnen een onderscheid maken tussen zichzelf als werkloos, arbeidsongeschikt, huisvrouw of -man, student of andere (dan gaat het over werkend, gepensioneerd of geen van de vermelde categorieën) beschouwen. Zo kunnen we nagaan of er bij de groep met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt toch nog een opleidings- of vormingsperspectief aanwezig is. Net zoals bij de benadering via de arbeidsmarktpositie, blijkt uit de subjectieve benadering (namelijk het zelf inschatten van het socioeconomisch statuut) dat de NEET-groep uit heel wat uiteenlopende profielen bestaat.

Uit Figuur 22 blijkt dat er wel degelijk nog een opleidings- of vormingsperspectief aanwezig lijkt te zijn bij bepaalde NEET-jongeren met een grotere arbeidsmarktstand: 17,4% van de niet-beroepsactieve NEET omschrijft zichzelf als student. Aangezien het hier gaat om jongeren die aangeven gedurende de referentiemaand geen onderwijs of opleiding te hebben gevolgd, gaat het hier mogelijk om jongeren die zich tussen twee opleidingen bevinden (en dus een tijdelijke studiepauze inlassen), of zich situeren tussen het afronden van een opleiding en het beginnen van werk, of wel ingeschreven zijn maar niet of in beperkte mate deelgenomen hebben aan de lessen, of gekenmerkt worden door schoolverzuim (in geval van leerplichtigen).

De grootste groep omschrijft zichzelf als arbeidsongeschikt (30,1%), gevolgd door de huisvrouwen- en mannen (27,5%). Deze groepen zullen zowel kwetsbare als minder of niet-kwetsbaren omvatten, afhankelijk van de mate waarin iemand al dan niet vrijwillig de arbeidsmarkt heeft verlaten. De situatie voor iemand die geen kinderopvang vindt of kan betalen, verschilt bijvoorbeeld van iemand die vrijwillig afstand neemt van de arbeidsmarkt of het onderwijsveld om gezinsverantwoordelijkheden op zich te nemen. Dat geldt overigens voor de NEET-groep in het algemeen: diegenen die gewoon even een time-out nemen of zich focussen op andere activiteiten zoals vrijwilligerswerk of hun gezin, zijn niet noodzakelijk extra kwetsbaar. Een studie van Eurofound concludeerde dat er twee brede NEET-categorieën bestaan met zeer

verschillende kenmerken en risicofactoren: enerzijds de kwetsbare NEET die het risico lopen “gemarginaliseerd” te worden en makkelijker van de radar verdwijnen, en anderzijds de niet-kwetsbare NEET die over voldoende cultureel, sociaal en menselijk kapitaal beschikken om vanzelf de draad terug op te pakken (Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, 2022; Eurofound, 2016). Denk daarbij bijvoorbeeld aan de jongeren die recent nog een job uitoefenden (zie eerder) en dus nog niet heel lang in de NEET-situatie verkeren.

Verder ziet 18,4% zichzelf als werkloos, ook al vallen ze in de categorie van niet-beroepsactieven. Het gaat hier dus om jongeren die ofwel niet actief naar werk hebben gezocht, ofwel niet onmiddellijk beschikbaar zijn voor een job. Tot slot is er nog een restgroep van 6,6% anderen. Ten opzichte van een jaar eerder zijn er in 2022 verhoudingsgewijs opvallend meer jongeren die zichzelf zien als huisvrouw of -man (van 18,6% in 2021 naar 27,5% in 2022), minder studenten (van 21,9% naar 17,4%) en meer arbeidsongeschikten (van 24,7% naar 30,1%). Leeftijd en geslacht spelen een rol in de zelf-gepercipieerde status: bij de 15- tot 24-jarige niet-beroepsactieve NEET liggen de aandelen werklozen en studenten relatief hoog, terwijl 25- tot 29-jarigen zichzelf meer omschrijven als huisvrouw of -man en arbeidsongeschikt. Mannelijke NEET-jongeren omschrijven zichzelf dan weer vaker als arbeidsongeschikt, terwijl het aandeel huisvrouwen sterker vertegenwoordigd is.

In bovenstaande analyses kwamen zowel een meer objectieve als subjectieve benadering van het concept ‘afstand tot de arbeidsmarkt’ aan bod op basis van enquêtegegevens. Echter, het blijft een erg complex concept. Om nog beter te begrijpen wat die afstand nu juist inhoudt en betekent, is er nood aan kwalitatief onderzoek. In het onderzoek van De Graeve, Vansteenkiste, De Cuyper en Delva (2022) werden 23 begeleiders geïnterviewd die jongeren aan de hand van activeringsprocessen ondersteunen om op te schuiven richting werk. Uit de verhalen van de begeleiders blijkt enerzijds dat jongeren in een NEET-situatie door diverse onvervulde randvoorwaarden een afstand tot de arbeidsmarkt ervaren. Anderzijds blijkt dat de arbeidsmarkt een afstand tot de jongere creëert door het opwerpen van diverse drempels. Zo staat de arbeidsmarkt ver van sommige jongeren door een combinatie van complexiteit, veeleisendheid en discriminatie. Uit de wisselwerking tussen beide afstanden kan bovendien een negatieve spiraal ontstaan, waardoor de afstand toeneemt en jongeren meer ontmoedigd geraken. Dit onderzoek biedt alvast een bijkomende en meer dynamische kijk op hoe die complexe afstand tot stand komt en evolueert in Vlaanderen.

Socio-demografische kenmerken

Tabel 11: Aandeel (%) NEET-jongeren naar socio-demografische kenmerken en leeftijd | Vlaams Gewest, 2021-2022

2021	NEET-jongeren			Populatie		
	15-24 jaar	25-29 jaar	15-29 jaar	15-24 jaar	25-29 jaar	15-29 jaar
Geslacht						
Man	57,0	54,7	55,9	51,1	50,4	50,9
Vrouw	43,0	45,3	44,1	48,9	49,6	49,1
Onderwijsniveau						
Kortgeschoold	36,0	35,1	35,6	39,5	9,0	28,6
Middengeschoold	47,6	41,1	44,4	42,7	36,3	40,4
Hooggeschoold	16,4	23,9	20,0	17,8	54,8	31,0
Geboorteland						
Geboren in België	84,8	67,9	76,6	91,4	86,3	89,6
Geboren in EU-27 (exclusief België)	nb	nb	6,3	3,9	4,1	4,0
Geboren buiten EU-27	nb	24,4	17,1	4,7	9,5	6,4
Arbeidshandicap						
Met arbeidshandicap	nb	27,0	22,4	4,2	7,0	5,2
Zonder arbeidshandicap	82,6	73,0	77,6	95,8	93,0	94,8
2022	NEET-jongeren			Populatie		
	15-24 jaar	25-29 jaar	15-29 jaar	15-24 jaar	25-29 jaar	15-29 jaar
Geslacht						
Man	55,9	42,1	48,9	51,1	50,3	50,8
Vrouw	44,1	57,9	51,1	48,9	49,7	49,2
Onderwijsniveau						
Kortgeschoold	36,9	39,2	38,1	37,6	8,8	27,4
Middengeschoold	46,3	45,5	45,9	45,2	39,0	43,0
Hooggeschoold	16,8	15,3	16,0	17,2	52,2	29,6
Geboorteland						
Geboren in België	82,4	66,6	74,4	90,2	85,3	88,5
Geboren in EU-27 (exclusief België)	nb	nb	7,7	4,3	5,2	4,6
Geboren buiten EU-27	nb	25,9	17,9	5,5	9,5	6,9
Arbeidshandicap						
Met arbeidshandicap	23,3	27,5	25,2	4,3	5,8	4,8
Zonder arbeidshandicap	76,7	72,5	74,8	95,7	94,2	95,2

Noot: 'nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celaantallen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

5. 55-plussers

AUTEURS: Ruben DE SMET EN Sarah VANSTEENKISTE

Aandeel in de bevolking

De vergrijzing van de Vlaamse bevolking op beroepsactieve leeftijd zette zich tussen 2008 en 2022 verder door. In deze periode kwamen er bijna 175.000 55-plussers bij, waardoor hun aandeel in de bevolking toenam van 18,5% in 2008 tot 22,0% in 2022 (Figuur 23). Volgens de projecties van het Federaal Planbureau heeft het aandeel 55-plussers zijn hoogtepunt bereikt en zal het tot 2071 rond de 20% te blijven schommelen.² Heel wat van deze 55-plussers zullen dus de komende jaren de arbeidsmarkt verlaten, zeker in combinatie met het feit dat nog zeker tot en met 2071 het aandeel jongeren in de bevolking kleiner blijft (zie ook hoofdstuk jongeren), zorgt dit voor extra druk op de arbeidsmarkt.³

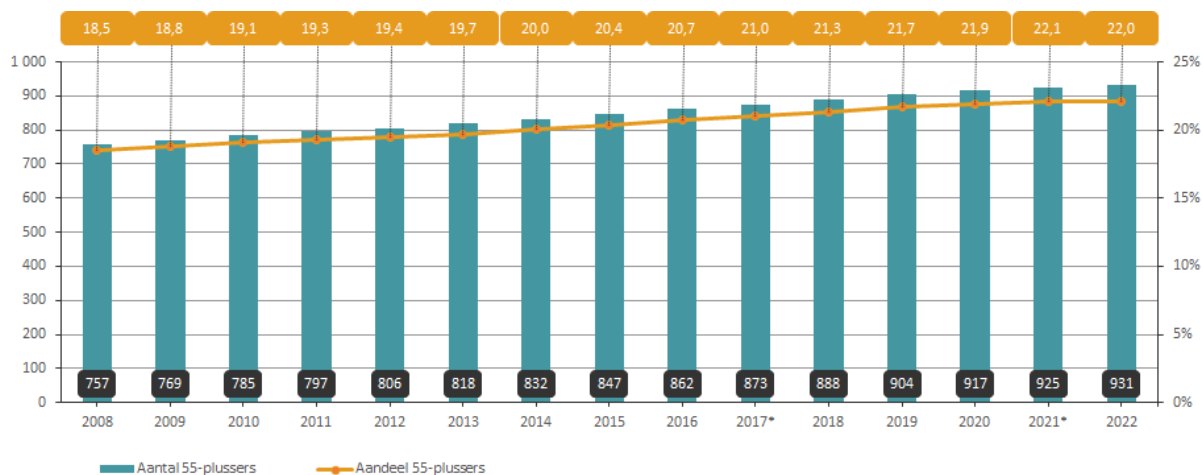
Vanaf 2017 vindt er een lichte vergrijzing binnen de groep 55-plusser plaats. Ook in 2022 werd deze trend doorgezet, waardoor het aandeel 60- tot 64-jarigen over de gehele periode (2008-2022) sterker toenam dan het aandeel 55- tot 59-jarigen (+1,7 procentpunt ten opzichte van +1,6 procentpunt). Op basis van cijfers van het Federaal Planbureau zou de verdere vergrijzing van de 55-plussers zich nog doorzetten tot en met 2032 (Federaal Planbureau, 2023). Op dat moment zou 51,4% van de 55-plussers 60- tot 64-jaar zijn, 2,8 procentpunt hoger ten opzichte van 2022.

Wanneer we kijken naar de huidige kenmerken van de 55-plussers valt vooral de hogere proportie kortgeschoolden op (23,0%) in vergelijking met de totale bevolking (14,6%). Deze hoger dan gemiddelde aanwezigheid van kortgeschoolden binnen de 55-plussers neemt wel in snel tempo af: ten opzichte van 2020 en 2021 ligt het aandeel nu respectievelijk 6,1 procentpunt en 3,0 procentpunt lager. Tien jaar geleden was zelfs nog 44,0% kortgeschoold (-21,0 procentpunt). Daarnaast zijn 55-plussers ook vaker in België geboren (89,6% ten opzichte van 85,1%) en hebben ze vaker een arbeidshandicap (24,6% ten opzichte van 13,3%) (zie Tabel 12 aan het einde van dit hoofdstuk).

² Bevolkingsvooruitzichten 2022-2070. (2023). [Dataset]. Geraadpleegd van https://www.plan.be/databases/data-35-nl-bevolkingsvooruitzichten_2022_2070

³ Zie ook <https://www.steunpuntwerk.be/onderzoeksthemas/trends-en-toekomstbeeld/vervangingsvraag-55> en <https://www.steunpuntwerk.be/onderzoeksthemas/trends-en-toekomstbeeld/projecties-bevolking-op-arbeidsleeftijd>

Figuur 23. Aantal (x 1000) en aandeel (%) 55-plussers in de totale bevolking | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2008-2022

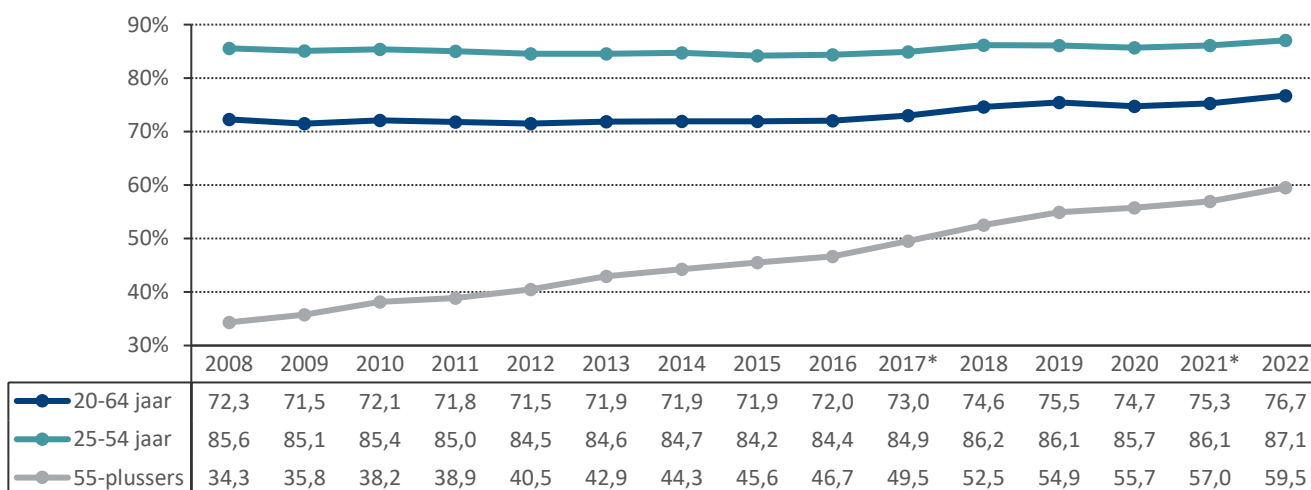
Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Werkzaamheid

De werkzaamheidsgraad van de 55-plussers nam sinds 2008 continu toe, een groei die zich ook heeft doorgezet in crisistijden. Tijdens de kredietcrisis werd tussen 2008 en 2009 een groei met +1,4 procentpunt vastgelegd, terwijl de werkzaamheidsgraad bij de 25- tot 54-jarigen met 0,5 procentpunt afnam. Ook de COVID-19-pandemie deed de groei bij de 55-plussers niet stokken, met een verdere toename van de werkzaamheidsgraad in 2020 tot 55,7% (met een jaargroei van +0,8 procentpunt) en in 2021 (met een jaargroei van +1,2 procentpunt) tot 57,0%. In 2022 steeg de werkzaamheidsgraad opnieuw, tot 59,5% (+2,6 procentpunt). Hiermee lijkt de groei van de werkzaamheidsgraad bij 55-plussers opnieuw aan te knopen bij zijn precrisisgroei tempo: gedurende de COVID-19-pandemie lag deze op +1,0 procentpunt per jaar, terwijl de gemiddelde jaargroei tussen 2017 en 2019 op +2,7 procentpunt lag.

Figuur 24: Werkzaamheidsgraad (%) naar leeftijd | Vlaams Gewest, 2008-2022

Noot: *In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Dit groeitempo is evenwel ook een indicatie dat er nog veel marge voor verbetering is. De generatiekloof met de 25- tot 54-jarigen werd sinds 2008 dan wel bijna gehalveerd, deze is met 27,5 procentpunt wel nog steeds bijzonder groot.

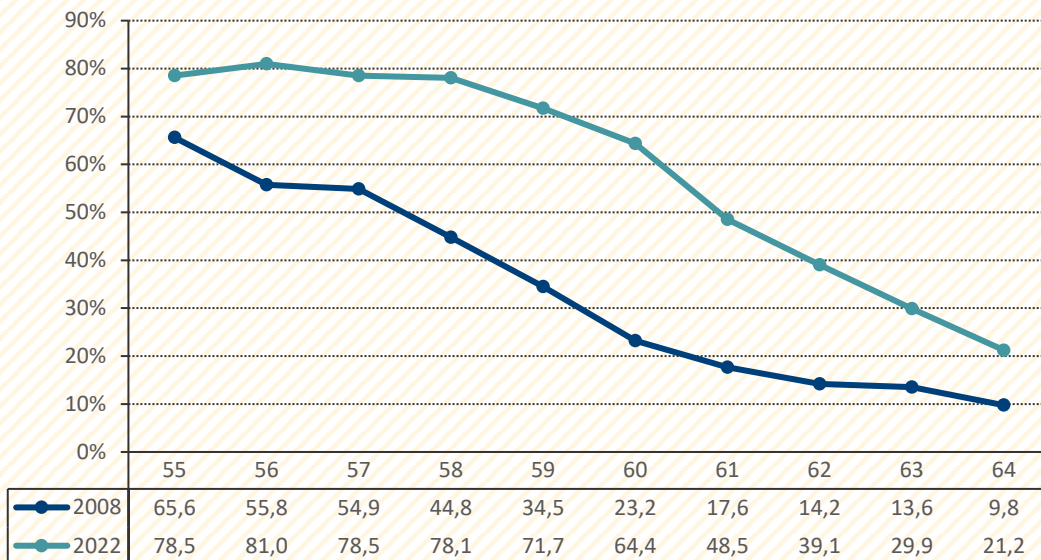

Focus:

Evolutie werkzaamheidsgraad per leeftijdsjaar

Wanneer we ingaan op de werkzaamheidsgraad per leeftijdsjaar (Figuur 25), stellen we vast dat niet enkel het algehele niveau van de werkzaamheidsgraad is gestegen. Ook het verloop is duidelijk gewijzigd tussen 2008 en 2022. Terwijl in 2008 er nog een bijna continue dalende lijn was vanaf het 55ste levensjaar, blijft de werkzaamheidsgraad nu op een relatief hoog niveau tot de leeftijd van 58 jaar (78,1%). De eerste duidelijke afname vindt hiermee net voor de vroegst mogelijke pensioenleeftijd plaats (60 jaar bij een loopbaan van 44 jaar). De grootste afname is uiteindelijk terug te vinden vanaf de leeftijd van 61 jaar (-15,8 procentpunt ten opzichte van het vorige levensjaar).

Figuur 25: Werkzaamheidsgraad (%) 55-plussers per leeftijdsjaar | Vlaams Gewest, 2008-2022

Noot: In 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

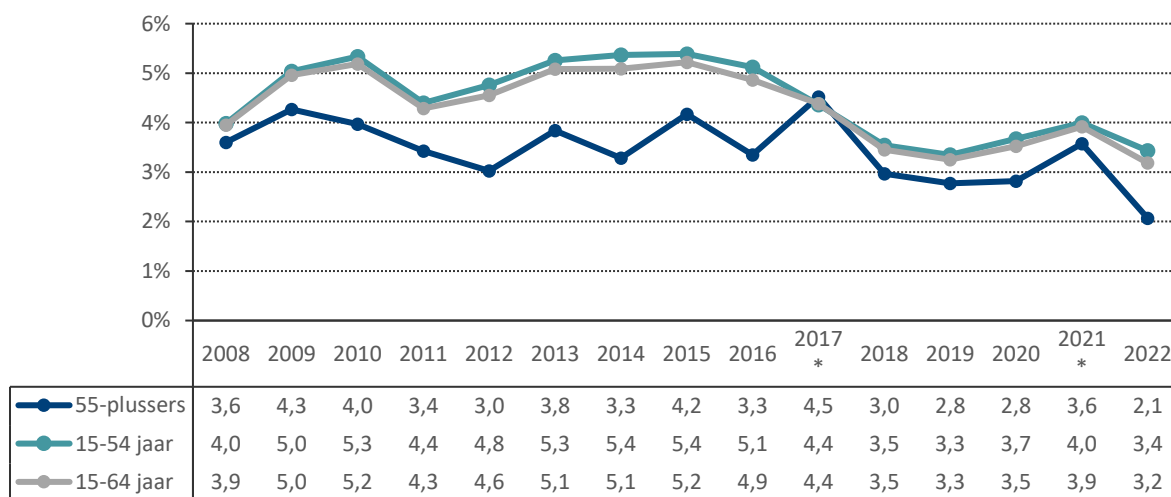

Werkloosheid en uitstroom naar werk

Figuur 26 illustreert het vrij volatiele karakter van de werkloosheidsgraad van 55-plussers doorheen de jaren. De sterke toename in 2009 ten gevolge van de kredietcrisis, werd gevolgd door een stelselmatige afname tot en met 2012. Daarna volgde tot en met 2017 een periode met een eerder wisselend verloop, waarbij nieuwe toenames telkens werden opgevolgd door gelijkmatige afnames.

Vanaf 2018 leek dit schommelend patroon doorbroken te worden, zelfs de COVID-19-crisis zorgde aanvankelijk niet voor een opwaartse druk bij de 55-plussers. Slechts in 2021 keerde het tij, met een stijging van de werkloosheidsgraad tot 3,6%. 2022 stond echter alweer in het teken van een nieuwe ommekeer: de werkloosheidsgraad bij 55-plussers daalde tot 2,1%, het laagste peil dat we ooit maten. Het verschil met de 15- tot 54-jarigen wordt hiermee ook eensklaps vergroot van -0,4 procentpunt tot -1,4 procentpunt.

Figuur 26: Werkloosheidsgraad (%) 55-plussers | Vlaams gewest, 2008-2022

Noot: In 2011 is er een aanpassing in de toewijzing van werklozen. * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

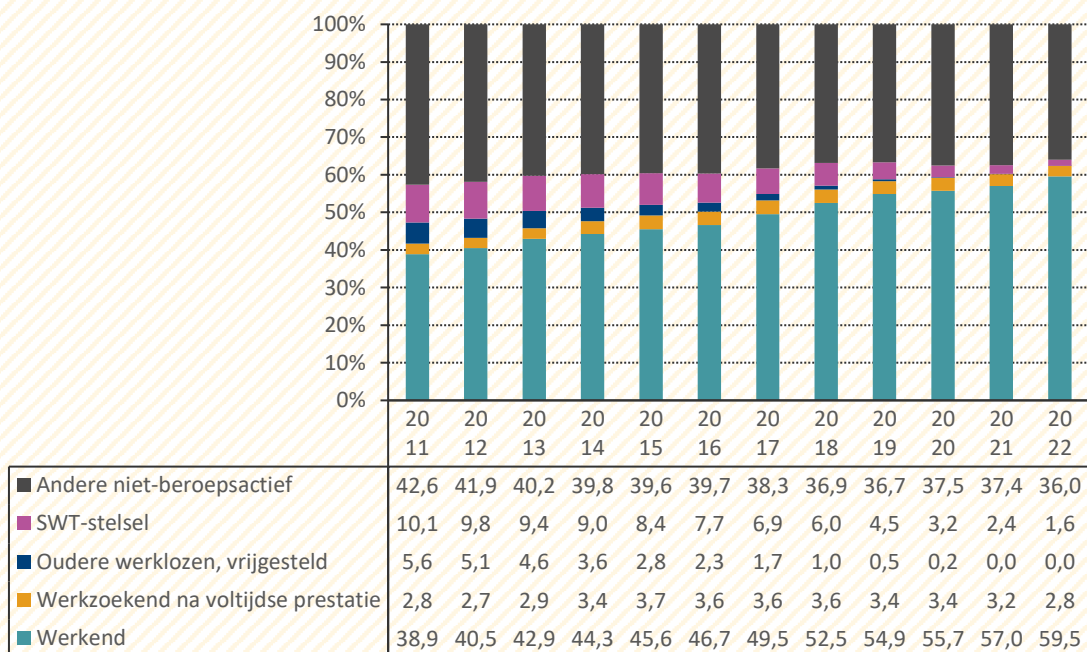

Focus:

Uittredestatuten

Het is belangrijk om bij het bestuderen van de werkloosheidsgraad van 55-plussers ook rekening te houden met de bredere context van de eindloopbaan. Werklozen ouder dan 55 jaar kunnen onder bepaalde voorwaarden immers ook de stap naar niet-beroepsactiviteit zetten, bijvoorbeeld door het verkrijgen van een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende. Daarnaast bestaat ook nog steeds het Stelsel van Werkloosheid met bedrijfsToeslag (SWT), waarbij personen aangepast beschikbaar moeten blijven. Hierbij zijn ze wel ingeschreven als werkzoekende, maar dient men niet noodzakelijk zelf actief naar werk te zoeken. Deze groep voldoet dus niet volledig aan de ILO-definitie van werklozen, namelijk het vertonen van actief zoekgedrag en het beschikbaar zijn voor werk. In de afgelopen jaren werden de toetredingsvoorwaarden voor deze stelsels echter gevoelig opgetrokken of werd het stelsel uitdovend gemaakt. Zo is het stelsel van vrijgestelde oudere werkloze sinds 2021 nagenoeg volledig gedecimeerd: terwijl er in 2011 nog 44.569 (5,6%) van de 55-plussers tot dit stelsel behoorden, is dit aantal in 2022 teruggelopen tot slechts 138 (0,01%). Ook het SWT stelsel bevat nog minder dan één vijfde van hun oorspronkelijke aantal in 2011. Zo tellen we er in 2022 slechts 15.291. Zoals we bij de onderdelen rond de werkzaamheids- en werkloosheidsgraad reeds opmerkten, gaat dit voornamelijk gepaard met een duidelijke toename van het aantal werkende 55-plussers.

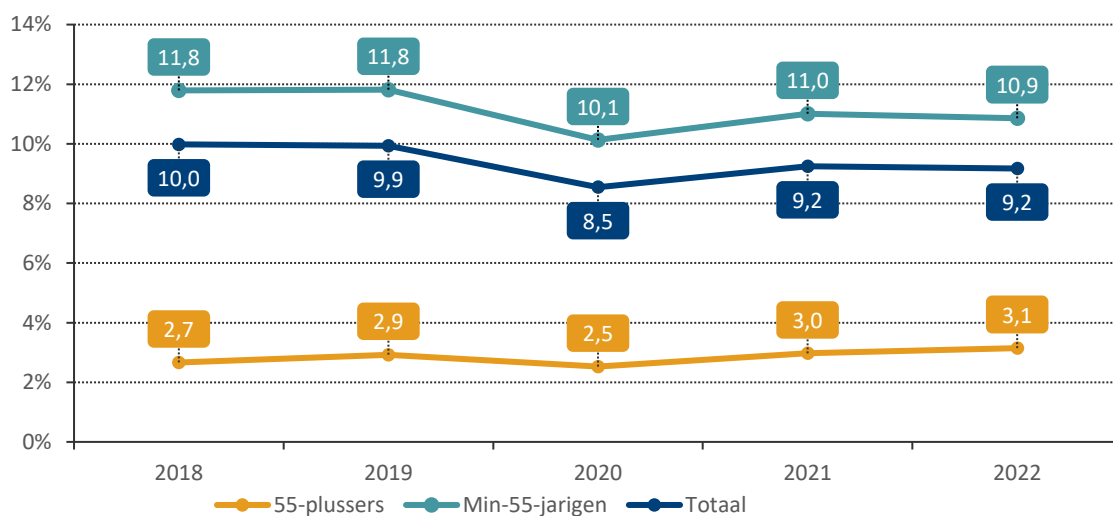
Figuur 27: Samenstelling van de populatie 55- tot 64-jarigen | Vlaams Gewest, 2011-2022

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis RVA, Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Op vlak van uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (wzw) blijft er een duidelijk verschil met jongere leeftijdsgroepen (Figuur 28 en Figuur 29). Terwijl elke maand gemiddeld 10,9% van de wzw jonger dan 55 jaar de weg naar werk vinden, bedraagt dit bij de 55-plussers slechts 3,1%. Na de COVID-19-crisis is dit verschil wel iets kleiner geworden: terwijl het uitstroompercentage van de 55-plussers reeds in 2021 terug zijn precrisisniveau bereikte (en zelfs licht toenam), blijft deze bij de min-55-jarigen nog steeds 0,9 procentpunt lager als in 2019. De kloof tussen het uitstroompercentage van beide groepen blijft met -7,7 procentpunt bijzonder groot, maar is wel met 1,4 procentpunt verkleind sinds 2018.

Figuur 28: Gemiddelde maandelijkse uitstroom van wzw naar werk (%), naar leeftijd | Vlaams Gewest, 2018-2022

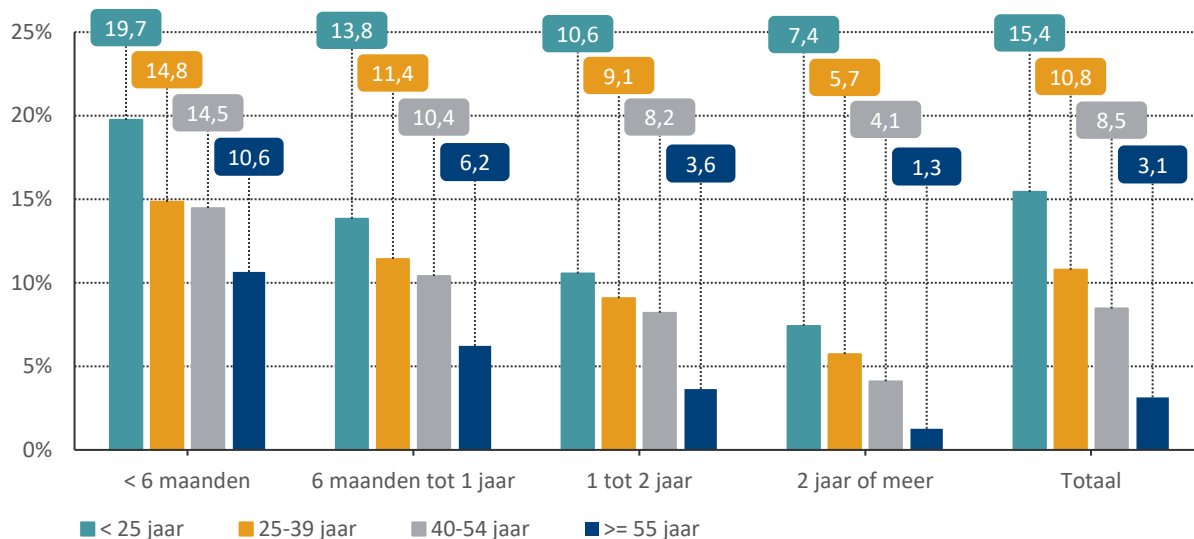

Noot: VDAB hanteert sinds juni 2021 een nieuwe werkzoekendenindeling. Meer bepaald ligt nu de focus op de rapportering van alle burgers die ingeschreven zijn bij de VDAB (werkzoekenden zonder werk, maar bijvoorbeeld ook werkenden en studenten). Deze wijziging heeft als gevolg dat de tijdreeks over de maandelijkse uitstroom van de wzw naar werk slechts vanaf 2018 beschikbaar is.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van VDAB

Het verschil in uitstroom naar werk in vergelijking met de jongere leeftijdscategorieën wordt mede gedreven door het hoge aandeel langdurige werklozen bij de 55-plussers (51,9% in vergelijking met 24,6% voor 15- tot 64-jarigen; zie Tabel 12), gecombineerd met de duidelijk lagere uitstroomgraad van 55-plussers binnen de groep van langdurige werklozen. Zo ligt het uitstroompercentage van de 40- tot 54-jarigen werkzoekenden zonder werk die minder dan 6 maanden werkloos zijn slechts 1,4 maal hoger dan dit van de 55-plussers, terwijl dat van de 40- tot 54-jarigelangdurige werklozen (2 jaar of meer) 3,2 maal hoger ligt dan bij de 55-plussers die langdurig werkloos zijn.

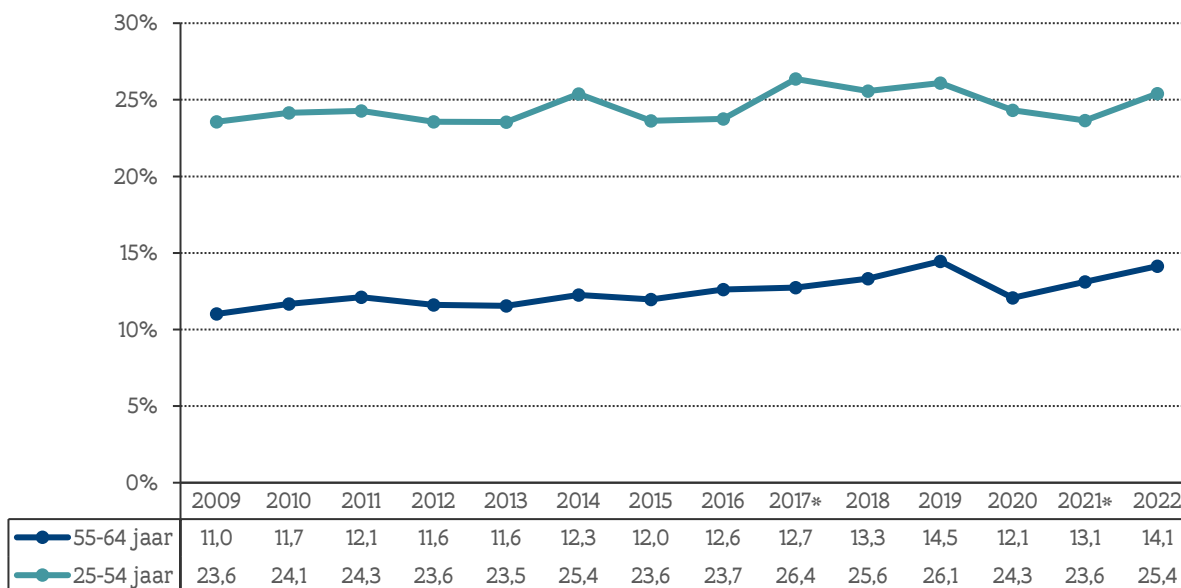
Figuur 29: Gemiddelde maandelijkse uitstroom van wzw naar werk (%), naar leeftijd en werkloosheidsduur | Vlaams Gewest, 2022

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van VDAB

Deelname aan opleiding

Figuur 30: Aandeel (%) dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding naar leeftijd | Vlaams Gewest, 2009-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Op de tijdelijke, maar duidelijke, trendbreuk tijdens de COVID-19-crisis na, is de opleidingsdeelname van 55-plussers de afgelopen jaren bijna continu in (licht) stijgende lijn. In 2009 nam slechts 11,0% van de 55-plussers in het afgelopen jaar deel aan opleidingen, tien jaar later bedroeg dit reeds 14,5% (Figuur 30). In 2022 is de coronadip nog niet helemaal overbrugt: met een opleidingsdeelname van 14,1% ligt deze nog steeds 0,4 procentpunt lager als drie jaar eerder. Ook bij de 25- tot 54-jarigen is de negatieve impact na de COVID-19-crisis nog niet volledig hersteld, ook hier ligt de opleidingsdeelname nog 0,7 procentpunt lager als in 2019. De jaargroei ligt bij deze groep in 2022 wel iets hoger in vergelijking met bij de 55-plussers (+1,8 procentpunt in vergelijking met +1,0 procentpunt). Hierdoor wordt de generatiekloof op vlak van opleidingsdeelname toch opnieuw wat uitgediept tot 11,3 procentpunt.

Socio-demografische kenmerken

Tabel 12: Aandeel (%) 55-plussers naar socio-demografische kenmerken | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2021-2022

	55-plussers		15-64 jarigen	
	2021	2022	2021	2022
Statuut				
Werkend	57,0	59,5	70,0	71,5
Werkloos	2,1	1,3	2,9	2,4
<i>Waarvan langdurig werkloos</i>	<i>44,4</i>	<i>51,9</i>	<i>27,5</i>	<i>24,6</i>
Niet-beroepsactief	40,9	39,2	27,2	26,2
Geslacht				
Man	50,2	50,3	50,4	50,3
Vrouw	49,8	49,7	49,6	49,7
Onderwijsniveau				
Kortgeschoold	26,1	23,0	15,9	14,6
Middengeschoold	38,3	39,9	38,7	38,7
Hooggeschoold	35,7	37,1	45,4	46,7
Geboorteland				
Geboren in België	89,5	89,6	85,6	85,1
Geboren in EU-27 (excl. België)	4,4	4,5	5,7	6,1
Geboren buiten EU-27	6,1	5,9	8,8	8,8
Arbeidshandicap				
Met arbeidshandicap	25,4	24,6	14,4	13,3
Zonder arbeidshandicap	74,6	75,4	85,6	86,7

Noot: Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken, omdat jongeren (15-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

6. Kortgeschoolden

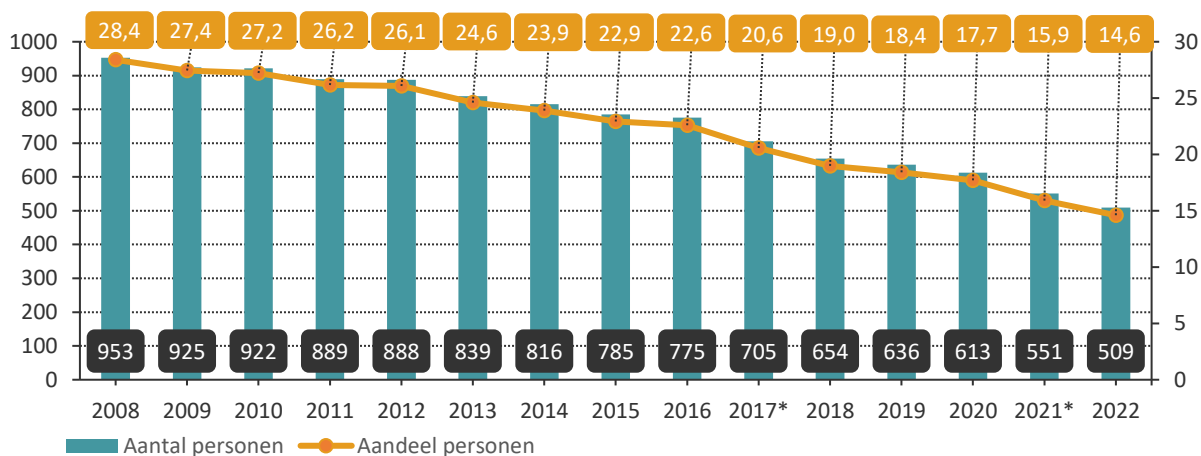
AUTEUR: Willem Jan OTTEN

Aandeel in de bevolking

Het aandeel kortgeschoolden in de totale Vlaamse bevolking tussen 25 en 64 jaar is de voorbije veertien jaar sterk afgenomen.⁴ Terwijl in 2008 nog 28,4% van de Vlamingen kortgeschoold was, zakte dit aandeel in 2022 naar 14,6%, een daling met 13,8 procentpunt. Het aandeel middengeschoolden bleef ongeveer gelijk (39,1% in 2008; 38,7% in 2022) terwijl het aandeel hogeschoolden sterk toenam (van 32,5% in 2008; 46,7% in 2022).

Binnen de groep kortgeschoolden was het aandeel mannen (51,7%) hoger dan bij hogeschoolden (45,3%) maar iets lager dan het aandeel mannen bij middengeschoolden (55,4%) (zie Tabel 14 op het einde van dit hoofdstuk). Daarnaast was het aandeel 55-plussers ook opmerkelijk hoger bij kortgeschoolden (42,1% ten opzichte van 27,5% voor middengeschoolden en 21,2% voor hogeschoolden). Het feit dat kortgeschoolden vaker tot de oudere leeftijdscategorie behoorden, verklaart ook deels waarom hun aandeel in de bevolking tussen 25-64 jaar zo sterk gedaald is sinds 2008. Er vond een duidelijke generatiewissel plaats: veel oudere kortgeschoolden gaan met pensioen en worden vervangen door jongeren die vaker langer studeren. Binnen de groep kortgeschoolden zaten ook relatief meer personen met een migratieachtergrond en personen met hinder door een handicap, aandoening of ziekte; het aandeel personen met een migratieachtergrond steeg in 2022 voor alle scholingsgraden, terwijl we voor personen met arbeidshandicap de omgekeerde beweging zagen.

Figuur 31: Aantal (x 1000) en aandeel (%) kortgeschoolden in de totale bevolking | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2008-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

⁴ Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken omdat jongeren (15-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond.

Focus:**Vlaams onderwijsniveau in Belgisch- en Europees perspectief**

In tijden waarin de arbeidsmarkt, en bij uitbreiding de samenleving in zijn geheel, in toenemende mate complexer wordt door digitalisering, technologische innovatie en het belang van *(big) data* krijgt het hoger onderwijs een steeds belangrijkere rol toebedeeld. Bedrijven en werkgevers hebben nood aan (hoog)geschoold personeel om deze uitdagingen aan te pakken, maar ook om onze welvaart in de toekomst te garanderen. In dit kader schreef de Europese Unie de beleidsdoelstelling uit om tegen 2030 een tertiaire scholingsgraad van 45% te bereiken voor personen tussen 25 en 34 jaar.

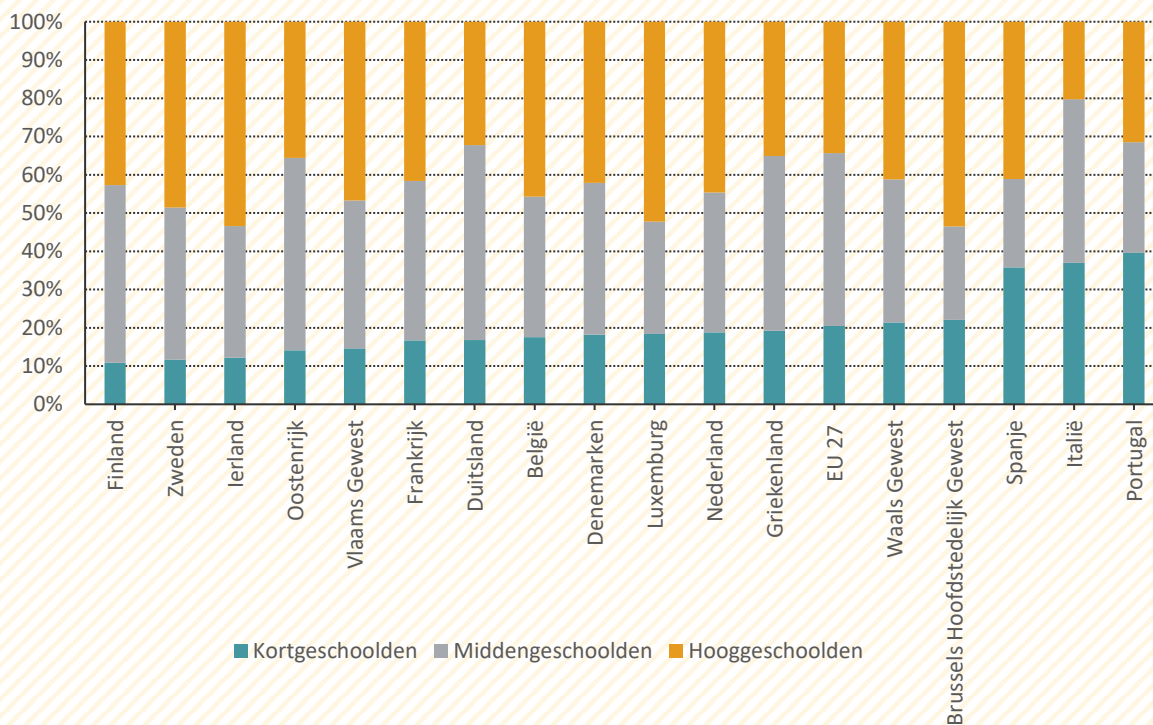
De keerzijde van deze logische ontwikkeling is dat kortgeschoolde personen het steeds moeilijker krijgen op de arbeidsmarkt, ondanks de actuele krapte. Vlaanderen had in 2022 minder kortgeschoolden dan de overige landsdelen (14,6% versus 21,4% in het Waals Gewest en 22,1% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – Belgisch gemiddelde: 17,6%), maar ook minder dan het Europees gemiddelde (EU-27) van 20,5%. Hetzelfde gold voor het aandeel hooggeschoolden, waar Vlaanderen met 46,7% ruim het EU-27 van 34,3% overschreed. Ook het Waals- en Brussels Hoofdstedelijk gewest deden het goed in vergelijkend perspectief met respectievelijke tertiaire scholingsgraden van 41,2% en 53,5%.

Tabel 13: Onderwijsniveau (%) | Belgische gewesten en EU-landen (selectie), 25-64 jaar, 2022

	Kortgeschoolden	Middengeschoolden	Hooggeschoolden
Finland	10,9%	46,4%	42,7%
Zweden	11,7%	39,8%	48,6%
Ierland	12,2%	34,4%	53,5%
Oostenrijk	14,1%	50,4%	35,6%
Vlaams Gewest	14,6%	38,7%	46,7%
Frankrijk	16,7%	41,7%	41,6%
Duitsland	16,8%	51,0%	32,3%
België	17,6%	36,7%	45,8%
Denemarken	18,2%	39,7%	42,1%
Luxemburg	18,4%	29,4%	52,3%
Nederlands	18,8%	36,6%	44,7%
Griekenland	19,2%	45,7%	35,1%
EU-27	20,5%	45,2%	34,3%
Waals Gewest	21,4%	37,4%	41,2%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	22,1%	24,4%	53,5%
Spanje	35,8%	23,1%	41,1%
Italië	37,0%	42,7%	20,3%
Portugal	39,7%	28,9%	31,5%

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Eurostat – EAK

Figuur 32: Onderwijsniveau (%) | Belgische gewesten en EU-landen (selectie), 25-64 jaar, 2022

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Eurostat – EAK

Bovenstaande figuur illustreert de aanzienlijke verschillen in onderwijsniveau tussen een selectie van EU-landen. Terwijl de West-Europese landen gelijkaardige statistieken als Vlaanderen registreerden, kennen Scandinavische landen in het algemeen zeer weinig kortgeschoolden (10,9% in Finland en 11,7% in Zweden), maar toch was het aandeel personen dat hooggeschoold was vergelijkbaar met dat van Vlaanderen omdat deze landen een groter aantal middengeschoolden telden. In Zuid-Europa zagen we het omgekeerde, met een relatief hoog aandeel kortgeschoolden (Spanje: 35,8%; Portugal 39,7%; Italië: 37,0%), maar waarbij het aandeel hooggeschoolden sterk verschilde per land (Spanje: 41,1%; Portugal: 31,5%; Italië: 20,3%).

We stellen vast dat alle EU-27 landen er sinds 2010 op vooruit zijn gegaan; het aandeel kortgeschoolden nam in elk land af, terwijl hooggeschoolden een steeds groter segment vertegenwoordigden. In België daalde het aandeel kortgeschoolden van 29,5% in 2010 tot 17,6% in 2022 (Vlaanderen: 27,2% in 2010 versus 14,6% in 2022; Wallonië: 32,7% in 2010 versus 21,4% in 2022; BHG: 32,2% in 2010 versus 22,1% in 2022), terwijl de geleding hooggeschoolden over dezelfde periode steeg van 35,0 % tot 45,8% (Vlaanderen: 35,0% in 2010 versus 46,7% in 2022; Wallonië: 32,7% in 2010 versus 41,2% in 2022; BHG: 42,1% in 2010 versus 53,5% in 2022).

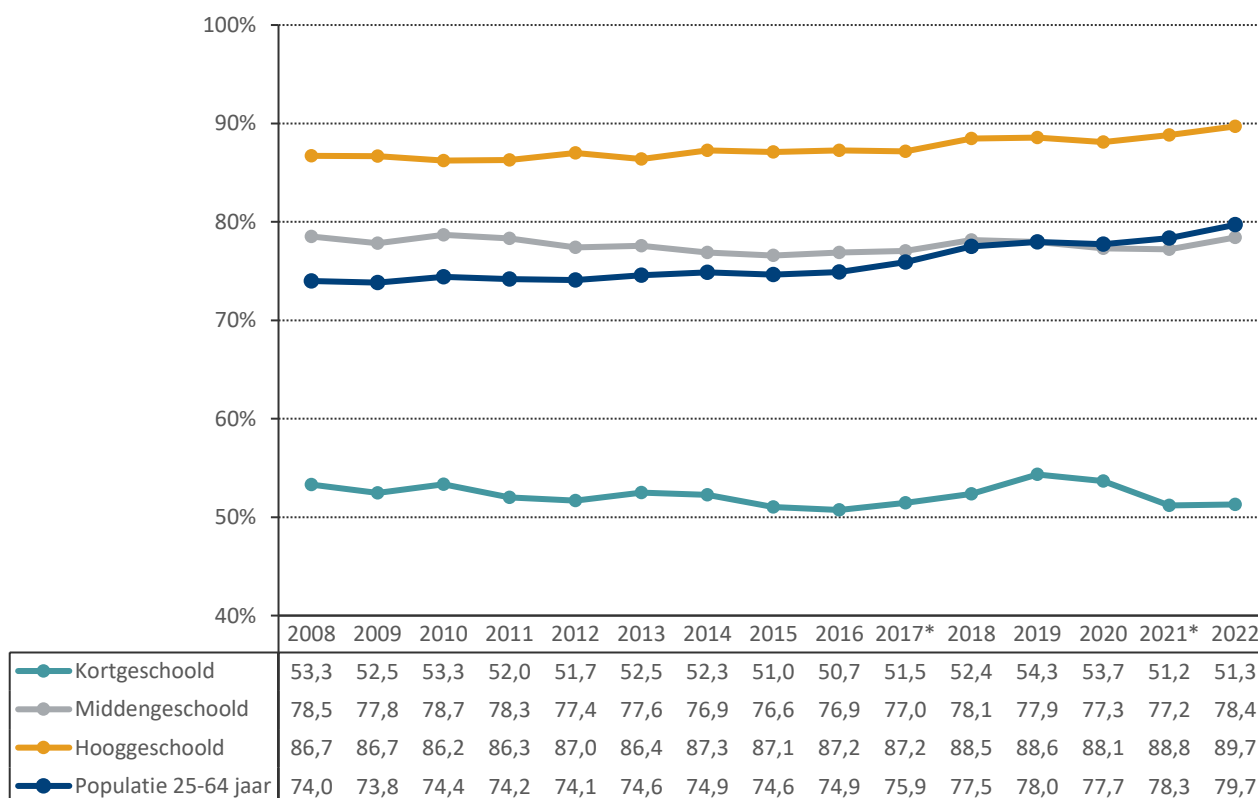

Werkzaamheid

De positie van personen op de arbeidsmarkt verschilt sterk naargelang hun onderwijsniveau. In 2022 was 51,3% van de kortgeschoolde volwassenen aan het werk ten opzichte van 78,4% en 89,7% bij respectievelijk midden- en hooggeschoolden. De daling in werkzaamheid onder kortgeschoolden de voorbije drie jaar is opmerkelijk en is vooral toe te schrijven aan een stijging in de werkloosheid (+1,0 procentpunt ten opzichte van 2019) maar ook een stijgend aandeel niet-beroepsactieven (+2,6 procentpunt ten opzichte van 2019). De relatieve toename van het aandeel personen geboren buiten de EU onder kortgeschoolden, een populatie die in het algemeen een lagere werkzaamheidsgraad kent dan personen geboren in België (zie hoofdstuk 1), biedt deels een verklaring.

De werkzaamheidsgraad steeg de afgelopen jaren voor het gehele Vlaamse Gewest met uitzondering van coronajaar 2020. Tussen 2008 en 2022 steeg de werkzaamheidsgraad bij 25- tot 64-jarigen met 5,7 procentpunt (van 74,0% naar 79,7%). Deze toename is vooral toe te schrijven aan een stijging in de werkzaamheidsgraad bij hooggeschoolden en de relatieve stijging in het aandeel hooggeschoolden onder de bevolking. Na 2017 vertoonde ook de werkzaamheidsgraad van kortgeschoolden een stijging maar in 2021 en 2022 is de werkzaamheid weer gedaald tot op het niveau van 2017.

Figuur 33: Werkzaamheidsgraad (%) naar onderwijsniveau | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2008-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

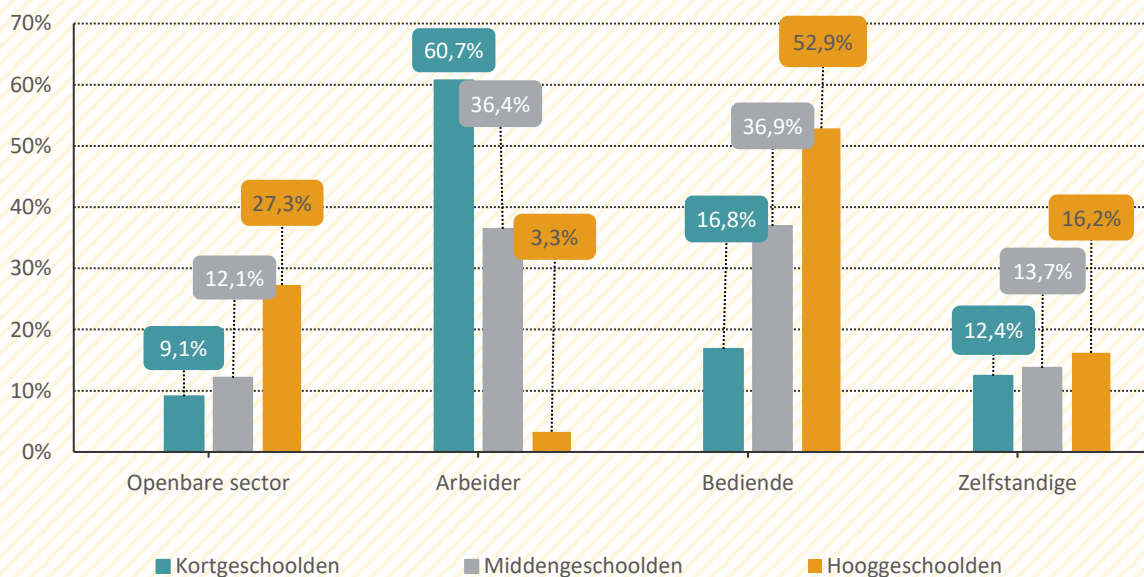
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

Focus:**Beroepsstatuut naar onderwijsniveau**

We stelden reeds vast dat de werkzaamheidsgraad aanzienlijk varieerde afhankelijk van het opleidingsniveau. Figuur 34 illustreert dat ook het beroepsstatuut van de werkende bevolking enige variatie vertoont op basis van hun scholingsniveau. Het grootste verschil situeerde zich op de private arbeidsmarkt tussen arbeiders en bedienden: waar 60,7% van de kortgeschoolden een beroep als arbeider uitoefende, hadden hooggeschoolden dit statuut slechts in 3,3% van de gevallen. Omgekeerd werkte 16,8% van de personen zonder secundair diploma als bediende, terwijl 52,9% van de hooggeschoolden een rol als bediende bekleedde.

Ook binnen de openbare sector was het verschil in opleiding merkbaar. 9,1% van de kortgeschoolden was werkzaam als ambtenaar, tegenover 27,3% van de hooggeschoolden. Het aandeel per opleidingsniveau dat zelfstandig is (met of zonder personeel) is ongeveer gelijkwaardig, met een klein verschil ten voordele van hooggeschoolden (kortgeschoolden: 12,4%; middengeschoolden: 13,7%; hooggeschoolden: 16,2%). Gezien de geringe omvang van meehelpende echtgenoten werd deze groep buiten beschouwing gelaten.

Figuur 34: Beroepsstatuut naar onderwijsniveau (%) | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2022

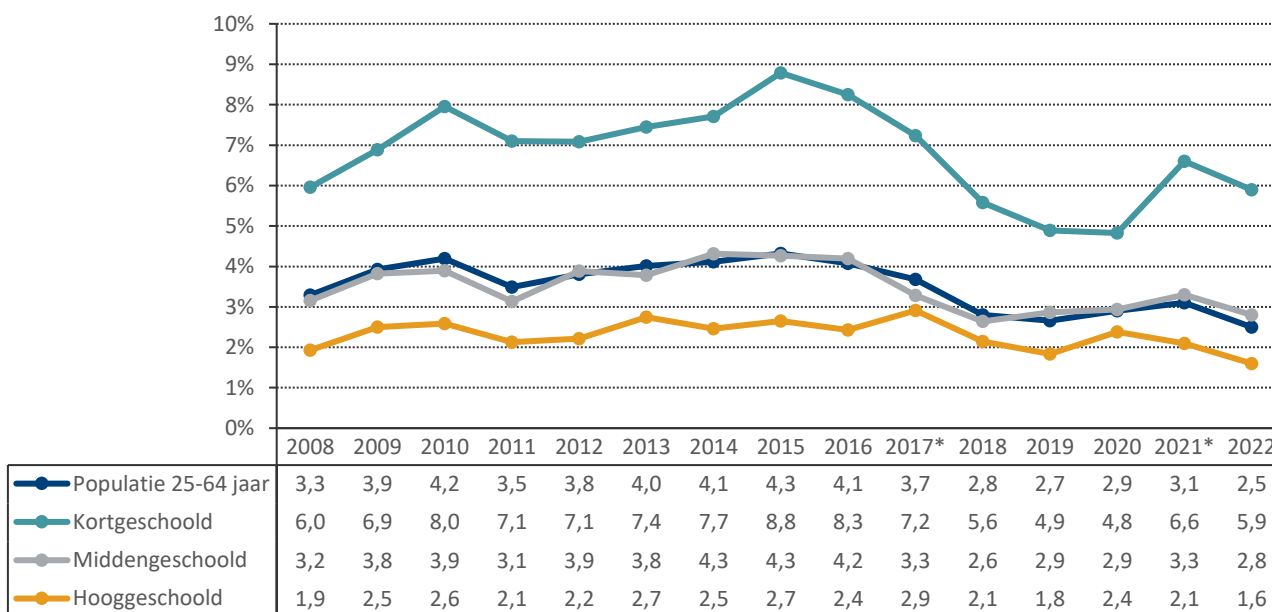
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Werkloosheid en uitstroom naar werk

2022 was het jaar van de heropleving na de coronacrisis, met een economie die opnieuw aantrok en bedrijven die terug meer vacatures uitschreven. Deze intensivering van de krapte op de

arbeidsmarkt zorgde ervoor dat de werkloosheidsgraad voor alle opleidingsniveaus daalde. Desalniettemin blijft de werkloosheidsgraad emblematisch voor de minder gunstige positie van kortgeschoolden op de arbeidsmarkt. Kortgeschoolden waren vaker werkloos dan midden- of hooggeschoolden. De werkloosheidsgraad van kortgeschoolden in 2022 was met 5,9% bijna vier keer zo hoog als die van hooggeschoolden (1,6%) en daalde licht in vergelijking met 2021 toen de werkloosheidsgraad plots opnieuw sterk toenam ten opzichte van 2019 en 2020. De werkloosheidsgraad daalde daarvoor sinds 2016 voor alle onderwijsniveaus, maar de opvallendste daling deed zich voor bij de kortgeschoolden. Terwijl de werkloosheidsgraad van kortgeschoolden in 2016 nog 8,3% bedroeg, daalde deze tot onder 5% in 2019 en 2020. Dit komt ook overeen met de stijging in de werkzaamheidsgraad sinds 2016. Ook opmerkelijk is dat tijdens het coronajaar 2020 de werkloosheid van zowel midden- als hooggeschoolden steeg, maar voor kortgeschoolden licht daalde. Dit hangt onder meer samen met de relatief hoge werkloosheidsgraad van kortgeschoolden in 2020 en 2021, maar ook de stijgende beroepsinactiviteit binnen deze groep sinds 2019, die bovendien in 2022 het hoogste punt ooit bereikte (45,5%).

Figuur 35: Werkloosheidsgraad (%) naar onderwijsniveau | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2008-2022

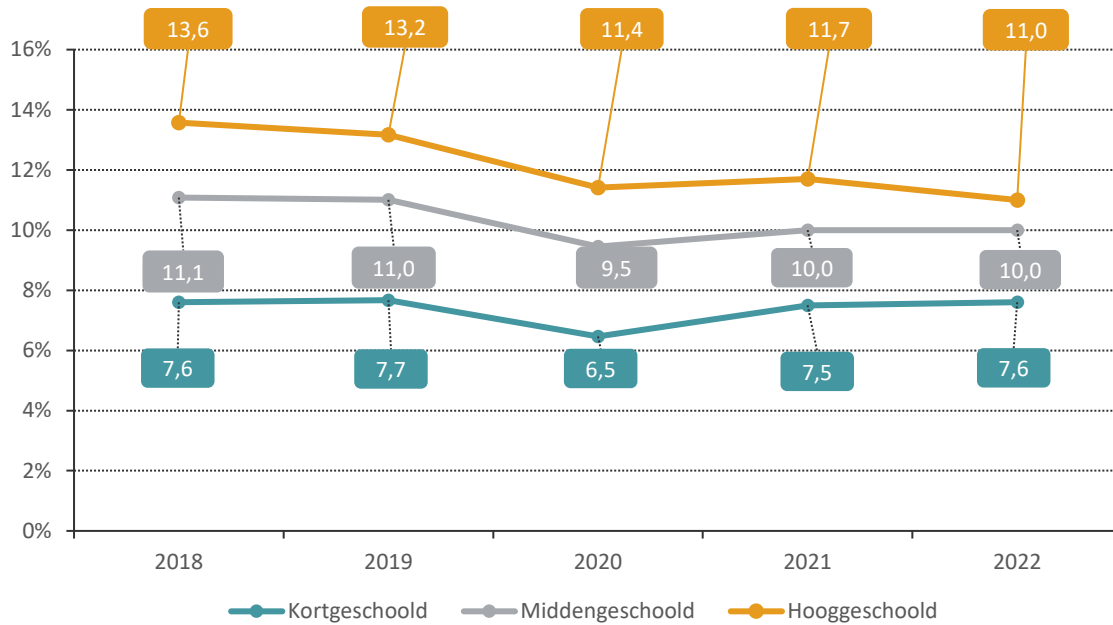
Noot: In 2011 is er een aanpassing in de toewijzing van werklozen. * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

Kortgeschoolden lopen een hoger risico om langdurig werkloos te blijven dan hooggeschoolden. In 2022 was bijna zes op tien (58,8%) van de kortgeschoolde werklozen langdurig werkloos, een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2021 (zie Tabel 14 op het einde van dit hoofdstuk). Binnen deze groep wordt de toename vooral vastgesteld bij mannen, personen jonger dan 55 jaar en mensen afkomstig van buiten de Europese Unie. Bij hooggeschoolden was dit ongeveer twee op de tien (20,1%) van de werklozen. In 2022 stroomde elke maand gemiddeld 7,6% van de kortgeschoolde werkzoekenden zonder werk (wzw) uit naar werk. Dit percentage lag een stuk lager dan voor middengeschoolde (10,0%) en hooggeschoolde werkzoekenden zonder werk (11,0%). De uitstroom naar werk voor langdurig werkzoekenden en 55-plussers was ook lager dan gemiddeld, en deze groepen waren dan ook oververtegenwoordigd onder kortgeschoolde

werkzoekenden. Door toedoen van COVID-19 en de bijhorende economische dip slonk de uitstroom voor alle scholingsniveaus in 2020 beduidend ten aanzien van voorgaande jaren; enkel kortgeschoolden bereikten in 2021 en 2022 opnieuw hun precorona-niveau.

Figuur 36: Gemiddelde maandelijkse uitstroom naar werk van werkzoekenden zonder werk (%), naar onderwijsniveau | Vlaams Gewest, 2018-2022

Noot: VDAB hanteert sinds juni 2021 een nieuwe werkzoekendenindeling. Meer bepaald ligt nu de focus op de rapportering van alle burgers die ingeschreven zijn bij de VDAB (werkzoekenden zonder werk, maar bijvoorbeeld ook werkenden en studenten). Deze wijziging heeft als gevolg dat de tijdreeks over de maandelijkse uitstroom van de wzw naar werk slechts vanaf 2018 beschikbaar is.

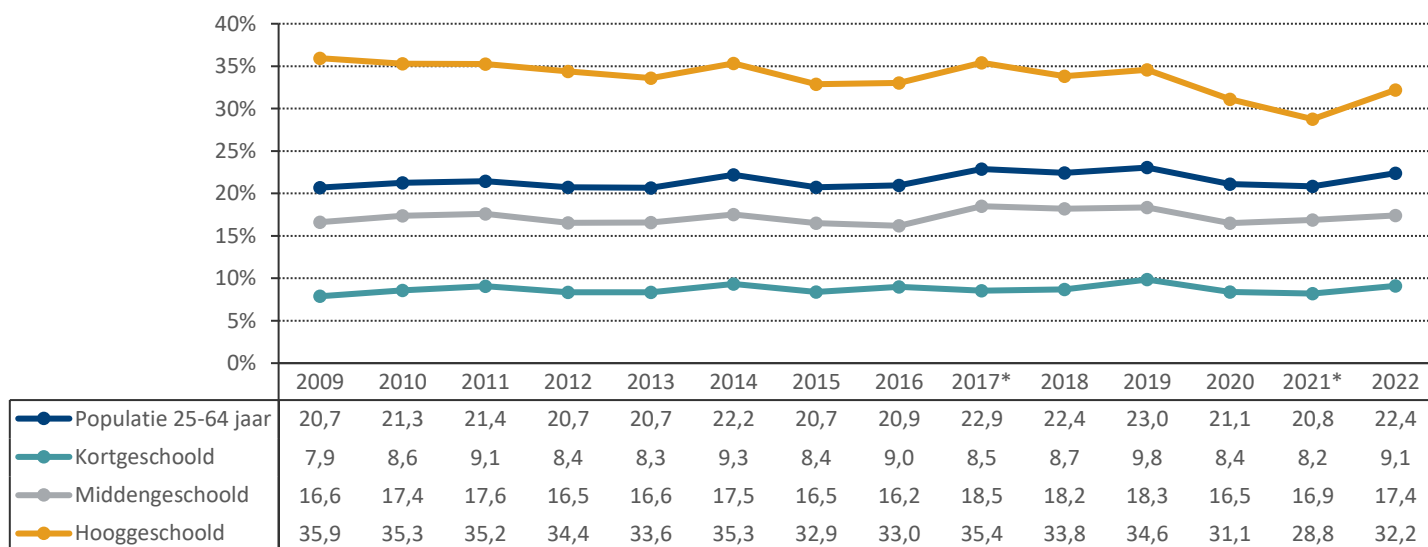
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van VDAB

Deelname aan opleiding

De onderwijskloof op de arbeidsmarkt is ook zichtbaar in de deelname aan verdere opleiding. In 2022 nam 9,1% van de kortgeschoolden deel aan minstens één verdere opleiding gedurende een periode van twaalf maanden. Bij middengeschoolden is de opleidingsdeelname bijna dubbel zo hoog (17,4%) en bij hooggeschoolden meer dan drie keer zo hoog (32,2%). De opleidingsdeelname van kortgeschoolden maar ook van middengeschoolden is relatief stabiel doorheen de tijd, terwijl de opleidingsdeelname van hooggeschoolden in recente jaren is afgenomen; in 2022 steeg het percentage van die laatste groep opnieuw sterk met 3,4 procentpunt ten opzichte van 2021.

Bij de opleidingsparticipatie van volwassenen speelt duidelijk een Mattheuseffect: mensen die al hooggeschoold zijn en vaker een sterk profiel hebben, nemen het meest deel aan opleidingen. Verschillende factoren spelen hier mee. Ten eerste zijn kortgeschoolden minder vaak aan het werk waardoor ze minder toegang hebben tot opleidingen die georganiseerd worden door de werkgever. Ten tweede bieden werkgevers hun kortgeschoolde werknemers ook minder opleidingen aan. Ten slotte spelen ook factoren op individueel niveau mee: kortgeschoolden geven aan minder vaak nood te hebben aan opleiding en zijn bijgevolg minder vaak intrinsiek gemotiveerd om deel te nemen (Van Langenhove et al., 2020).

Figuur 37: Aandeel (%) personen dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan een opleiding naar onderwijsniveau | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2009-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

Socio-demografische kenmerken

Tabel 14: Aandeel (%) personen naar onderwijsniveau en andere socio-demografische kenmerken
| Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2021-2022

	Kortgeschoold		Middengeschoold		Hooggeschoold		Populatie 25-64 jaar	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Statuut								
Werkend	51,2	51,3	77,2	78,4	88,8	89,7	78,3	79,9
Werkloos	6,6	5,9	3,3	2,8	2,1	1,6	2,5	2,5
<i>Waarvan langdurig werkloos</i>	<i>41,8</i>	<i>58,8</i>	<i>29,7</i>	<i>27,1</i>	<i>28,1</i>	<i>20,1</i>	<i>32,0</i>	<i>31,9</i>
Niet-beroepsactief	45,2	45,5	20,1	19,3	9,3	8,9	19,2	18,3
Geslacht								
Man	52,9	51,7	55,0	55,4	45,3	45,3	50,2	50,2
Vrouw	47,1	48,3	45,0	44,6	54,7	54,7	49,8	49,8
Leeftijd								
25-54	56,2	57,9	73,6	72,5	79,0	78,8	73,3	73,3
55-64	43,8	42,1	26,4	27,5	21,0	21,2	26,7	26,7
Geboorteland								
Geboren in België	69,4	67,3	86,7	86,5	87,6	87,2	84,4	84,0
Geboren in EU-27 (excl. België)	7,8	8,3	5,6	6,2	5,8	6,1	6,0	6,5
Geboren buiten EU-27	22,8	24,4	7,7	7,3	6,6	6,7	9,6	9,5
Arbeidshandicap								
Met arbeidshandicap	32,8	28,5	18,3	16,6	9,2	8,6	16,5	15,1
Zonder arbeidshandicap	67,2	71,5	81,7	83,4	90,8	91,4	82,0	84,9

Noot: Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken, omdat jongeren (15-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) EAK

7. Personen met een arbeidshandicap

AUTEURS: Sarah BOTTERMAN

Aandeel in de bevolking

Op basis van enkele gezondheidsvragen in de EAK-survey kon de groep personen met een arbeidshandicap afgebakend worden als de groep die aangaf in hun dagelijkse bezigheden (op het werk of daarbuiten) in beperkte mate of in erge mate hinder te ondervinden door een handicap, aandoening of ziekte én deze hinder reeds zes maanden of langer ervaarde.

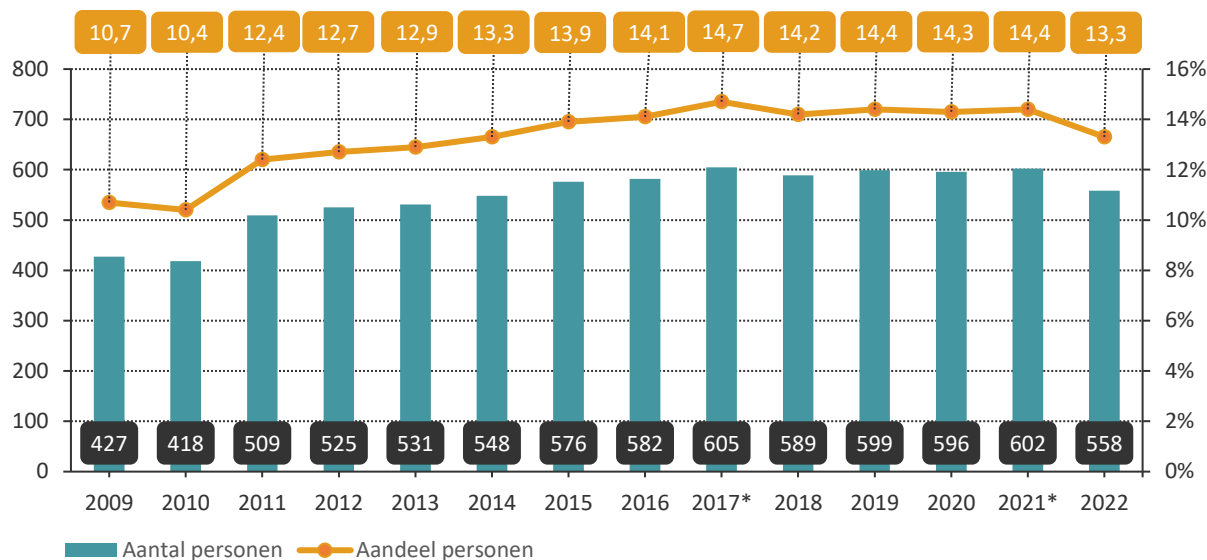
De naamgeving en operationalisering is gebaseerd op het VN-verdrag over de Rechten van Personen met een Handicap, waarin wordt gesteld dat niet enkel gekeken dient worden naar de positie en participatie van personen met een erkende handicap, maar ook naar alle personen die door een langdurige ziekte, aandoening of handicap hinder ondervinden om volwaardig te participeren in de samenleving. De groep in dit hoofdstuk wordt dus gedefinieerd op basis van een zelfrapportering van langdurige hinder, behalve in de sectie rond uitstroom naar werk waar de administratieve data van VDAB wordt beschreven.

In 2022 gaven 558.000 personen in Vlaanderen aan enige vorm van langdurige hinder te ervaren, overeen komend met 13,3% van de bevolking tussen 15 en 64 jaar. Na een initieel stijgende trend vanaf 2009 en een stabiele periode tussen 2018 en 2021, was er in 2022 een zekere daling van het aandeel personen dat rapporteerde langdurig hinder te ervaren.⁵

---

⁵ In dit hoofdstuk nemen we enkel de personen op die alle vragen rond hinder beantwoordden. De categorie van personen waar we niet van weten of ze hinder ondervonden, worden niet mee opgenomen in de analyses, waardoor totaalscores afwijkend kunnen zijn met andere hoofdstukken. Enkel in de laatste sectie worden populatiegegevens als referentiepunt gebruikt.

Figuur 38: Aantal (x 1000) en aandeel (%) personen met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte in de totale bevolking | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2009-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK-survey grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Focus:

Ontvangen van uitkering omwille van arbeidsongeschiktheid en tegemoetkoming omwille van handicap

Naast de zelfrapportering van wie hinder ondervindt, peilt EAK ook naar het ontvangen van een uitkering omwille van arbeidsongeschiktheid of een tegemoetkoming omwille van handicap. Ook hier gaat het over zelfrapportering van de respondenten.

Werknemers, zelfstandigen of werklozen die door ziekte of ongeval niet kunnen werken, kunnen recht hebben op een uitkering omwille van arbeidsongeschiktheid die door de mutualiteit wordt uitbetaald. Vanaf één jaar arbeidsongeschiktheid spreken we van een invaliditeitsuitkering. Ook personen voor wie dit omwille van een arbeidsongeval of beroepsziekte niet mogelijk is, kunnen beroep doen op een uitkering. Als persoon met een handicap kan je, naargelang je situatie, toegang krijgen tot verschillende tegemoetkomingen. De inkomensvervangende tegemoetkoming is een vervangingsinkomen, terwijl de integratietegemoetkoming de kosten omwille van je handicap compenseert.

In de onderstaande tabel zoomen we in op de niet-beroepsactieve personen. Algemeen stelde 52,8% van de niet-beroepsactieve personen langdurige hinder te ondervinden bij hun dagelijkse activiteiten. 57,8% van deze groep personen met langdurige hinder, vermeldde hiervoor een uitkering omwille van arbeidsongeschiktheid te ontvangen en 18% vermeldde hiervoor een tegemoetkoming omwille van de handicap te ontvangen.

Tabel 15: Ontvangen van uitkering omwille van arbeidsongeschiktheid of tegemoetkoming omwille van handicap | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2022

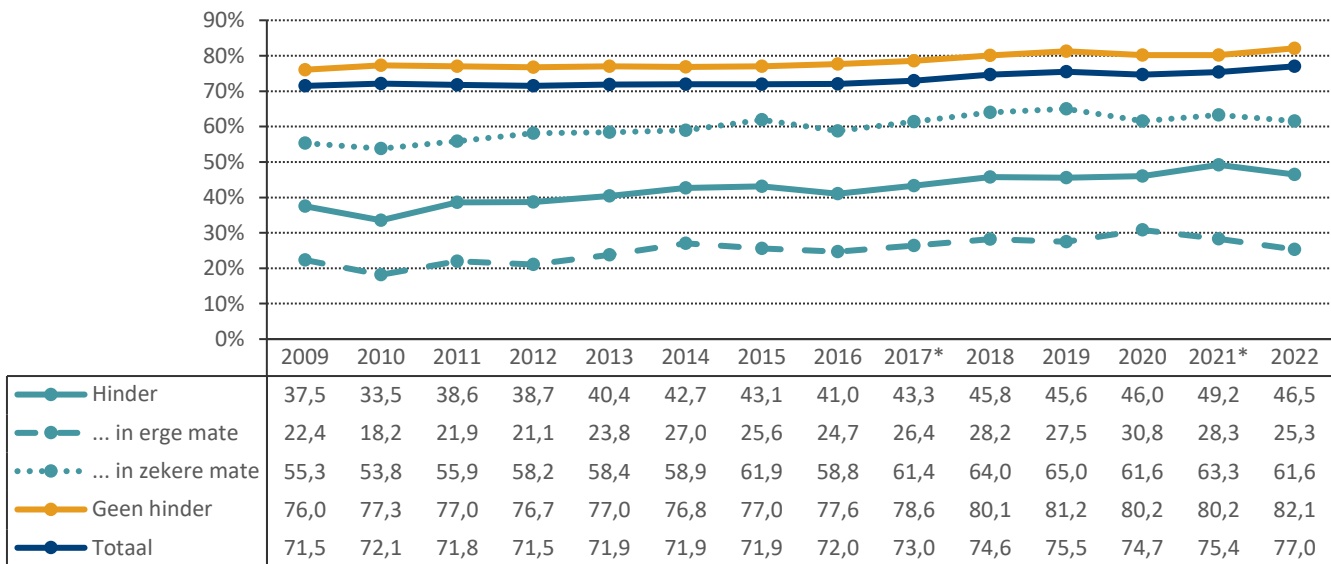
	Niet-beroepsactief N (%)	Uitkering N (%)	Tegemoetkoming N (%)
Hinder	294.000 (52,8%)	165.000 (57,8%)	52.000 (18,0%)
... in erge mate	172.000 (74,8%)	107.000 (63,7%)	42.000 (25,0%)
... in zekere mate	122.000 (37,4%)	58.000 (49,5%)	9.000 (8,0%)
Geen hinder	804.000 (22,0%)	23.000 (3,6%)	11.000 (1,8%)

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK.

Werkzaamheid

De stijgende werkzaamheidsgraad over de jaren heen van personen met langdurige hinder zette zich niet door in 2022. Slechts 46,5% van de 20- tot 64-jarige personen met langdurige hinder werkte, een daling met 2,7 procentpunt ten opzichte van het jaar ervoor. Sinds 2009 was de werkzaamheid bij deze groep wel sterker gestegen dan bij de totale bevolking. Op 13 jaar tijd steeg de werkzaamheidsgraad bij personen met langdurige hinder met 9,0 procentpunt, terwijl de werkzaamheidsgraad bij personen zonder langdurige hinder slechts met 6,1 procentpunt steeg. De kloof in werkzaamheidsgraad tussen personen zonder en met langdurige hinder bleef echter groot (35,6 procentpunt in 2022).

Figuur 39: Werkzaamheidsgraad (%) van personen met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2009-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Focus:**Werkritme en beroepsstatus**

Inzoomend op de werkende bevolking, verschilt het werkritme sterk tussen personen met en personen zonder langdurige hinder. Twee op vijf werkenden die langdurige hinder ondervonden werkten deeltijds, ten opzichte van één op vijf werkenden die geen langdurige hinder ondervonden. Er werd ook vaker deeltijds gewerkt als de mate van hinder die men ondervond ernstiger was.

Tabel 16: Aandeel (%) voltijds versus deeltijds werk naargelang al dan niet ervaren van langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022

	Hinder (%)	Geen hinder (%)	Vershil (ppt)
Deeltijds	41,4	21,9	19,5
Voltijds	58,6	78,1	+19,5

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

De beroepsstatus verschilde weinig tussen personen met en zonder langdurige hinder. Echter, als we kijken naar de subcategorieën van arbeiders en bedienden binnen de privé sector, waren personen die langdurige hinder ondervonden vaker arbeider, en waren personen die geen langdurige hinder ondervonden dubbel zo vaak bediende.

Tabel 17: Beroepsstatus naargelang al dan niet ervaren van langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022

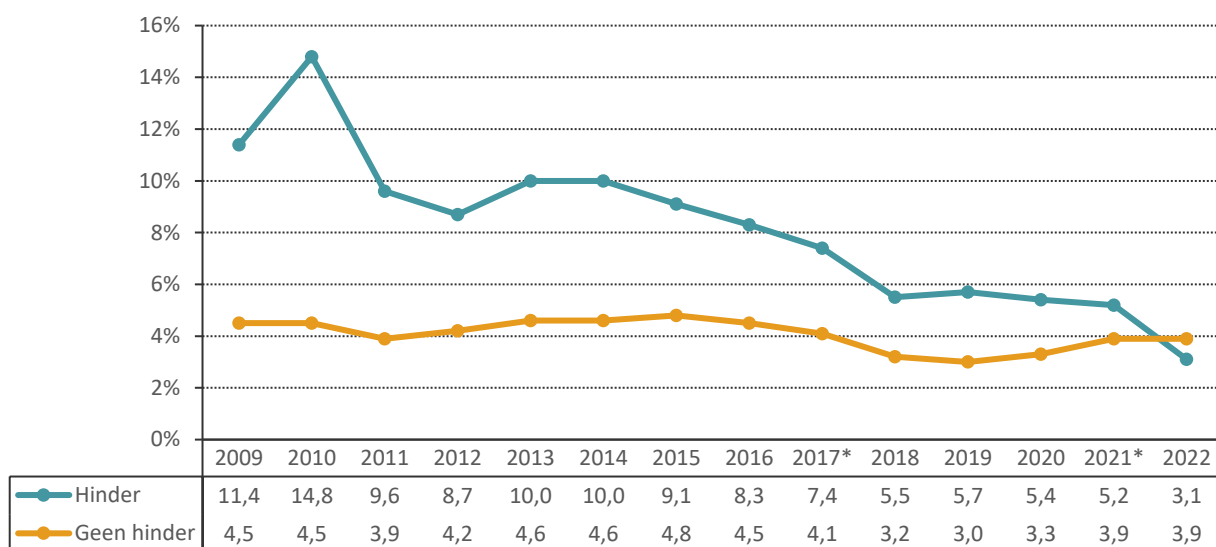
	Hinder (%)	Geen hinder (%)	Vershil (ppt)
Privé sector	66,9	66,9	0,0
... arbeider	35,7	24,2	11,5
... bediende	31,1	42,7	-11,6
Openbare Sector	19,6	17,3	2,3
Zelfstandige	12,2	15,2	-3,0
Medewerkend gezinslid	1,4	0,6	0,8

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Werkloosheid en uitstroom naar werk

De werkloosheidsgraad bij personen die langdurige hinder ervaarden, daalde in 2022 en bedroeg 3,9%. Dit komt overeen met een daling van 7,5 procentpunt sinds het begin van de metingen in 2009. De werkloosheidsgraad bij personen zonder langdurige hinder daalde tot 3,1%. De kloof in werkloosheidsgraad tussen personen met en zonder langdurige hinder werd kleiner: in 2022 was de werkloosheidsgraad bij personen met langdurige hinder slechts 0,8 procentpunt lager dan bij personen zonder langdurige hinder.

Figuur 40: Werkloosheidsgraad (%) van personen met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2009-2022

Noot: In 2011 is er een aanpassing in de toewijzing van werklozen. * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

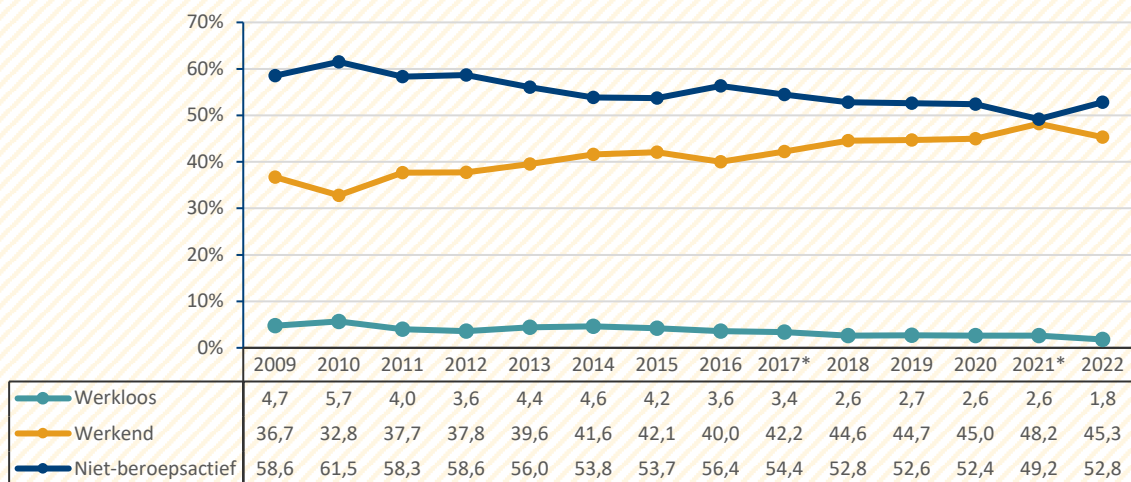
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Focus: Niet-beroepsactieven

Het aandeel niet-beroepsactieven bij personen met langdurige hinder steeg in 2022 met 3,6 procentpunt ten opzichte van 2021, maar was nog steeds 5,8 procentpunt lager dan de start van de metingen in 2009.

Figuur 41: Aandeel (%) personen met langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte opgesplitst naar statuut | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2009-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Binnen deze groep, bleek de ernst van de hinder een belangrijke factor te zijn in het al dan niet niet-beroepsactief te zijn. Een drie vierde meerderheid van personen die langdurige hinder in erge mate ondervonden was niet-beroepsactief, zo'n 48,6 procentpunt meer dan de totale bevolking. Personen die in zekere mate langdurige hinder ervaren, waren meer gelijkend aan personen zonder langdurige hinder, maar alsnog lag het aandeel niet-beroepsactieven 11,2 procentpunt hoger dan het aandeel in de totale bevolking.

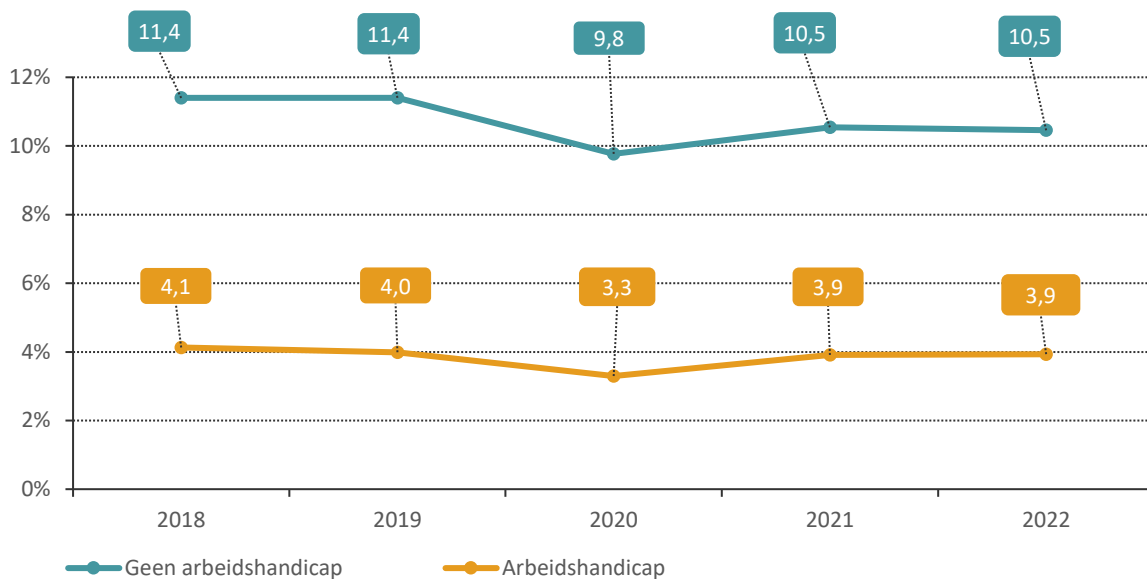
Tabel 18: Aandeel (%) niet-beroepsactieven naargelang langdurige hinder door handicap, aandoening of ziekte | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2022

	Niet-beroepsactief (%)	Verskil in ppt met aandeel niet-beroepsactieven in totale bevolking (26,2%)
Hinder	52,8	26,6
... in erge mate	74,8	48,6
... in zekere mate	37,4	11,2
Geen hinder	22,0	-4,2

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

De volgende figuur geeft de officiële administratieve werkloosheidsdata weer van personen met of zonder een arbeidshandicap.⁶ Werkzoekenden zonder werk met een arbeidshandicap bleven een zeer lage uitstroom naar werk hebben. Net zoals in 2021, bleef ook in 2022 de uitstroomkans 3,9% bij arbeidsgehandicapten tegenover 10,5% bij niet-arbeidsgehandicapten. De kloof tussen beide groepen bleef met 6,6 procentpunt dan ook aanzienlijk.

Figuur 42: Gemiddelde maandelijkse uitstroom van werkzoekenden zonder werk naar werk (%) | Vlaams Gewest, 2018-2022

Noot: VDAB hanteert sinds juni 2021 een nieuwe werkzoekendenindeling. Meer bepaald ligt nu de focus op de rapportering van alle burgers die ingeschreven zijn bij de VDAB (werkzoekenden zonder werk, maar bijvoorbeeld ook werkenden en studenten). Deze wijziging heeft als gevolg dat de tijdreeks over de maandelijkse uitstroom van de wzw naar werk slechts vanaf 2018 beschikbaar is.

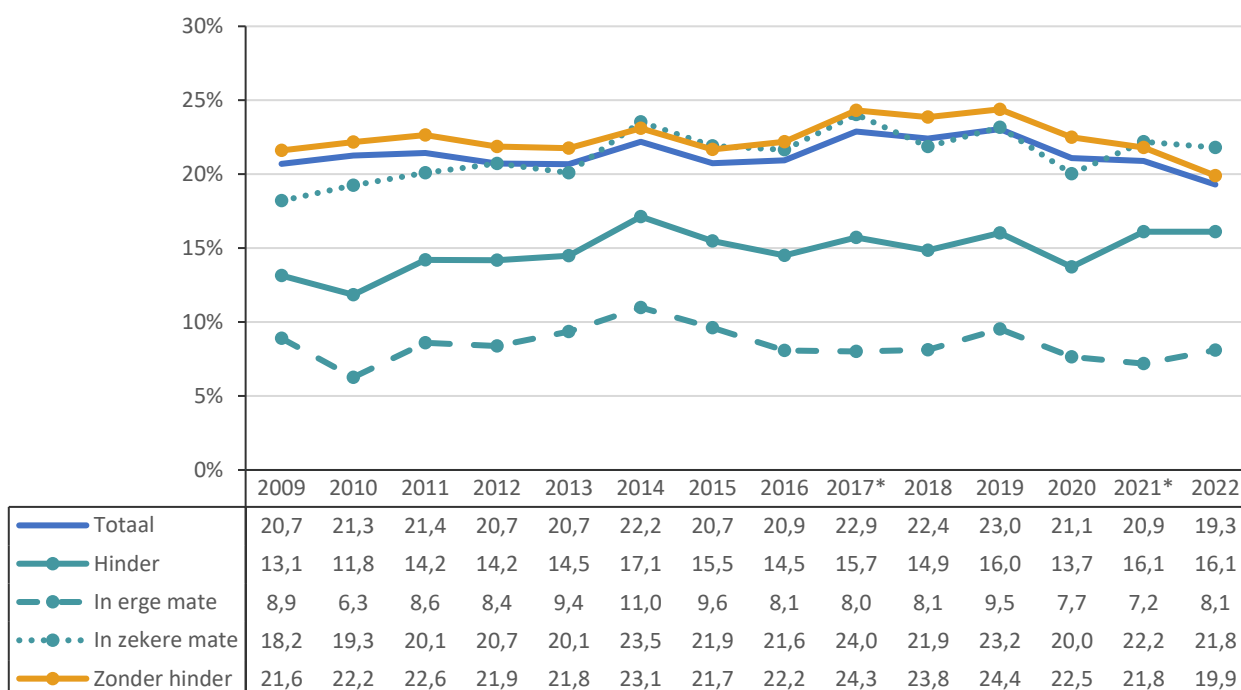
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van VDAB

⁶ De definitie gebruikt door VDAB wijkt af van die gebruikt in EAK. De VDAB hanteert de volgende definitie: Burgers met een arbeidshandicap hebben een psychische of lichamelijke aandoening van langdurige aard (bv. autisme, slechthorendheid, rugklachten, ...) waardoor ze het moeilijker hebben om werk te vinden of om een job uit te voeren. Een burger kan deze indicatie rechtstreeks krijgen wanneer hij/zij over de nodige bewijzen beschikt (bv. medische attesten, bewijs van studie, recht op integratie-uitkering), of na onderzoek door VDAB of een partner. De indicatie kan van bepaalde of onbepaalde duur zijn (bron: arvostat.be)

Deelname aan opleiding

Een bijkomende indicator om de huidige band met de arbeidsmarkt in te schatten, is de opleidingsdeelname. In 2022 nam in de twaalf maanden voorafgaand aan de bevraging 16,1% van de personen met langdurige hinder deel aan een opleiding. Het verschil in opleidingsdeelname tussen wie in erge mate hinder ondervond en wie in zekere mate hinder ondervond verkleinde enigszins tot 13,7 procentpunt, maar blijft aanzienlijk. En voor het eerst zien we dat personen die in zekere mate hinder ondervonden, ietwat vaker deelnamen aan een opleiding dan personen die geen hinder ondervonden.

Figuur 43: Aandeel (%) dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2009-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Socio-demografische kenmerken

In vergelijking met de totale bevolking was er bij de groep personen met een arbeidshandicap een sterke oververtegenwoordiging van niet-beroepsactieven, kortgeschoolden en 55-plussers. Deze oververtegenwoordiging was het meest uitgesproken bij de subgroep van personen die in erge mate langdurige hinder ondervonden.

Tabel 19: Aandeel (%) personen met arbeidshandicap uitgesplitst naar socio-demografische kenmerken | Vlaams Gewest, 15-64 jaar, 2021-2022

	In erge mate		In zekere mate		Totaal hinder		Geen hinder		Populatie	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Statuut										
Werkend	27,8	24,8	61,8	60,3	48,2	45,6	73,7	77,0	70,0	71,5
Werkloos	1,6	0,5	3,3	2,8	2,6	1,9	2,8	2,5	2,9	2,4
<i>Waarvan langdurig werkloos</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>
Niet-beroepsactief	70,6	74,7	34,9	37,0	49,2	52,6	23,4	20,6	27,2	26,2
Geslacht										
Man	48,3	49,7	45,7	45,1	46,7	47,0	51,1	50,7	50,4	50,3
vrouw	51,7	50,3	54,3	54,9	53,3	53,0	48,9	49,3	49,6	49,7
Onderwijsniveau										
Kortgeschoold	40,0	38,1	26,4	26,3	31,9	31,2	13,0	14,0	15,9	14,6
Middengespoold	42,7	46,7	43,1	42,5	43,0	44,2	38,0	39,7	38,7	38,7
Hooggeschoold	17,2	15,2	30,5	31,2	25,1	24,5	49,1	46,3	45,4	46,7
Leeftijd										
15-24 jaar	3,8	4,3	5,9	5,7	5,0	5,1	19,3	17,5	17,3	17,4
25-54 jaar	51,6	54,2	59,0	53,3	56,0	53,7	61,4	62,9	60,7	60,5
55-64 jaar	44,5	41,5	35,1	41,0	38,9	41,2	19,2	19,6	22,1	22,0
Geboorteland										
Geboren in België	84,6	87,7	93,3	84,3	83,8	85,7	84,7	82,9	85,6	85,1
Geboren in EU-27 (excl. België)	5,4	4,5	6,1	4,3	5,8	4,4	5,9	7,2	5,7	6,1
Geboren buiten EU-27	10,0	7,8	10,6	11,4	10,4	9,9	9,5	9,9	8,8	8,8

Noot: Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken, omdat jongeren (15-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond. 'nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celaantallen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

8. Arbeidsreserve

AUTEURS: Sarah VANSTEENKISTE EN Romy DEBROEY

De krapte op de arbeidsmarkt blijft een grote uitdaging in Vlaanderen. De werkzaamheidsgraad bereikt recordhoogtes en er zijn aanzienlijk veel openstaande vacatures met weinig actieve werklozen om deze posities in te vullen (De Smet et al., 2023b). Het dashboard van Steunpunt Werk, "Vlaanderen binnen Europa", laat zien dat in 2022 de werkloosheidsgraad bij 20- tot 64-jarigen slechts 2,9% bedroeg.⁷ Uit het kwartaalbericht van juni blijkt bovendien dat deze lage werkloosheidsgraad in de toekomst zal aanhouden (De Smet et al., 2023b). In juni 2023 bedroeg de spanningsratio 1,9, wat betekent dat er per openstaande VDAB-vacature slechts 1,9 werkzoekenden zonder werk in bemiddeling beschikbaar waren om deze vacatures in te vullen.⁸ Bijna alle sectoren ervaren momenteel druk als gevolg van dit tekort aan arbeidskrachten. Zo geven Neefs en Vansteenkiste (2022) aan dat de vraag naar arbeid in veel sectoren de komende jaren aanzienlijk zal stijgen in vergelijking met het verleden. Deze groeiende behoefte aan arbeidskrachten is vooral merkbaar in sectoren zoals de horeca, zorg, onderwijs, zakelijke en maatschappelijke dienstverlening.

Om aan de toenemende vraag te voldoen, wordt traditioneel gekeken naar de actieve werklozen om de vacatures in te vullen. Echter, deze groep is aanzienlijk kleiner geworden en vormt slechts een deel van het beschikbare arbeidspotentieel. Naast de actieve werklozen is er ook een grote groep van niet-beroepsactieven (21%) tussen 20 en 64 jaar in 2022 (Vansteenkiste & Sourbron, 2023; zie ook het dashboard "Vlaanderen binnen Europa"). Ook een deel van deze groep kan op korte termijn worden aangesproken om de vele vacatures in te vullen, aangezien hier nog heel wat arbeidspotentieel verscholen zit. Het is belangrijk op te merken dat we niet willen suggereren dat alle niet-werkenden daadwerkelijk inzetbaar zijn. Dit geldt alleen voor een bepaald deel van deze groep, dat we aanduiden als de potentiële arbeidsreserve. Deze groepen omvatten individuen die het dichtst bij de arbeidsmarkt lijken te staan. Bovendien bestaan er binnen de werkende bevolking ook nog mogelijkheden, omdat niet iedereen optimaal wordt ingezet. Sommigen werken deeltijds maar zouden graag meer uren werken en zijn daar ook beschikbaar voor. Daarnaast zijn er ook nog heel wat niet-beroepsactieven bij wie de band met de arbeidsmarkt niet helemaal verbroken is of in de toekomst terug versterkt kan worden (zie Vansteenkiste et al., 2019; Vansteenkiste & Sourbron, 2020; Vansteenkiste & Sourbron, 2023).

Het blijft dus essentieel om met een open blik te kijken naar de arbeidsbevolking en hun potentieel op de Vlaamse arbeidsmarkt. Dit benaderen we niet alleen vanuit een puur economisch perspectief. Kwaliteitsvol werk brengt namelijk tal van positieve effecten met zich mee, waaronder het bevorderen van maatschappelijke participatie, het verwerven van vaardigheden, het opbouwen van netwerken, en het vormgeven van de identiteit. In dit rapport richten we ons op de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven, de niet-beroepsactieven die zichzelf percipiëren als werkend of werkloos en de huisvrouwen- of mannen in Vlaanderen.

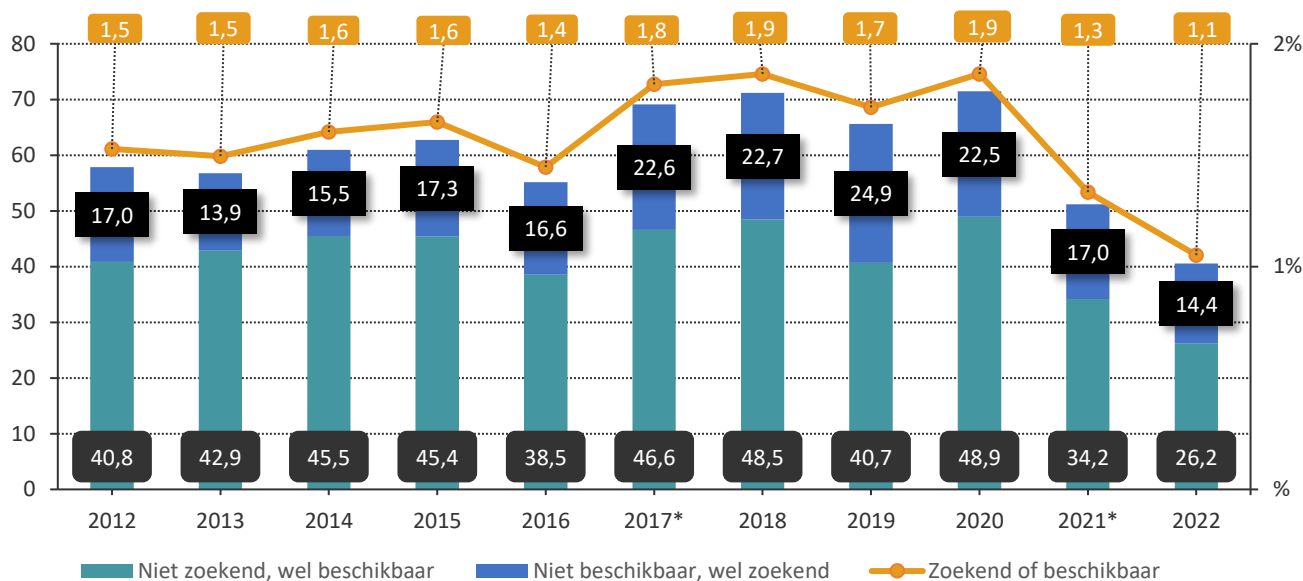
⁷ <https://www.steunpuntwerk.be/cijfers/vlaanderen-binnen-europa-werkloosheid>

⁸ <https://www.steunpuntwerk.be/cijfers/trendindicatoren-vlaamse-arbeidsmarkt-vacatures-krapte>

Aandeel in de bevolking

De arbeidsreserve bestaat uit een aantal groepen. Een eerste groep omvat de niet-beroepsactieven die *zoekend of beschikbaar* zijn. Deze groep wordt officieel niet als werkloos beschouwd omdat ze niet voldoen aan de strikte definitie van de International Labour Organization (ILO). Volgens de ILO-definitie zijn werklozen niet-werkenden die de afgelopen vier weken actief naar werk hebben gezocht én binnen de twee weken beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. De groep van zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven voldoet slechts aan één van deze twee criteria. De categorie '*niet beschikbaar, wel zoekend*' bestaat uit personen die actief op zoek zijn naar werk maar op dit moment niet direct beschikbaar zijn om aan de slag te gaan. Hun beschikbaarheid kan belemmerd worden doordat ze bijvoorbeeld geen geschikt alternatief vinden voor de zorg voor kinderen. De tweede categorie '*niet zoekend, wel beschikbaar*' daarentegen bestaat uit personen die wel onmiddellijk klaar zijn om aan het werk te gaan, maar momenteel niet op zoek zijn naar een job, bijvoorbeeld omdat ze ontmoedigd zijn. Hierdoor passen ze niet volledig in het vooropgestelde profiel van een actieve werkloze, maar delen ze wel kenmerken met deze groep. Het is duidelijk dat deze personen niet volledig losgekoppeld zijn van de arbeidsmarkt. Ze hebben nog een zekere band met de arbeidsmarkt of werkwillegheid.

Figuur 44: Aantal (x 1000) en aandeel (%) niet-beroepsactieven die zoekend of beschikbaar zijn in de bevolking | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2012-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

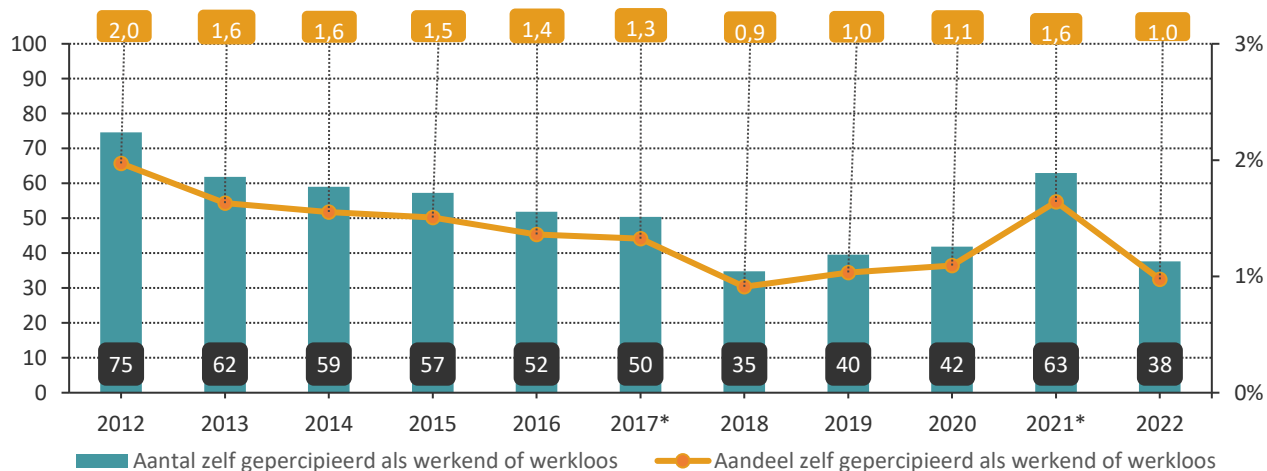
In 2022 bestaan de niet-beroepsactieven die zoekend of beschikbaar zijn voor werk uit 41.000 personen, wat overeenkomt met 1,1% van de Vlaamse bevolking tussen 20 en 64 jaar (zie Figuur 44). Deze groep vertoont aanzienlijke schommelingen doorheen de tijd. Met uitzondering van enkele tijdelijke dalingen, stellen we een stijgende trend vast tussen 2012 en 2020. De toename van zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven valt voornamelijk toe te schrijven aan de groep die zoekend maar niet beschikbaar is. De meest opvallende ontwikkeling is echter de sterke

daling in de laatste twee jaar. Na een voortdurende groei tot 2020, keerde de opwaartse trend om in 2021, waardoor we in 2022 het laagste aantal binnen de hele tijdsperiode waarnemen.

De grootste deelgroep is *niet zoekend maar wel beschikbaar* en telt 26.000 personen. Sommigen van hen hebben de hoop opgegeven om een job te vinden omdat ze bijvoorbeeld niet over de juiste kwalificaties beschikken, geen werk in de nabije omgeving vinden of denken dat ze te jong of te oud zijn voor een bepaalde job. Hun aandeel nam toe in het begin van de COVID-19 pandemie, maar deze stijging werd in 2021 tenietgedaan met een verdere afname in 2022. Daarnaast zijn er 14.000 personen die aangeven *niet beschikbaar maar wel zoekend* te zijn. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat ze hun studies nog moeten afronden, geen alternatieve zorgopties vinden voor kinderen, (tijdelijk) arbeidsongeschikt zijn, enzovoort.

Om te achterhalen welke (kwetsbare) groepen oververtegenwoordigd zijn in de arbeidsreserve, wordt telkens een vergelijking gemaakt met hun aandeel in de totale bevolking. Zo zien we dat binnen de groep van zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven, kort- en middengediplomeerden vaker voorkomen dan in de totale bevolking (respectievelijk 28,1% en 44,5% tegenover 14,6% en 38,7% in de totale bevolking tussen 25 en 64 jaar). Ook 20- tot 24-jarigen en personen geboren buiten de EU-27 komen meer voor binnen deze categorie: respectievelijk 27,0% en 20,3% tegenover 9,6% en 9,2% in de totale bevolking. Ten opzichte van 2021 is vooral de groep kortgeschoolden nog prominenter aanwezig (+9,3 procentpunt, zie Tabel 21 aan het einde van dit hoofdstuk).

Figuur 45: Aantal (x1000) en aandeel (%) niet-beroepsactieven die zichzelf percipieert als werkend of werkloos in de bevolking | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2012-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

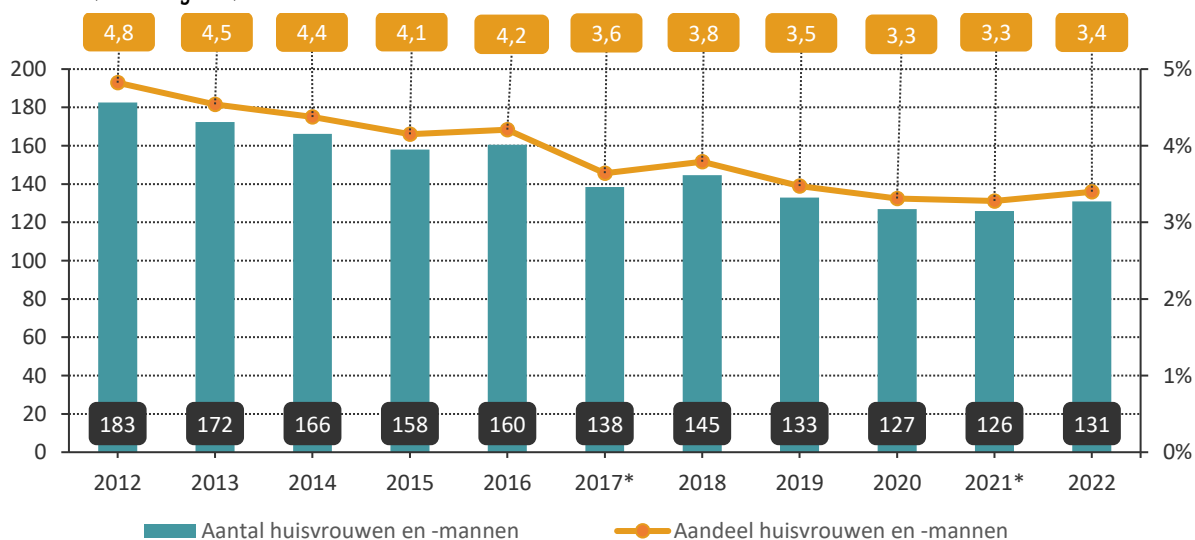
De tweede groep die we bespreken binnen de niet-beroepsactieve arbeidsreserve bestaat uit niet-beroepsactieven die in tegenstelling tot de voorgaande groep niet actief naar werk zoeken en ook niet direct beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, maar *zichzelf wel percipiëren als werkend of werkloos* wanneer er gepeild wordt naar hun arbeidsmarktstatuut. Ondanks hun niet-beroepsactieve status voelen ze nog steeds een verbondenheid met de arbeidsmarkt. Binnen deze groep vallen bijvoorbeeld personen die uitsluitend vrijwilligerswerk doen of mensen die langer dan drie maanden in loopbaanonderbreking zijn, die volgens de ILO-definitie niet als werkend worden beschouwd, maar die zichzelf toch als werkend beschouwen. Anderzijds omvat

deze groep ook personen die passief op zoek zijn naar een job en niet binnen twee weken beschikbaar zijn om te starten, die niet voldoen aan de ILO-definitie van werkloosheid, maar die zichzelf wel als werkloos percipiëren.

Voor het jaar 2019 was er een duidelijke afname zichtbaar in het aantal niet-beroepsactieven dat zichzelf als werkend of werkloos beschouwde in Vlaanderen. Zo verminderde tussen 2012 en 2018 het aantal en aandeel niet-beroepsactieven dat zichzelf als werkend of werkloos beschouwde zelfs met meer dan de helft. Figuur 45 toont een afname van 75 000 (2,0%) in 2012 naar 35.000 (0,9%) in 2018. Deze dalende trend werd echter onderbroken vanaf 2019, met een piek in 2021, waarbij deze groep uit 63.000 personen (1,6%) bestond. In 2022 nemen we met 38.000 personen opnieuw een daling waar, wat overeenkomt met 1% van de totale bevolking. Tijdens de COVID-19-pandemie telden we in Vlaanderen veel tijdelijke werklozen (zie De Smet et al., 2022). In 2020 werden deze personen volgens de gangbare definities in de enquête naar arbeidskrachten (EAK) nog bij de werklozen gerekend. Door een definitiewijziging in de enquête vanaf 2021 worden tijdelijke werklozen met een duurtijd van meer dan drie maanden vanaf dan bij de niet-beroepsactieven gerekend. Deze definitiewijziging kan mee de sterke stijging verklaren die we vaststellen in 2021: de langdurige tijdelijke werklozen (langer dan drie maanden) die Vlaanderen nog telde in 2021 door de COVID-19-pandemie, hebben het aantal niet-beroepsactieven die zich wel nog als werkloos percipieerden beduidend doen toenemen. In 2022 is het aantal tijdelijke werklozen teruggevallen, door een economie die zich terug heeft aangetrokken (zie kwartaalberichten Steunpunt Werk), wat ook het aantal niet-beroepsactieven dat zichzelf percipieert als werkloos of werkend mee heeft gedrukt.

Tabel 21 (aan het einde van dit hoofdstuk) toont aan dat personen die hinder ervaren door een handicap, ziekte of aandoening het meest oververtegenwoordigd zijn bij de niet-beroepsactieven die zichzelf als werkend of werkloos beschouwen. Ze maken 33,5% uit van deze groep, terwijl hun aandeel in de totale bevolking 14,1% bedraagt. Verder vinden we ook een hoger aandeel kort- en middengeschoolden, 55-plussers en personen geboren buiten de EU-27 binnen deze categorie terug.

Figuur 46: Aantal (x 1000) en aandeel (%) huisvrouwen en -mannen in de bevolking | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2012-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

De laatste categorie van niet-beroepsactieven die we ontleden zijn de *huisvrouwen en -mannen* (Figuur 46). Ook voor deze groep betreft het de subjectieve interpretatie van hun sociaaleconomisch statuut. Tussen 2012 en 2021 is er een dalende trend zichtbaar. Aan het begin van de tijdsreeks in 2012 waren er nog 183.000 huisvrouwen- en mannen, wat 4,8% van de Vlaamse bevolking tussen 20 en 64 jaar vertegenwoordigde. Tot 2021 daalde hun aantal tot 126.000 of 3,3% van de bevolking in Vlaanderen. In 2022 stellen we terug een toename vast van het aantal en aandeel huisvrouwen- en mannen. Deze tellen nu 131.000 personen, wat overeenkomt met 3,4% van de Vlaamse bevolking.

Vrouwen zijn sterk oververtegenwoordigd binnen deze categorie. Maar liefst 96,5% is vrouw, terwijl vrouwen ongeveer de helft (49,8%) uitmaken van de totale bevolking (20- tot 64-jarigen) in 2022. Indien we focussen op onderwijsniveau, valt op dat 46,4% van de huisvrouwen- en mannen kortgeschoold is, terwijl kortgeschoolden slechts 14,6% van de gehele bevolking vertegenwoordigen. Bovendien komen personen die buiten de EU-27 zijn geboren vaker voor in deze groep, met een aandeel van 39,4% in vergelijking met 9,2% in de totale bevolking. Ook 55-plussers zijn sterk vertegenwoordigd, met 39,1% ten opzichte van 24,1% in de totale bevolking. In 2012 was 45,8% van de huisvrouwen en -mannen nog 55 jaar of ouder, wat erop wijst dat het aandeel 55-plussers binnen deze categorie in de loop der jaren geleidelijk aan afneemt.

Wanneer we de kleine groep van huismannen buiten beschouwing laten en enkel inzoomen op de huisvrouwen, stellen we vast dat 38,9% van hen ouder is dan 55 jaar. Het merendeel van deze 55-plussers is geboren in België (76,1%) of binnen de EU-27 (81,9%). Velen van hen hebben gedurende lange tijd de rol van huisvrouw vervuld, wat resulteert in een zwakke band met de arbeidsmarkt. Bijna 6 op de 10 huisvrouwen (59,6%) bestaat uit personen afkomstig uit een jongere leeftijdsgroep (25- tot 54-jarigen). Van deze vrouwen is 54,4% geboren buiten de EU-27.

Focus

Gekend bij VDAB of RVA

Tabel 20: Inschrijving bij VDAB in combinatie met het al dan niet hebben van een RVA-uitkering bij groepen uit de potentiële arbeidsreserve | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2021-2022

	Ingeschreven bij VDAB (%)		Ingeschreven bij VDAB met uitkering (%)		Ingeschreven bij VDAB zonder uitkering (%)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Zoekend of beschikbaar	49,2	45,8	34,1	31,2	15,0	14,6
Zelf gepercipieerd als werkend of werkloos	42,4	55,3	35,9	44,3	nb	nb

Noot: Nb wijst op een niet betrouwbaar gegeven wegens te kleine celtaantallen.

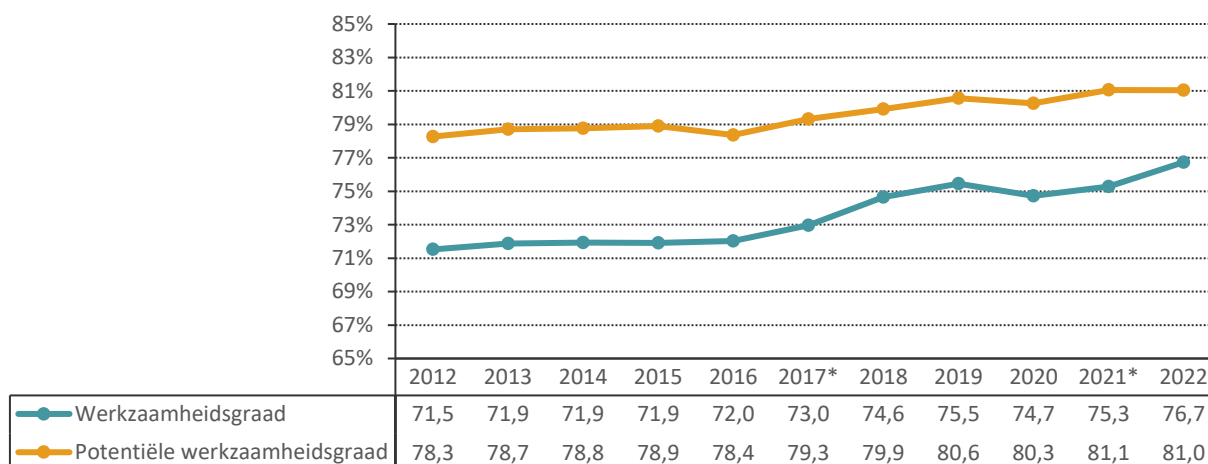
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

De bovenstaande tabel toont of personen tussen 20 en 64 jaar uit de arbeidsreserve ingeschreven zijn bij de VDAB en of ze een RVA-uitkering ontvangen. In 2022 was 45,8% van de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven ingeschreven bij de VDAB, wat een daling van 3,4 procentpunt betekent ten opzichte van het voorgaande jaar. Binnen deze ingeschreven groep ontving 31,2% een uitkering, terwijl 14,6% ingeschreven was zonder een uitkering te ontvangen. Bij niet-beroepsactieven die zichzelf als werkend of werkloos beschouwen, lag het aandeel dat bij de VDAB gekend was hoger, namelijk 55,3%. Dit betekent een stijging van 12,9 procentpunt in vergelijking met 2021. Van deze groep ontving 44,3% een uitkering. Deze cijfers geven aan dat een deel van de potentiële arbeidsreserve bekend is bij de relevante instanties.

De huisvrouwen en -mannen worden in bovenstaande tabel buiten beschouwing gelaten omwille van te kleine aantallen die ingeschreven zijn bij VDAB. Uit een recente publicatie van Vansteenkiste en Sourbron (2023) blijkt dat 92,5% van alle 25- tot 64-jarige huisvrouwen geen enkele vorm van uitkering ontvangt. Deze uitkeringen kunnen variëren van ziekte-, arbeidsongeschiktheids- of beroepsziekte-uitkeringen, pensioenen, RVA-uitkeringen of leeflonen, tot inkomensvervangende tegemoetkomingen voor personen met een handicap. Het merendeel (98,0%) van de 25- tot 64-jarige huisvrouwen is niet gekend bij de VDAB. Binnen de groep 55-plussers die in België geboren zijn, is 99,9% van hen niet bekend bij de VDAB. Bij de 25- tot 54-jarige huisvrouwen die buiten België geboren zijn, gaat het over 95,8%. Dit wijst erop dat huisvrouwen een moeilijker te bereiken groep zijn dan de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven en de niet-beroepsactieven die zichzelf als werkend of werkloos beschouwen.

Werkzaamheid

Figuur 47: Werkzaamheidsgraad (%) en mogelijke werkzaamheidsgroei door het inzetten van de potentiële arbeidsreserve | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2012-2022

Noot: De niet-werkende potentiële arbeidsreserve omvat de werklozen, de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven en de niet-beroepsactieven die zichzelf percipiëren als werkend of werkloos. * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

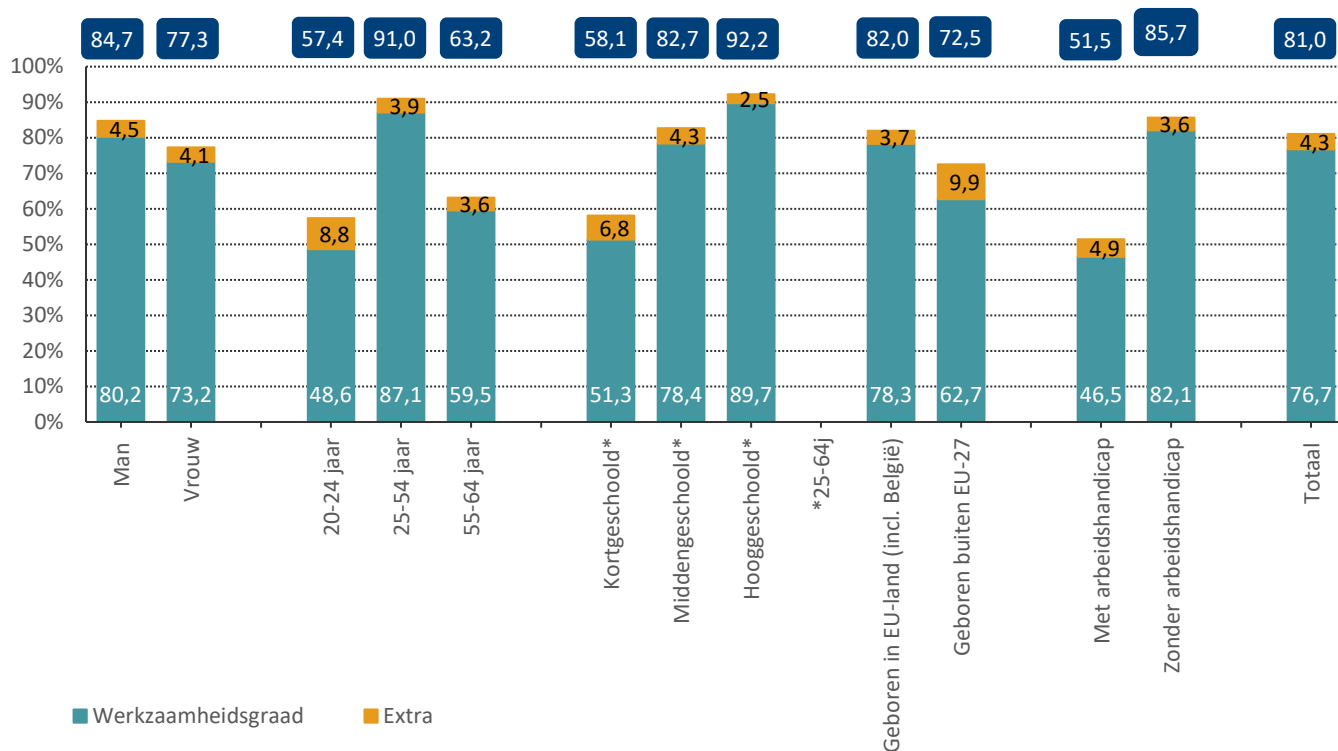
Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

In het volgende gedeelte maken we een theoretische denkoefening waarin we onderzoeken hoe de werkzaamheidsgraad zou toenemen als we de ‘makkelijkste’ groepen van de arbeidsreserve aan het werk krijgen bovenop de werkende populatie. Deze groepen omvatten de actieve werklozen en degenen die het dichtst bij de arbeidsmarkt lijken te staan, zoals de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven, en de niet-beroepsactieven die zichzelf als werkend of werkloos percipiëren. Deze groepen worden ook aangeduid als de ‘potentiële arbeidsreserve’. Met behulp van deze benadering kunnen we de potentiële werkzaamheidsgraad in kaart brengen, iets wat we eerder ook al een aantal keren hebben onderzocht (Vansteenkiste & Sourbron, 2020; Vansteenkiste et al., 2019; Boey & Vansteenkiste, 2022). We willen wel benadrukken dat deze aanpak zich uitsluitend richt op het aanbod van arbeid en dat de effecten van de vraag naar arbeid buiten beschouwing worden gelaten.

Wanneer we de werkzaamheidsgraad doorheen de tijd bekijken (zie Figuur 47), valt op dat deze tot 2016 een stabiel patroon vertoonde rond de 72%. Vanaf 2017, met uitzondering van de COVID-19-jaren 2020 en 2021, vertoonde de werkzaamheidsgraad een opwaartse trend. De voorbije tien jaar steeg de werkzaamheidsgraad zo met 5,2 procentpunt. Steeds meer mensen op beroepsactieve leeftijd zijn dus aan het werk gegaan in Vlaanderen.

Indien we erin zouden slagen om de potentiële arbeidsreserve aan het werk te krijgen, zou de werkzaamheidsgraad anno 2022 kunnen stijgen naar 81,0%. Met deze score kan Vlaanderen aansluiting vinden bij de Europese toplanden op het gebied van werkzaamheidsgraad, en tegelijkertijd de werkzaamheidsdoelstelling van 80% overstijgen. Wanneer we de potentiële werkzaamheidsgraad verder ontleden naar socio-demografische kenmerken, valt (wederom) op dat de sterkste toenames op te tekenen vallen bij de meest kwetsbare profielen (Figuur 48).

Figuur 48: Werkzaamheidsgraad (%) en mogelijke werkzaamheidsgroei door het inzetten van de potentiële arbeidsreserve, opgesplitst naar socio-demografische kenmerken | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2022

Noot: De niet-werkende potentiële arbeidsreserve omvat de werklozen, de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven en de niet-beroepsactieven die zichzelf percipiëren als werkend of werkloos. * Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken, omdat jongeren hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond. Voor alle andere groepen gaat het om de 20- tot 64-jarigen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

De grootste potentiële stijging vinden we terug bij personen geboren buiten EU-27. In 2022 bedraagt hun werkzaamheidsgraad 62,7%, wat aanzienlijk lager is dan het gemiddelde van 76,7% (Figuur 48). Doordat ze oververtegenwoordigd zijn in de arbeidsreserve is er nog veel ruimte voor groei. Indien de actieve werklozen met een niet-EU achtergrond, alsook de de zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven, en de niet-beroepsactieven die zichzelf als werkend of werkloos percipiëren met niet EU-achtergrond aan de slag zouden gaan, dan zou de werkzaamheidsgraad van de personen geboren buiten EU-27 met 9,9 procentpunt kunnen stijgen en daardoor op 72,5% uitkomen. Bij de personen die geboren zijn binnen de EU-27, bedraagt de werkzaamheidsgraad 78,3%. Hoewel de werkzaamheidskloof tussen personen geboren binnen en buiten de EU-27 ten opzichte van 2021 is afgenomen met 1,5 procentpunt, zou deze kloof in theorie nog verder kunnen afnemen met 9,4 procentpunt door het aan de slag krijgen van de potentiële arbeidsreserve.

De tweede grootste potentiële stijging vinden we terug bij de jongeren (20- tot 24-jarigen). De werkzaamheidsgraad ligt hier op 48,6% en zou met 8,8 procentpunt stijgen tot 57,4%. Wat betreft opleidingsniveau kijken we enkel naar de personen tussen 25 en 64 jaar, aangezien velen onder 25 jaar nog bezig zijn met hun studie. De groep met de derde grootste progressiemarge vinden we terug bij de kortgeschoolden. Hoe korter het opleidingsniveau, hoe hoger de potentiële groeimarge. Zo ligt de werkzaamheidsgraad van kortgeschoolden in 2022 op 51,3%, maar zou deze stijgen met 6,8 procentpunt als hun groepen uit de potentiële arbeidsreserve aan het werk zouden gaan. Bij middengespoolden zou de werkzaamheidsgraad toenemen van 78,4% naar 82,7%. Met een werkzaamheidsgraad van 89,7% in 2022, zijn hooggeschoolden reeds het sterkst

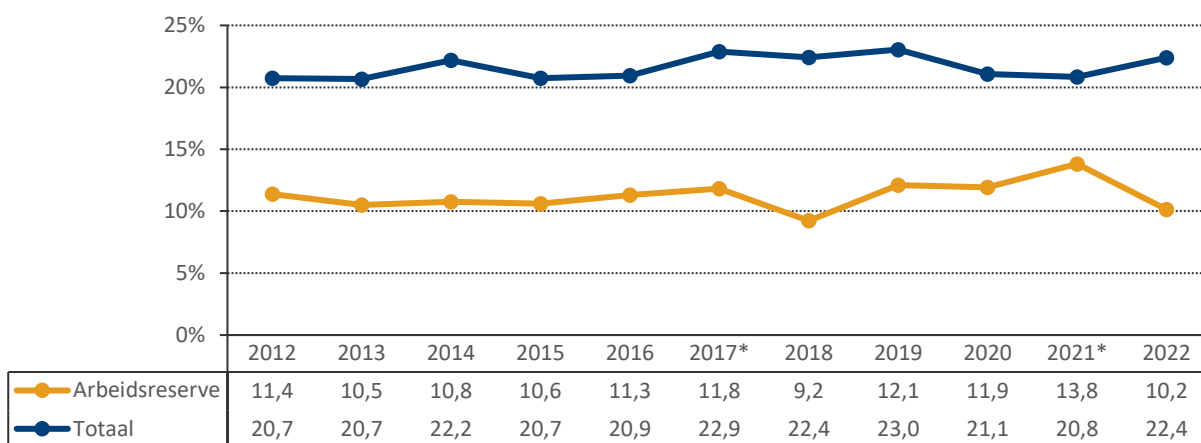

vertegenwoordigd op de Vlaamse arbeidsmarkt, waardoor hun potentiële progressiemarge het geringst is (+2,5 procentpunt). Tot slot is er ook heel wat potentiële groeimarge bij personen die hinder ervaren door een handicap, ziekte of aandoening. Hun werkzaamheidsgraad bedraagt 46,5% en groeit aan tot 51,5% indien alle personen die hinder ervaren uit de potentiële arbeidsreserve aan de slag zouden gaan (+4,9 procentpunt).

Onze analyse toont aan dat heel wat kwetsbare groepen oververtegenwoordigd zijn in de arbeidsreserve. Ze kunnen nog een duidelijke groei in werkzaamheid doormaken indien ze versterkt kunnen toegeleid worden naar de arbeidsmarkt. Elk van deze groepen kent echter unieke uitdagingen op de Vlaamse arbeidsmarkt, waar dieper op wordt ingegaan in de verschillende hoofdstukken van dit trendrapport.

Deelname aan opleiding

Figuur 49: Aandeel (%) in de niet-beroepsactieve arbeidsreserve dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding | Vlaams Gewest, 25-64 jaar, 2012-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

In Figuur 49 wordt de opleidingsdeelname in de twaalf maanden voorafgaand aan de bevraging getoond. De in dit rapport besproken groepen uit de arbeidsreserve (zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven, niet-beroepsactieven die zichzelf als werkend of werkloos beschouwen en huisvrouwen en -mannen) worden hier omwille van te kleine aantallen samengevoegd onder één categorie. In het jaar 2022 nam 10,2% van deze groep gedurende de laatste twaalf maanden deel aan minstens één opleiding in het reguliere onderwijs of daarbuiten. Dit betekent een daling van 3,7 procentpunt ten opzichte van het voorgaande jaar en vertegenwoordigt tevens de op één na laagste opleidingsdeelname in de afgelopen tien jaar. Als we kijken naar de opleidingsdeelname van de totale bevolking, lag dit in 2022 op 22,4%. Hieruit blijkt een opleidingskloof van 12,2 procentpunt, die ook beduidend is toegenomen.

Socio-demografische kenmerken

Tabel 21: Aandeel (%) personen in verschillende groepen uit de arbeidsreserve opgesplitst naar socio-demografische kenmerken | Vlaams Gewest, 20-64 jaar, 2021-2022

	Populatie (20-64 jaar)		Zoekend of beschikbaar		Zelf gepercipieerd als werkend of werkloos		Huisvrouwen- en mannen	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Geslacht								
Man	50,3	50,2	47,9	47,1	49,1	51,7	3,9	nb
Vrouw	49,7	49,8	52,1	52,9	50,9	48,3	96,1	96,5
Onderwijsniveau								
Kortgeschoold	15,2	14,6	18,8	28,1	31,1	28,0	41,2	46,4
Middengespoold	40,5	38,7	42,3	44,5	48,5	43,3	34,4	31,4
Hooggeschoold	44,3	46,7	38,9	27,3	20,5	28,7	24,4	22,2
Leeftijd								
20-24 jaar	9,6	9,6	20,4	27,0	nb	nb	nb	nb
25-54 jaar	66,3	66,3	61,0	54,5	60,9	52,2	59,4	59,4
55-64 jaar	24,1	24,1	18,6	18,5	32,8	38,7	38,6	39,1
Geboorteland								
Geboren in België	85,0	84,5	74,7	70,9	75,4	76,5	49,4	48,4
Geboren in EU-27 (excl. België)	5,8	6,3	nb	nb	nb	nb	10,0	12,2
Geboren buiten EU-27	9,1	9,2	19,6	20,3	19,4	15,5	40,6	39,4
Arbeidshandicap								
Met arbeidshandicap	15,4	14,1	27,0	nb	29,2	33,5	9,7	10,4
Zonder arbeidshandicap	84,6	85,9	73,0	73,7	70,8	66,5	90,3	89,6

Noot: Voor de opsplitsing naar onderwijsniveau wordt de bevolking van 25 tot 64 jaar bekeken, omdat jongeren (20-24 jaar) hun studies doorgaans nog niet hebben afgerond. Nb wijst op een niet betrouwbaar gegeven wegens te kleine celaantallen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

9. Huishoudpositie

AUTEURS: Ines PENDERS EN Sarah VANSTEENKISTE

Voorgaand onderzoek (Boey & Vansteenkiste, 2022; Vandenberghe & Vansteenkiste, 2021) gaf reeds aan dat er belangrijke verschillen zijn in arbeidsdeelname wanneer we deze verder opsplitsen naar huishoudpositie. De gezinssituatie waarin iemand leeft is mee bepalend voor de positie op de arbeidsmarkt, net zoals persoonsgebonden kenmerken zoals geslacht, leeftijd en onderwijsniveau een invloed hebben op de arbeidsmarktposities van volwassenen in Vlaanderen. In dit hoofdstuk onderzoeken we de arbeidsmarktsituatie van de volgende groepen: alleenstaanden, samenwonend met partner en zonder kinderen, samenwonend met partner en met kinderen en éénoudergezinnen. Bij de samenwonenden met partner en kinderen maken we nog een verder onderscheid naargelang het aantal kinderen, namelijk één, twee en drie of meer. Daarnaast zijn er ook nog inwonende kinderen en een restcategorie, maar deze komen minder uitvoerig aan bod in de verschillende onderdelen van dit hoofdstuk. Omdat we te weten willen komen welke impact de gezinssituatie en –samenstelling heeft op de arbeidsmarktpositie van een specifieke huishoudpositie, focussen we ons in dit hoofdstuk op de 25- tot 49-jarigen omdat er op deze leeftijd heel wat mensen een beroepsleven met verantwoordelijkheden binnen het gezin combineren. In dit hoofdstuk gaat het over private huishoudens. Daarmee bedoelen we alle personen die gewoonlijk onder hetzelfde dak wonen. Collectieve huishoudens zoals rusthuizen en gevangenissen blijven buiten beschouwing. Door een wijziging in de huishoudvariabele tussen 2011 en 2012 starten alle tijdreeksen in dit hoofdstuk pas in 2012 en niet, zoals gebruikelijk in dit rapport, in 2008.

Aandeel in de bevolking

Net zoals in vorige trendrapporten blijft ook in 2022 het gezin met twee kinderen de meest voorkomende samenlevingsvorm in Vlaanderen. Van de totale Vlaamse populatie tussen de 25 en 49 jaar situeert meer dan één vierde (27,0%) zich in een huishoudpositie met samenwonende partners met twee kinderen. Enkel in 2013 (27,6%) en 2017 (27,3%) lag dat aandeel nog iets hoger. In het algemeen is het belang van alle huishoudposities bestaande uit twee samenwonende partners en kinderen toegenomen ten opzichte van een jaar eerder: het aandeel van gezinnen met één kind nam toe van 14,5% naar 16,0% (de op één na grootste groep), met twee kinderen van 25,8% naar 27% en met drie of meer kinderen van 9,9% naar 11,2%. Samen zijn ze goed voor meer dan de helft (54,2%) van de populatie 25- tot 49-jarigen. Dat is een stijging van 4,1 procentpunt ten opzichte van 2021, maar een daling van -1,6 procentpunt in vergelijking met het begin van de meting in 2012. Ondanks het belang van het meer traditionele gezin in onze samenleving, wordt de top-drie in termen van voorkomen in 2022 vervolledigd door samenwonende partners zonder kinderen (14,1%). Een jaar eerder waren de nummers twee en drie nog gewisseld. Verleggen we de blik naar 2012, dan stellen we vast dat samenwonende partners met één kind de sterkste daling kennen van het aandeel in de bevolking (-2,5 procentpunt) en alleenstaanden de sterkste stijging (+2,7 procentpunt, van 10,7% naar 13,4%). Ook de personen die inwonend zijn bij ouders kennen een even grote toename in procentpunt. Terwijl deze categorie voor alle jaren voor 2021 stabiel bleef rond de 6%, schiet dit aandeel in 2021 naar 9,4% en in 2022 terug naar 9,0%. Mogelijk speelden eerder de COVID-19-pandemie en de bijhorende onzekerheid hier een rol, die ook in 2022 nog naweeën heeft. We houden bovendien ook best rekening met de hogere vastgoedprijzen, duurdere levensstandaard omwille van

inflatie, langere studiercarrières en de tijdreeksbreuk in 2021 als mogelijke verklaringen voor het toegenomen aandeel van inwonende kinderen ouder dan 15 jaar in de bevolking. Omwille van onze focus op de huishoudposities die werk en gezin combineren, bespreken we deze groep verder niet uitvoerig. Tot slot, de éénoudergezinnen (5,2%) en de restcategorie (4,1%) sluiten het rijtje af. De groep van de éénoudergezinnen is kleiner geworden zowel ten opzichte van vorig jaar (6,0% in 2021) als 2012 (toen 6,6%).

Tabel 22: Aandeel (%) van huishoudpositie in de bevolking | Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2012-2022

Aandeel in de totale populatie (25-49 jaar)	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018	2019	2020	2021*	2022
Alleenstaande	10,7	10,8	10,9	11,5	10,9	12,8	13,2	11,9	12,9	13,3	13,4
Samenwonend met partner zonder kinderen	16,4	15,4	15,7	14,8	15,3	14,6	15,5	15,4	16,0	16,9	14,1
Samenwonend met partner en 1 kind	18,5	17,6	17,1	17,7	17,5	16,9	16,8	16,8	16,2	14,5	16,0
Samenwonend met partner en 2 kinderen	25,6	27,6	26,4	26,2	26,8	27,3	25,2	26,2	25,9	25,8	27,0
Samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	11,7	11,0	11,9	11,2	11,9	11,5	11,3	10,9	10,9	9,9	11,2
Hoofd éénoudergezin	6,6	6,1	6,1	6,4	5,5	5,4	5,8	5,6	5,8	6,0	5,2
Inwonend bij de ouders	6,3	6,6	6,8	6,4	6,8	5,6	6,9	6,2	6,7	9,4	9,0
Overige	4,2	4,8	5,2	5,9	5,1	6,0	5,4	6,9	5,6	4,2	4,1

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

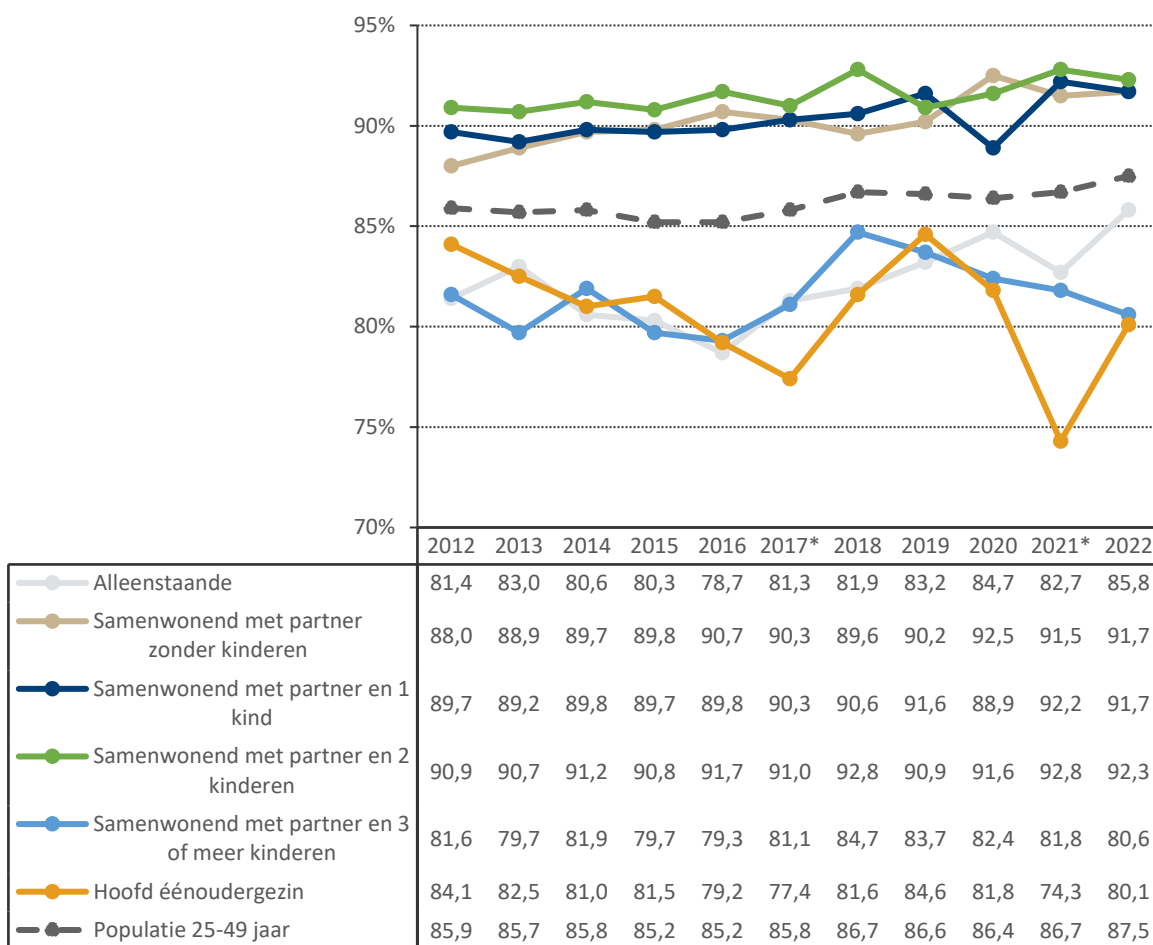
Vervolgens analyseren we de verschillende samenlevingsvormen verder naar socio-demografische kenmerken en vergelijken we deze met de aandelen in de totale bevolking om zo na te gaan welke groepen over- of ondervertegenwoordigd zijn in bepaalde huishoudposities. Tabel 24 op het einde van dit hoofdstuk toont weinig grote wijzigingen ten opzichte van vorige Trendrapporten aan. Op basis van de 2022-cijfers concluderen we dat alleenstaanden voornamelijk mannen zijn, vaker werkloos zijn en hinder ervaren door een handicap, aandoening of ziekte in vergelijking met de totale populatie tussen 25 en 49 jaar. Alleenstaanden zijn doorgaans geboren in België. Samenwonende partners zonder kinderen kennen een hoger aandeel werkenden en zijn net als de alleenstaanden met meer middengediplomen. Samenwonenden met één kind kennen een gelijkaardig profiel, maar zijn bovendien ook vaker geboren in de EU-27 en vrouwelijk. Wanneer er twee kinderen in het gezin zijn, dan stellen we een hoger aandeel vast van werkenden, vrouwen, hooggeschoolden en personen geboren in EU-27. De meer kwetsbare profielen zijn de samenwonende partners met drie of meer kinderen en éénoudergezinnen aangezien deze samenlevingsvormen vaker dan gemiddeld bestaan uit niet-beroepsactieven, kortgeschoolden en personen geboren buiten de EU-27. De alleenstaande moeder (of vader, maar die is hier in een opvallende minderheid) ervaart bovendien, net zoals de alleenstaanden, veel vaker arbeidshandicap. Bepaalde gezinssamenstellingen cumuleren dus kwetsbaarheden terwijl andere een meer gunstig arbeidsmarktprofiel kennen. Deze kwetsbaarheid vertaalt zich ook in de hoogte van de werkzaamheidsgraad, wat in het volgende onderdeel aan bod komt.

Werkzaamheid

Figuur 50 geeft de evolutie weer van de werkzaamheidsgraad van de verschillende huishoudposities. Bij de vorige updates stelden we reeds vast dat de figuur in twee wordt verdeeld: met bovenaan huishoudposities die zich consistent boven de algemene werkzaamheidsgraad van de 25- tot 49-jarigen bevinden en onderaan in de figuur drie huishoudposities die lagere werkzaamheidsgraden kennen gedurende de periode 2012-2022. In het eerste geval gaat het om de samenwonende partners zonder kinderen, met één kind of twee kinderen. In het tweede geval zijn het de huishoudposities die we eerder al omschreven als meer kwetsbaar op de arbeidsmarkt: de alleenstaanden, zij die aan het hoofd staan van een éénoudergezin en de kroostrijkere huishoudposities (drie of meer kinderen).

De huishoudposities met de relatief hoge werkzaamheidsgraden zijn erg aan elkaar gewaagd, met percentages die erg dicht bij elkaar liggen: van de samenwonende partners zonder kinderen en met één kind is 91,7% aan de slag, van de gezinnen met twee kinderen 92,3%. Die laatste kent wederom de hoogste werkzaamheidsgraad. De werkzaamheidsgraad van deze drie huishoudposities lijkt wel tegen een plafond te zijn gebotst aangezien alle drie de posities een stagnatie of daling kennen in vergelijking met 2021. Ten opzichte van de reeds besproken huishoudposities kennen de werkzaamheidsgraden van de alleenstaanden, éénoudergezinnen en gezinnen met drie of meer kinderen een meer fluctuerend verloop. In 2022 werkt respectievelijk 85,8%, 80,1% en 80,6%. De éénoudergezinnen maken wel een opvallende *comeback* in 2022: zij kenden in het verleden reeds de laagste werkzaamheidsgraad (zie bijvoorbeeld 2017, 2018 en 2020) en door een sterke daling in 2021 van -7,6 procentpunt op een jaar tijd, werd het verschil met de andere huishoudposities anno 2021 nog groter. Deze opvallend krimp moet wel met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden omwille van een breuk in de resultaten tussen 2020 en 2021 door een herziening van de EAK-vragenlijst. In 2022 maakt deze huishoudpositie heel wat achterstand goed door opnieuw te stijgen van 74,3% naar 80,1%. Desondanks blijft het met deze werkzaamheidsgraad wel nog steeds onder het precovidniveau. Opnieuw wel een kanttekening hierbij: in 2019 bereikte de werkzaamheidsgraad van éénoudergezinnen een hoogtepunt sinds het begin van de meting. In 2022 is het daar nog 4,5 procentpunt van verwijderd. Ook de alleenstaanden gingen er van 2021 op 2022 op vooruit (+3,1 procentpunt), wat niet gezegd kan worden voor de samenwonende partners met drie of meer kinderen (-1,2 procentpunt). Met een werkzaamheidsgraad van 80,6% in 2022 bevindt deze huishoudpositie zich bovendien ook nog steeds onder het niveau van 2012 (81,6%). Zoals reeds aangehaald speelt de samenstelling van deze besproken huishoudposities een rol in de verklaring waarom zij consistent lager dan gemiddelde werkzaamheidsgraden voorleggen, bijvoorbeeld de proportioneel hoge aandelen niet-beroepsactieven bij éénoudergezinnen en samenwonenden met partner en drie of meer kinderen (zie Tabel 24 achteraan dit hoofdstuk).

Figuur 50: Werkzaamheidsgraad (%) naar huishoudpositie | Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2012-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) - EAK

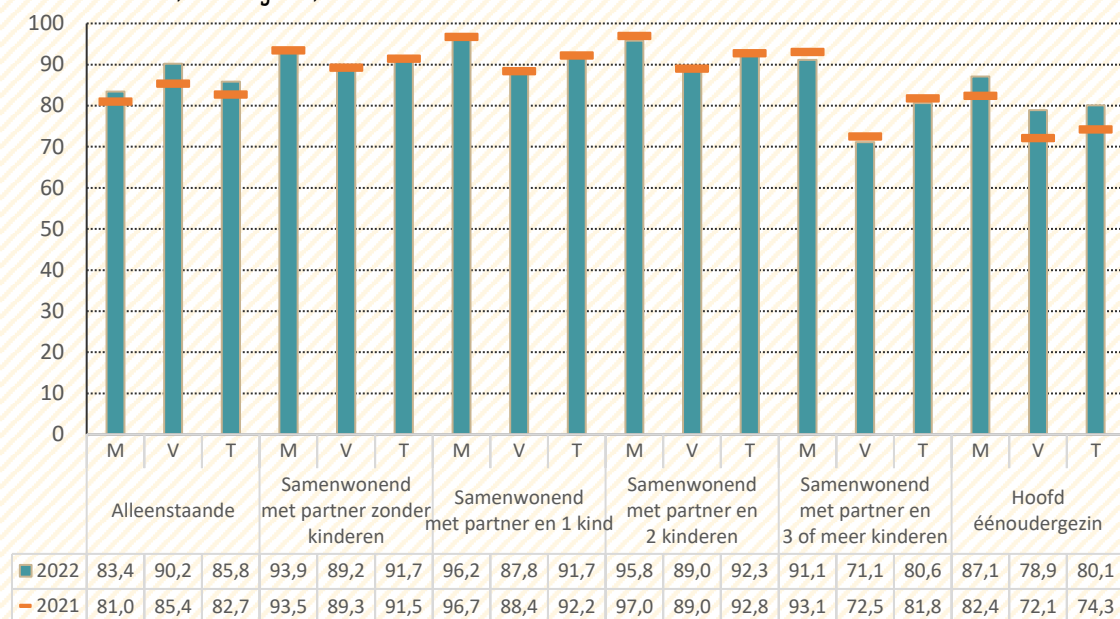
Focus

Werkzaamheidskloof naar huishoudpositie volgens geboorteland

In de vorige Trendrapporten (edities van 2021 en 2022) concludeerden we dat ondanks een sterke vervrouwelijking van de arbeidsmarkt de afgelopen jaren, met een stijgende werkzaamheidsgraad van vrouwen (zie hoofdstuk over vrouwen), er nog steeds sprake is van een genderkloof. Ouderschap en de bijhorende sociale normen rond gezins- en huishoudelijke taken blijven een invloed hebben op de arbeidsmarktparticipatie, zowel qua deelname (werkzaamheidsgraad) als manier van deelname (deeltijds werk). Zo bedraagt de werkzaamheidsgraad van vrouwen bij een gezin met drie of meer kinderen en samenwonende partner 71,1% in 2022, de laagste werkzaamheidsgraad van alle huishoudposities (Figuur 51). Bij mannen daarentegen stellen we niet hetzelfde effect vast: mannen die samenwonend zijn met partner maar geen kinderen hebben, kennen een werkzaamheidsgraad van 93,9%. Bij één kind in het gezin stijgt de werkzaamheidsgraad naar 96,2%. Maar ook bij twee of drie of meer kinderen is nog steeds 95,8% en 91,1% aan de slag. Bij vrouwen liggen die percentages een flink stuk lager. Alleenstaande vrouwen (zonder kinderen) zijn hierop een uitzondering: zij kennen met 90,2% een hogere werkzaamheidsgraad dan hun mannelijke evenknie (83,4%). Mannen vormen echter wel de meerderheid van de groep alleenstaanden (zie Tabel 24 achteraan dit hoofdstuk). Deeltijds werk komt dan weer veel vaker voor bij vrouwen dan bij mannen. In 2022 werkte 39,4% van de vrouwen deeltijds, tegenover 10,0% van de mannen (zie hoofdstuk over vrouwen of indicator 'Deeltijds werk' in het Steunpunt Werk-dashboard 'Vlaanderen binnen Europa-Jobkenmerken').

Wanneer we de vergelijking maken tussen 2021 en 2022 qua werkzaamheidsgraden naar huishoudposities en geslacht, stellen we vast dat de werkzaamheidsgraad bij alleenstaanden en bij de hoofden van een éénoudergezin er telkens op vooruit is gegaan bij alle geslachten. Bij de vrouwelijke alleenstaanden is de toename bovendien erg uitgesproken (van 85,4% naar 90,2%), net zoals bij de mannelijke (van 82,4% naar 87,1%) en vrouwelijke (van 72,1% naar 78,9%) hoofden van éénoudergezinnen. Daartegenover staat een stabilisatie van de werkzaamheidsgraad bij samenwonenden zonder kinderen of samenwonende vrouwen met twee kinderen. Bij samenwonenden met één kind en bij samenwonende met drie kinderen geven onze berekeningen zelfs een daling van de werkzaamheidsgraad weer.

Figuur 51: Werkzaamheidsgraad (%) naar huishoudpositie en geslacht | Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2012-2022

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) - EAK

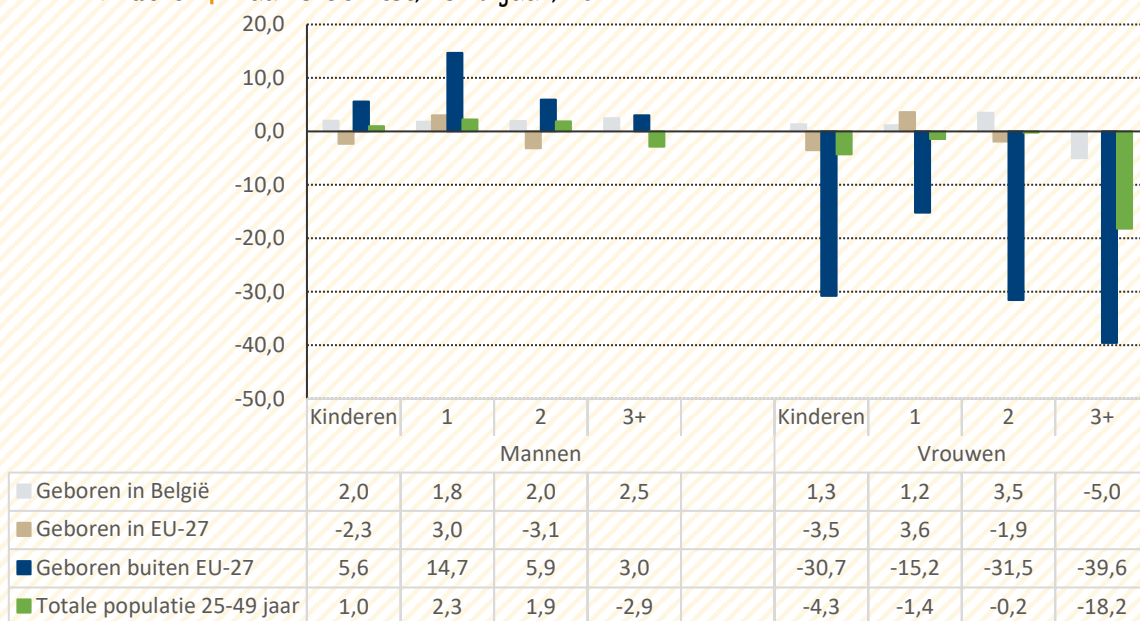
In wat volgt verschuiven we de invalshoek van de pure genderkloof naar de kloof tussen zij die kinderen hebben versus zij die geen kinderen hebben en of dit verschilt naargelang geslacht en geboorteland. Het gaat hier specifiek om personen die samenwonend zijn met een partner. De referentiegroep zijn de samenwonende partners zonder kinderen. Alleenstaanden en éénoudergezinnen laten we hier buiten beschouwing. Bij deze analyse is het van belang om de specifieke samenstelling van elke huishoudpositie (zie Tabel 24 achteraan het hoofdstuk) in het achterhoofd te houden. Een huishoudpositie van samenwonende partners met drie kinderen verschilt namelijk van die met twee kinderen wat betreft verdeling naar bijvoorbeeld werkstatuut en onderwijsniveau. Volgens onderzoek van de Nationale Bank (2021) speelt, naast het aantal kinderen, de leeftijd van de kinderen een bijkomende rol.

De meest linkse categorie bij zowel mannen als vrouwen omvat de samenwonende partners met kinderen zonder onderverdeling naar aantal kinderen. Indien we opsplitsen naar geslacht valt op dat de rol van ouderschap voor mannen een positieve impact heeft op de werkzaamheidsgraad. Hun werkzaamheidsgraad ligt +1 procentpunt boven deze van mannen die samenwonend zijn met een partner zonder kinderen. Voor vrouwen stellen we een omgekeerde beweging vast: moeders hun werkzaamheidsgraad ligt -4,3 procentpunt onder die van samenwonende vrouwen zonder kinderen. Indien we ook geboorteland in onze analyses betrekken, valt op dat die negatieve impact op de werkgelegenheid bij vrouwen uitgesproken sterk optreedt bij personen geboren buiten België.

Samenwonende partners met kinderen die geboren zijn in België, kennen doorgaans een hogere werkzaamheidsgraad dan samenwonende partners geboren in België zonder kinderen. De enige uitzondering daarop vinden we terug bij vrouwen met drie of meer kinderen (-5,0 procentpunt). Indien het gaat over de personen die geboren zijn in EU-27 (exclusief België), is er zowel voor mannelijke als vrouwelijke samenwonende met kinderen een negatief effect zichtbaar, respectievelijk -2,3 en -3,5 procentpunt. Die impact op de werkzaamheidsgraad is daarenboven ook afhankelijk van het aantal kinderen in het gezin. Bij één kind is de werkzaamheidsgraad van een ouder, zowel man als vrouw, hoger dan de referentiegroep (respectievelijk +3,0 en +3,6 procentpunt). Wanneer er twee kinderen in het gezin aanwezig zijn, ondervinden mannen een groter “nadeel” dan vrouwen: -3,1 versus -1,9 procentpunt. Deze mannen kennen met 93,9% echter nog steeds een hoge werkzaamheidsgraad (ter vergelijking: de werkzaamheidsgraad van de vrouwelijke evenknie bedraagt 75,2%; cijfers niet in de figuur). Bij drie of meer kinderen kunnen we geen uitspraken doen over de werkzaamheidskloof omwille van te kleine aantallen bij beide geslachten. Tot slot, bij personen geboren buiten EU-27 is er al een opvallend verschil naar geslacht zonder dat we een verdere opdeling naar aantal kinderen maken: mannen kennen een positieve impact op hun werkzaamheidsgraad (+5,6 procentpunt), vrouwen een relatief grote negatieve werkzaamheidskloof (-30,7 procentpunt) in vergelijking met de profielen zonder kinderen. Vooral bij drie of meer kinderen wordt de kloof erg groot, namelijk -39,6 procentpunt. Kortom, vrouwen zullen vaker dan mannen de arbeidsmarkt (tijdelijk) verlaten wanneer er sprake is van gezinsuitbreiding, en dan vooral in geval van vrouwen geboren buiten EU-27. De kloof neemt dan toe naarmate het aantal kinderen in het huishouden stijgt.

Figuur 52: Werkzaamheidskloof in procentpunt naar huishoudpositie volgens geslacht en geboorteland – referentiegroep: samenwonende partners zonder kinderen | Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2022

Noot: De werkzaamheidskloof in procentpunten is berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van de huishoudposities van samenwonende partners met kinderen (algemeen, één kind, twee kinderen en drie of meer kinderen) enerzijds en de huishoudpositie van samenwonende partners zonder kinderen anderzijds en dit uitgesplitst naar geslacht en de drie geboorteland-categorieën (geboren in België, geboren in EU-27 (exclusief België) en geboren buiten EU-27)

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) - EAK

Personen in baanloze gezinnen

Door de leeftijd af te bakenen op 25 tot en met 49 jaar, houden we de meest actieve laag van de bevolking over en zijn de werkloosheidsaantallen voor de verschillende huishoudposities bijgevolg vaak te klein om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over hun werkloosheidsgraad (zie ook het aantal nb's bij de opdeling naar statuut in de laatste tabel van dit hoofdstuk), een van de vaste analyses in dit Trendrapport. Daarom nemen we in dit hoofdstuk als alternatief de baanloze gezinnen onder de loep. Gezinnen waar elk lid werkloos of niet-beroepsactief is, worden gecategoriseerd als baanloos gezin.

In 2022 leeft 5,3% van de 25- tot 49-jarigen in het Vlaams Gewest in een gezin waar niemand werkt. Dat is een daling van -0,5 procentpunt ten opzichte van vorig jaar. Overheen de COVID-19-pandemie stelden we een lichte toename tussen 2019 en 2020 vast van 5,6% naar 5,8%. In 2021 stabiliseerde dit percentage op 5,8%. Terwijl we de uitbraak van de gezondheids crisis ondertussen al iets verder achter ons laten, stellen we een eerder beperkte impact van deze pandemie op de kans om als persoon werkloos of niet-beroepsactief te worden. Dit is ook het geval bij de klassieke leeftijdsafbakening van baanloze gezinnen, namelijk 18 tot 59 jaar (zie 'Vlaanderen binnen Europa' op www.steunpuntwerk.be/cijfers). Het aandeel steeg van 6,9% in 2019 naar 7,3% en 7,4% in respectievelijk 2020 en 2021. En jaar later duikt het aandeel baanloze gezinnen in Vlaanderen onder het precrisisniveau (6,6%). Vrouwen (7,0%) leven iets vaker dan mannen (6,2%) in baanloze gezinnen.

Tabel 23 geeft aan welke huishoudposities sterker of minder sterk vertegenwoordigd zijn in baanloze gezinnen, in vergelijking met de aandelen van deze gezinnen in de totale populatie. Net zoals een jaar eerder zijn het in 2022 hoofdzakelijk de alleenstaanden met en zonder kinderen die we terugvinden in de baanloze gezinnen, respectievelijk 33,9% en 16,3%. Ter vergelijking: zij maken slechts 13,4% en 5,2% uit van de bevolking tussen de 25 en 49 jaar. Echter, hun aandeel in de baanloze gezinnen is wel gedaald ten opzichte van 2021: bij alleenstaanden met -5,1 procentpunt (terwijl hun aandeel in de totale bevolking op een jaar tijd constant is gebleven) en bij éénoudergezinnen met -4,9 procentpunt. Van 2020 op 2021 was er nog sprake van een stijging (echter, hier moet rekening gehouden worden met de EAK-hervorming in 2021). Het aandeel in baanloze gezinnen van partners zonder kinderen is daarentegen toegenomen van 7,2% naar 9,2% en dat terwijl hun aandeel in de totale populatie kleiner is geworden. Desondanks kunnen we hier niet spreken van een oververtegenwoordiging.

Tabel 23: Verdeling (%) naar huishoudpositie van personen in baanloze gezinnen | Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2021 en 2022

Samenstelling naar huishoudpositie	2021		2022	
	Aandeel van personen in baanloze gezinnen	Aandeel in de totale populatie	Aandeel van personen in baanloze gezinnen	Aandeel in de totale populatie
Alleenstaande	39,0	13,3	33,9	13,4
Samenwonend met partner zonder kinderen	7,2	16,9	9,2	14,1
Samenwonend met partner en 1 kind	nb	14,5	nb	16,0
Samenwonend met partner en 2 kinderen	nb	25,8	nb	27,0
Samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	nb	9,9	10,6	11,2
Hoofd éénoudergezin	21,2	6,0	16,3	5,2

Noot: Bij de berekening van de aandelen is rekening gehouden met de resterende twee categorieën 'inwonend bij ouders' en 'overige', maar deze worden niet opgenomen in de tabel. De aandelen tellen daarom niet op tot honderd. 'Nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celaantallen

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

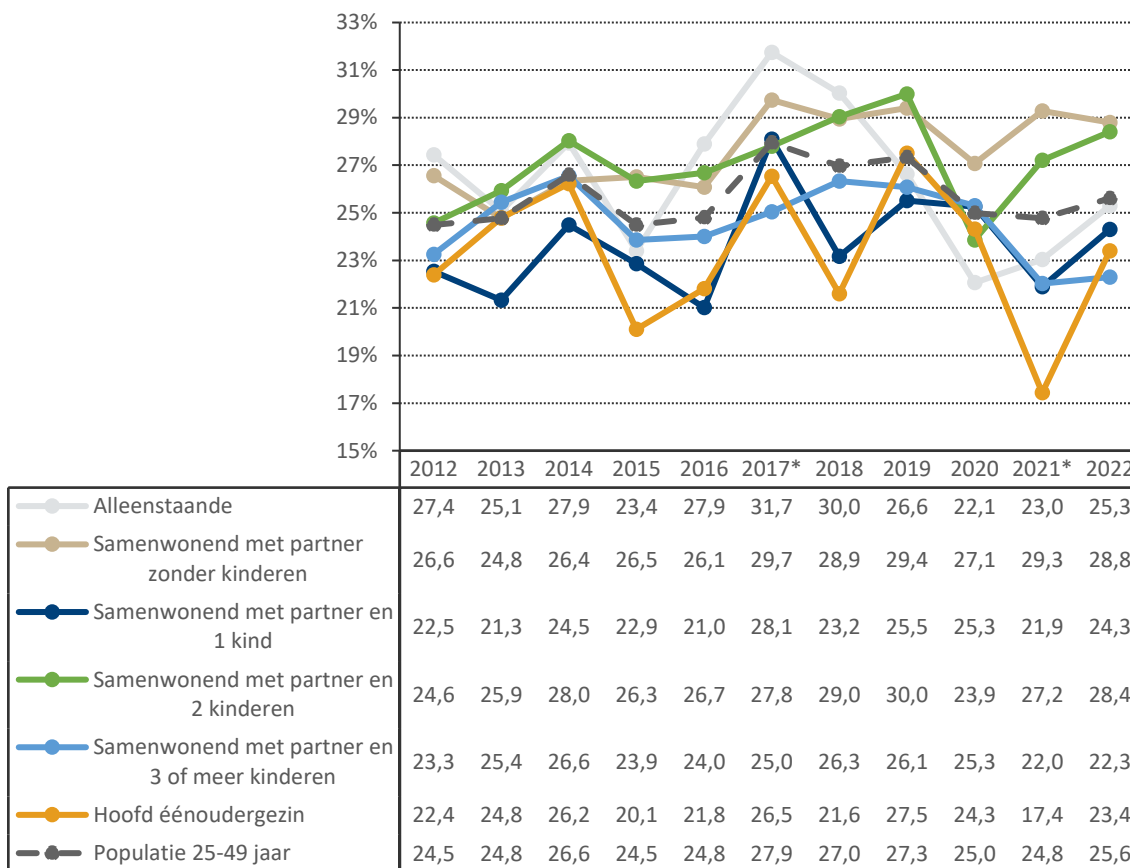
Deelname aan opleiding

In 2022 zijn de huishoudposities van samenwonende partners zonder kinderen enerzijds en twee kinderen anderzijds meer naar elkaar toegegroeid op vlak van opleidingsdeelname. Met respectievelijk 28,8% en 28,4% kennen zij de hoogste opleidingsdeelnamecijfers, hoger dan de totale bevolking tussen 25 en 49 jaar (25,6%). Van de alleenstaanden neemt 25,3% deel aan opleiding gedurende de referentieperiode van twaalf maanden, ongeveer het gemiddelde opleidingsdeelnamecijfer. Sinds 2017 kent deze huishoudpositie een grote dip in opleidingsdeelname, van 31,7% naar 22,1% in het eerste coronajaar 2020. Sindsdien nemen zij weer vaker deel aan opleiding, maar de alleenstaanden moeten nog een inhaalmanoeuvre maken om aan het niveau van het piekmoment in 2017 te komen. Overigens, met uitzondering van de samenwonende met partner zonder kinderen (-0,5 procentpunt), kennen alle besproken huishoudposities een verbetering van hun opleidingsparticipatiegraad tussen 2021 en 2022. De sterkste toename zien we bij diegene die aan het hoofd staan van een éénoudergezin. Alleenstaande moeders of vaders gaan met 6 procentpunt vooruit op vlak van opleidingsdeelname, na de sterke terugval tussen 2019 (27,5%) en 2021 (17,4%). Ze steken zo de positie van samenwonende partners met drie of meer kinderen voorbij (22,3%). Hun deelname aan opleiding is eerder constant gebleven (van 22,0% naar 22,3%). Alle huishoudposities zijn ten opzichte van een jaar eerder meer naar elkaar geconvergeerd, en de alleenstaanden, samenwonende partners met één kind, drie of meer kinderen en éénoudergezinnen naar het gemiddelde van de totale bevolking.

Een verklaring voor de lager dan gemiddelde opleidingsdeelname van gezinnen met drie of meer kinderen en éénoudergezinnen kan terug te vinden zijn in de samenstelling op basis van socio-demografische kenmerken (zie eerder; tabel achteraan het hoofdstuk). Deze twee specifieke huishoudposities worden gekenmerkt door een hoger aandeel niet-beroepsactieven, kortgeschoolden en personen geboren buiten de EU-27. Dat zijn groepen die doorgaans een

kwetsbare positie opnemen qua opleidingsdeelname en minder vaak opleidingen volgen (Penders & Vansteenkiste, 2022).

Figuur 53: Aandeel (%) dat tijdens een referentieperiode van twaalf maanden heeft deelgenomen aan opleiding naar huishoudpositie | Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2012-2022

Noot: * In 2017 en 2021 werd de EAK grondig hervormd, wat zorgt voor een breuk in de resultaten. De evolutie moet bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Socio-demografische kenmerken

Tabel 24: Aandeel (%) personen naar huishoudpositie en andere socio-demografische kenmerken
| Vlaams Gewest, 25-49 jaar, 2021-2022

2021	Alleenstaande	Samenwonend met partner zonder kinderen	Samenwonend met partner en 1 kind	Samenwonend met partner en 2 kinderen	Samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	Hoofd éénoudergezin	Populatie 25-49 jaar
Statuut							
Werkend	82,7	91,5	92,2	92,8	81,8	74,3	86,7
Werkloos	5,1	2,4	nb	nb	nb	nb	2,9
Niet-beroepsactief	12,2	6,1	6,6	6,2	15,9	20,2	10,4
Geslacht							
Man	61,2	51,8	46,0	47,1	45,3	20,6	50,2
Vrouw	38,8	48,2	54,0	52,9	54,7	79,4	49,8
Onderwijsniveau							
Kortgeschoold	14,4	8,7	9,0	8,2	20,3	19,0	11,3
Middengeschoold	37,3	36,3	46,2	33,0	34,4	45,2	38,2
Hooggeschoold	48,3	55,0	44,8	58,8	45,3	35,8	50,5
Geboorteland							
Geboren in België	80,7	84,7	82,7	82,2	64,3	77,3	82,1
Geboren in EU-27 (excl. België)	6,3	7,4	8,6	7,2	6,8	nb	6,7
Geboren buiten EU-27	13,0	8,0	8,6	10,7	28,9	16,7	11,3
Arbeidshandicap							
Met arbeidshandicap	17,6	9,4	8,9	9,7	11,2	21,6	11,9
Zonder arbeidshandicap	82,4	90,6	91,1	90,3	88,8	78,4	88,1

2022							
	Alleenstaande	Samenwonend met partner zonder kinderen	Samenwonend met partner en 1 kind	Samenwonend met partner en 2 kinderen	Samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	Hoofd éénoudergezin	Populatie 25-49 jaar
Statuut							
Werkend	85,8	91,7	91,7	92,3	80,6	80,1	87,5
Werkloos	3,3	2,8	nb	nb	nb	nb	2,4
Niet-beroepsactief	10,9	5,5	7,1	6,7	17,1	15,0	10,1
Geslacht							
Man	64,6	51,7	45,8	47,9	47,5	14,2	50,1
Vrouw	35,4	48,3	54,2	52,1	52,5	85,8	49,9
Onderwijsniveau							
Kortgeschoold	12,0	9,3	10,8	10,4	23,1	17,5	11,0
Middengeschoold	39,2	39,1	43,2	34,2	35,9	45,6	37,3
Hooggeschoold	48,8	51,6	45,9	55,4	41,0	36,9	51,7
Geboorteland							
Geboren in België	83,2	83,1	80,0	82,1	62,6	69,6	81,3
Geboren in EU-27 (excl. België)	6,8	7,6	11,1	8,8	7,1	nb	7,3
Geboren buiten EU-27	10,0	9,3	8,9	9,1	30,3	23,1	11,4
Arbeidshandicap							
Met arbeidshandicap	16,7	8,7	7,9	7,6	8,5	12,8	10,2
Zonder arbeidshandicap	83,3	91,3	92,1	92,4	91,5	87,2	89,8

Noot: De gekozen leeftijdsafbakening (25-49 jaar) heeft een effect op de verdeling naar de verschillende achtergrondkenmerken. We zien bijvoorbeeld dat, hoewel de genderbalans bij de samenwonende partners met kinderen, veel meer in balans blijft, vrouwen hier toch iets meer vertegenwoordigd zijn. Bij 50 tot 64 jaar daarentegen maken mannen en vrouwen elk exact de helft uit van de groep alleenstaanden. Mannen zijn dan weer in de meerderheid bij de gezinnen met kinderen, en dan vooral bij drie of meer kinderen (ongeveer 65%). 'Nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celtaantallen.

Bron: Steunpunt Werk/DWSE op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

10. Methodologie - 2022

Met uitzondering van de uitstroom naar werk (VDAB), zijn vrijwel alle cijfers in dit rapport afkomstig uit de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK). Dit is de Belgische versie van de Europese Labour Force Survey. Met het gebruik van deze bron is verzekerd dat 1) de cijfers relatief actueel zijn (andere databronnen kennen doorgaans meer vertraging), 2) dat de cijfers over de verschillende groepen die in dit rapport besproken worden onderling vergelijkbaar zijn, en 3) dat de gebruikte begrippen en definities internationaal vergelijkbaar zijn. Voor meer cijfers en toelichting kan u terecht op de website van het Steunpunt Werk (www.steunpuntwerk.be) en op Eurostat (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database>). Hieronder geven we nog eens definities weer van de in dit rapport gebruikte begrippen.

De indeling in **werkenden**, **werklozen** en **niet-beroepsactieven** is gebaseerd op de definitie van het Internationaal Arbeidsbureau (ILO).

- De *ILO-werkenden* zijn personen die in de referentieweek minstens één uur betaalde arbeid hebben verricht.
- De *ILO-werklozen* zijn de niet-werkenden die afgelopen vier weken actief naar werk gezocht hebben en onmiddellijk beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt (=binnen de twee weken een nieuwe job kunnen beginnen), samen met de niet-werkenden die een job hebben gevonden die binnen de drie maanden begint.
- De *ILO-niet-beroepsactieven* zijn personen die niet tot de ILO-werkenden noch tot de ILO-werklozen behoren.

Vanaf 2021 zijn er wijzigingen aangebracht in de classificatie van personen met een job die afwezig zijn in de referentieweek. Het gaat meer specifiek om wijzigingen in de classificatie van personen in tijdelijke werkloosheid, personen in ouderschapsverlof en personen die seizoenarbeid verrichten. Vooral die eerste wijziging heeft belangrijke gevolgen, zeker in tijden van crisis. Volgens de nieuwe definitie worden personen die afwezig zijn om 'andere redenen', zoals tijdelijke werkloosheid, enkel tot de werkenden gerekend indien ze maximaal drie maanden afwezig zijn. Dit betekent dat personen die langer dan drie maanden voltijds tijdelijk **werkloos zijn**, niet langer bij de werkenden gerekend worden, hetgeen gezien de Covid-19-crisis een belangrijke invloed heeft op de werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad. In T1 2021 waren er volgens EAK 80.000 tijdelijk werklozen voor langer dan drie maanden: het gaat om 9.700 IAB-werklozen en 70.700 inactieven. Personen in **ouderschapsverlof** worden tot de werkenden gerekend, behalve als ze geen loon of uitkering van de RVA ontvangen én langer dan drie maanden in ouderschapsverlof (zullen) zijn. **Seizoenarbeiders** buiten het seizoen worden enkel als werkend beschouwd als ze buiten het seizoen nog regelmatig taken of klussen (bv. onderhoudswerken) uitvoeren voor hun job of hun bedrijf.

Wanneer er wordt gesproken over **langdurig werklozen** gaat het om personen die minstens 12 maanden werkloos zijn.

Werkloosheidsgraad: toont de mate waarin de actieve bevolking werkloos is, volgens de ILO definitie: $ILO\text{-werklozen} / (ILO\text{-werklozen} + ILO\text{-werkenden})$

Werkzaamheidsgraad: toont de mate waarin de bevolking aan het werk is: $ILO\text{-werkenden} / \text{totale bevolking}$

Onderwijsniveau: wordt ingedeeld aan de hand van het hoogst behaalde diploma van de respondent; deze indeling komt overeen met de internationaal geldende ISCED-indeling (International Standard Classification of Education).

- *kortgeschoolden* zijn de personen zonder eindexamen van het secundair onderwijs (ISCED 1997: 0-2; ISCED 2011: 0-2)
- *middengeschoolden* zijn de personen met een diploma van het secundair onderwijs van de 3de graad, samen met de personen in het bezit van een diploma postsecundair niet-hoger onderwijs (ISCED 1997: 3-4; ISCED 2011: 3-4)
- *hooggeschoolden* zijn de personen met een diploma hoger onderwijs (inclusief voortgezette universitaire opleiding en een doctoraat met proefschrift) (ISCED 1997: 5-6; ISCED 2011: 5-8)

Migratieachtergrond: personen geboren in het Verenigd Koninkrijk worden in dit rapport meegenomen bij de groep met een EU-28-geboorteland, ook in het jaar 2020.

Arbeidshandicap: De vragenlijst in 2021 werd aangepast en de vraag rond hinder ervaren door een beperking werd ontduddeld door de langdurigheid van de beperking in een aparte vervolgvraag te bevragen en deze te expliciteren als minstens zes maanden. Indien we spreken over personen met hinder door handicap, aandoening of ziekte, impliceren we enkel deze personen die minstens 6 maanden deze hinder ondervinden.

NEET-jongeren (Not in Employment, Education or Training): jongeren in de leeftijdsgroep 15 tot 29 jaar die noch een opleiding volgen, noch aan het werk zijn.

Op basis van de Europese definities wordt een jongere als NEET beschouwd wanneer hij of zij geen opleiding volgde in de referentieperiode van vier weken. Dit betekent dat ze geen regulier onderwijs mogen volgen noch student in vakantie mogen zijn, noch een opleiding buiten het reguliere onderwijs mogen volgen. Daarenboven is hij of zij niet aan het werk.

Opleidingsdeelname: In dit rapport kiezen we er bewust voor om de opleidingsdeelname in een periode van twaalf maanden weer te geven, in plaats van de meer gangbare definitie in de laatste vier weken voor de bevraging. De meting van opleidingsdeelname in de laatste vier weken zegt vooral iets over de intensiteit waarmee opgeleid wordt ("elke maand volgt x% van de bevolking opleiding"), terwijl de meting over twaalf maanden ons meer vertelt over toegang tot opleiding ("slechts x% van de bevolking nam het voorbije jaar deel aan opleiding"). Opleidingsdeelname wordt gedefinieerd als het aandeel van de bevolking (25-64 jaar) dat in de referentieperiode van twaalf maanden deelnam aan een opleiding in het reguliere onderwijs of geen opleiding volgde in het reguliere onderwijs, maar wel buiten het reguliere onderwijs.

Uitstroom naar werk: Het gaat om het aandeel werkzoekenden zonder werk (wzw) die gemiddeld in de loop van één maand aan het werk gaan, ten opzichte van het aantal wzw aan het begin van de maand. VDAB hanteert sinds juni 2021 een nieuwe werkzoekendenindeling. Meer bepaald ligt nu de focus op de rapportering van alle burgers die ingeschreven zijn bij de VDAB (werkzoekenden zonder werk, maar bijvoorbeeld ook werkenden en studenten). Deze wijziging heeft als gevolg dat de tijdreeks over de maandelijkse uitstroom van de wzw naar werk slechts vanaf 2018 beschikbaar is.

Huishoudpositie: bij een opdeling naar huishoudpositie wordt er enkel gekeken naar private huishoudens. De collectieve huishoudens (religieuze gemeenschappen, rusthuizen, weeshuizen, studenten- en werkliehuizen, ziekenhuizen en gevangenen) zitten niet in de data. We houden hierbij enkel rekening met de personen uit het kerngezin. Kinderen die ouder zijn dan 15 jaar vallen onder de groep 'inwonend bij de ouders'. We maken een onderscheid tussen alleenstaanden, alleenstaande ouders en samenwonende partners met en zonder kinderen. Met

samenwonen met een partner wordt bedoeld dat ze in de feiten onder hetzelfde dak leven en zich als koppel gedragen. Bij het aantal kinderen wordt het onderscheid tussen één kind, twee kinderen of drie en meer kinderen gemaakt. De variabele huishoudpositie in de EAK wordt bepaald door gegevens uit het Rijksregister en samengesteld door in een eerste stap het huishoudtype af te bakenen op basis van de verwantschap met de referentiepersoon en vervolgens nog bijkomende voorwaarden te stellen. Elk lid van het huishouden, zolang deze ouder is dan 15 jaar, wordt bevraagd.

11. Bibliografie

Boey, R., & Vansteenkiste, S. (red.) (2022). *Tendrapport 2022: Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt* (Werk.Rapport 2022 nr.1). Brussel/Leuven: Departement Werk en Sociale Economie/Steunpunt Werk.

Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. (2022). *Diagnostiek van de inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt en de impact van COVID-19* (Verslag). <https://www.ccecrb.fgov.be/p/nl/1010/de-inschakeling-van-jongeren-op-de-arbeidsmarkten-de-impact-van-covid-19>

Coenen, A., & Morsink, N. (2018). Deeltijds werk bij vrouwen: een genderkloof onderzocht. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 28(1), 61-67. Leuven: Steunpunt Werk / Uitgeverij Acco.

Cockx, B., & Ghirelli, C. (2015). Littekens van recessies in een rigide arbeidsmarkt. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WSE*, 25(1), 73-82. Leuven: Steunpunt Werk en Sociale Economie / Uitgeverij Acco.

De Graeve, P.-J., Vansteenkiste, S., De Cuyper, N., & Delva, J. (2022). De afstand tussen jongeren in een NEET-situatie en de arbeidsmarkt. Een analyse vanuit begeleidersperspectief. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 32(1), 111-121.

De Smet, R., Neefs, B., Vansteenkiste, S., & Penders, I. (2021). *Kwartaalbericht Vlaamse arbeidsmarkt. Augustus 2021* (Werk.Focus 2021 nr. 3). Leuven: Steunpunt Werk.

De Smet, R., Penders, I., & Vansteenkiste, S. (2021). De Vlaamse arbeidsmarkt tijdens het eerste jaar van de COVID-19-pandemie. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 31(1), 6-28.

De Smet, R., Penders, I., Neefs, B., & Vansteenkiste, S. (2022). *Kwartaalbericht Vlaamse arbeidsmarkt. Februari 2022* (Werk.Focus 2021 nr. 1). Leuven: Steunpunt Werk.

De Smet, R., Penders, I., Neefs, B., & Vansteenkiste, S. (2023a). *Kwartaalbericht Vlaamse arbeidsmarkt. Maart 2023* (Werk.Focus 2023 nr. 2). Leuven: Steunpunt Werk.

De Smet, R., Penders, I., Neefs, B., & Vansteenkiste, S. (2023b). *Kwartaalbericht Vlaamse arbeidsmarkt. Juni 2023* (Werk.Focus 2023 nr. 3). Leuven: Steunpunt Werk.

De Smet, R., Penders, I., Sourbron, M., Vansteenkiste, S., Boey, R., Van Langenhove, H. & Van Onacker, E. (2020). *Tendrapport 2020: Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt* (Werk.Rapport 2020 nr.4). Brussel/Leuven: Departement Werk en Sociale Economie/Steunpunt Werk.

Eurofound. (2012). *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe* (Rapport). Publications Office of the European Union.

Eurofound. (2016). *Exploring the diversity of NEETs*. Publications Office of the European Union.

Europese Commissie. (2018). *Thematische factsheet Europees semester: Werkgelegenheid voor jongeren*. https://commission.europa.eu/system/files/2018-06/european-semester_thematic-factsheet_youth_employment_nl.pdf

GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2022). *Global Entrepreneurship Monitor 2021/22 Women's Entrepreneurship Report: From Crisis to Opportunity*. London: GEM.

IGVM (Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen) (2023). *DE LOONKLOOF TUSSEN VROUWEN EN MANNEN IN BELGIË - RAPPORT 2023*. https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/de_loonkloof_tussen_vrouwen_en_mannen_in_belgie_rapport_2023

Lens, D., Marx, I., & Mussche, N. (2020). De initiële effecten van de COVID-19-pandemie op de Belgische arbeidsmarkt – opkomende ongelijkheden. (COVIVAT beleidsnota 6). Leuven/Antwerpen: COVIVAT.

Nautet, M., & Piton, C. (2021). How does parenthood affect the careers of women and men? *NBB Economic Review*, 1-23. <https://www.nbb.be/nl/artikels/het-effect-van-ouderschap-op-de-loopbanen-van-vrouwen-en-mannen>

Neefs, B., & Vansteenkiste, S. (2022). De aanwervingsbehoefte in de Vlaamse sectoren richting 2030. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 32(1), 29-40

OESO (2023). *Joining Forces for Gender Equality: What is Holding us Back?*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/67d48024-en>. Penders, I., De Graeve, P.-J., & Vansteenkiste, S. (2020). Vlaamse NEET-jongeren in beeld: kwetsbare groepen onder de radar. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 30(2), 10-20. Steunpunt Werk/Uitgeverij Acco.

Penders, I., & Vansteenkiste, S. (2022). Opleidingsdeelname en opleidingskloven in Vlaanderen tijdens het tweede jaar van de COVID-19-pandemie. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 32(2), 5-19.

Penders, I., & Vansteenkiste, S. (2023). Geen opleiding noch werk in tijden van (post-)COVID-19: een analyse van NEET-jongeren in Vlaanderen. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 33(1), 15-27.

Scholiers, B., & Herremans, W. (2016). Wel jong, niet NEET. Een analyse van de NEET-jongeren in Vlaanderen. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 26(1), 82-91. Leuven: Steunpunt Werk/Uitgeverij Acco.

Sourbron, M., & Vansteenkiste, S. (2022). *Raming van de arbeidsreserve op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK). Methodologie vanaf 2022* (Methodologisch rapport). Leuven: Steunpunt Werk.

Struyven, L., Vandekerkhove, T., & Goesaert, T. (2021). *Onder de waterspiegel van werk en werkloosheid* (Dynam Corona Flash nr. 8). Leuven: HIVA.

Vandekerkhove, T., Goesaert, T., & Struyven, L. (2022). *Een nooit geziene crisis, wat nu?* KU Leuven – HIVA – Onderzoeksinstituut voor arbeid en Samenleving.

Van Langenhove, H., Penders, I., Sourbron, M., & Vansteenkiste, S. (2020). *Monitoringsrapport opleidingsdeelname en de opleidingsinspanningen van werkgevers in Vlaanderen*. Brussel/Leuven: Departement Werk en Sociale Economie/Steunpunt Werk.

Vansteenkiste, S., Scholiers, B., & Van Lancker, W. (2020). Een profielschets van de baanloze gezinnen in Vlaanderen. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 30(1), 56-65. Steunpunt Werk / Uitgeverij Acco.

Vansteenkiste, S., Sourbron, M., Scholiers, B., Van Onacker, E., De Graeve, P., & De Smet, R. (2019). *Een inclusieve benadering van het arbeidspotentieel van de Vlaamse bevolking op basis van enquête- en administratieve data* (Werk.Rapport 2019 nr.1). Leuven: Steunpunt Werk.

Vansteenkiste, S., & Sourbron, M. (2020). *Analyse van het arbeidspotentieel naar gewest: aandacht voor niet-traditionele groepen ook cruciaal in een (post) COVID-19-tijdperk* (Werk.Focus 2020 nr. 2). Leuven: Steunpunt Werk.

Vansteenkiste, S., & Sourbron, M. (2023). De niet-beroepsactieven in Vlaanderen ontleed. Een profielschets van huisvrouwen en arbeidsongeschikten. *Over:Werk, Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 33(1), 5-14.

Vandenberghe, C., & Vansteenkiste, S; (red.) (2021). *Tendrapport 2021: Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt* (Werk.Rapport 2021 nr.2). Brussel/Leuven: Departement Werk en Sociale Economie/Steunpunt Werk.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB, 2023). *Schoolverlatersrapport – editie 2023*. VDAB, Brussel, [Schoolverlatersrapport_2023 \(vdab.be\)](https://www.vdab.be/schoolverlatersrapport-2023).

Colofon

Samenstelling

Vlaamse overheid

Departement Werk en Sociale Economie
Koning Albert II-laan 35 bus 20
1030 Brussel
02 553 42 56
beleid.wse@vlaanderen.be
www.vlaanderen.be/departement-wse

Steunpunt Werk

Vlamingenstraat 83 bus 3552
3000 Leuven
01 632 32 39
steunpuntwerk@kuleuven.be
www.steunpuntwerk.be

Verantwoordelijke uitgever

Dirk Vanderpoorten
Secretaris-generaal

Sarah Vansteenkiste
Coördinator Steunpunt Werk

Uitgave

December 2023

Depotnummer

D/2023/32341/406

ISBN

9789040304637